ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2026 оны 07 дугаар сарын 31
№28 (1423)

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТАМГЫН ГАЗАР

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

136.	Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай	1339
137.	Иргэний улсын бүртгэлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	1377
138.	Эрүүл мэндийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1379
139.	Хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай	1381
140.	Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1382
141.	Цусны донорын тухай	1384
142.	Татварын ерөнхий хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1413
143.	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1421
144.	Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1425
145.	Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	1429
146.	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1430
147.	Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1431
148.	Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1435

149.	Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай	1437
150.	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1487
151.	Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1508
152.	Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1518
153.	Монгол Улсын шүүхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1520
154.	Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1524
155.	Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1526
156.	Гэр бүлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1528
157.	Зөрчлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	1536
158.	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1537
159.	Шүүх байгуулах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1543
160.	Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай	1545
161.	Хүүхэд хамгааллын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	1547
162.	Цагдаагийн албаны тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	1549

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

163.	Хуулийн төсөл буцаах тухай	Дугаар 17	1551
164.	Хууль баталсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай	Дугаар 20	1552
165.	“Импортын барааны гаалийн албан татварын хувь, хэмжээ батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 47	1556
166.	Монгол Улсын 2025 оны төсвийн гүйцэтгэл батлах тухай	Дугаар 50	1558
167.	Монгол Улсын 2025 оны төсвийн гүйцэтгэл баталсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай	Дугаар 51	1560
168.	Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль баталсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай	Дугаар 55	1566

ᠭᠠᠷᠴᠠᠭ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

᠑᠓᠖.	[illegible]᠂ [illegible]᠂ [illegible] [illegible] [illegible] ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠓᠓᠙
᠑᠓᠗.	[illegible] ᠪᠠ [illegible] ᠤᠨ [illegible] ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠓᠗᠗
᠑᠓᠘.	[illegible] [illegible] ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠓᠗᠙
᠑᠓᠙.	ᠬᠠᠤᠯᠢ [illegible] [illegible] [illegible] ᠳᠤ [illegible] ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠓᠘᠖
᠑᠔᠐.	[illegible] ᠤᠨ [illegible] ᠤᠨ [illegible] [illegible] ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠓᠘᠘
᠑᠔᠑.	[illegible] ᠪᠠ [illegible] ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠓᠘᠖
᠑᠔᠒.	[illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠔᠔᠓
᠑᠔᠓.	[illegible] [illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] [illegible] ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠔᠘᠖
᠑᠔᠔.	[illegible] ᠤᠨ [illegible] [illegible] ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠔᠘᠕
᠑᠔᠕.	[illegible] [illegible] ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠔᠘᠙
᠑᠔᠖.	[illegible] [illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] [illegible] ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠔᠓᠐

᠑᠑᠗.	[illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠑᠓᠑
᠑᠑᠘.	[illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠑᠓᠕
᠑᠑᠙.	[illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠑᠓᠗
᠑᠒᠐.	[illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠑᠘᠗
᠑᠒᠑.	[illegible] ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠒᠐᠘
᠑᠒᠒.	[illegible] ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠒᠑᠘
᠑᠒᠓.	[illegible] ᠤᠨ [illegible] ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠒᠒᠐
᠑᠒᠔.	[illegible] ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠒᠒᠔
᠑᠒᠕.	[illegible] ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠒᠒᠖
᠑᠒᠖.	[illegible] ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠒᠓᠘
᠑᠒᠗.	[illegible] ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠒᠓᠖
᠑᠒᠘.	[illegible] ᠶᠢᠨ [illegible] ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ	᠑᠒᠓᠗

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЭРХТЭН, ЭД, ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГАХ ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь хүний эрүүл мэндийг хамгаалах, амьдралын чанарыг сайжруулах зорилгоор сайн дураар эрхтэн, эд, эсээ үнэ төлбөргүй өгөх, шилжүүлэн суулгах цогц үйл ажиллагаа, зохион байгуулалттай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах хууль тогтоомж

2.1.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль[1], Эрүүл мэндийн тухай хууль[2], Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль[3], Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль[4], Гэр бүлийн тухай хууль[5], Хөдөлмөрийн тухай хууль[6], Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль[7], Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хууль[8], Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэмжийн тухай хууль[9] болон энэ хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

---
[1] Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.
[2] Эрүүл мэндийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2011 оны 21 дугаарт нийтлэгдсэн.
[3] Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 21 дугаарт нийтлэгдсэн.
[4] Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2015 оны 08 дугаарт нийтлэгдсэн.
[5] Гэр бүлийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1999 оны 30 дугаарт нийтлэгдсэн.
[6] Хөдөлмөрийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2021 оны 31 дугаарт нийтлэгдсэн.
[7] Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2023 оны 31 дугаарт нийтлэгдсэн.
[8] Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэврийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2023 оны 31 дугаарт нийтлэгдсэн.
[9] Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэмжийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2023 оны 31 дугаарт нийтлэгдсэн.

3.1.Энэ хууль хүний эрүүл мэндийг хамгаалах, амьдралын чанарыг сайжруулах зорилгоор эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, донор, реципиентийн эрхийг хамгаалах цогц үйл ажиллагаа, зохион байгуулалттай холбогдсон харилцаанд үйлчилнэ.

3.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан тохиолдолд гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүнд эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээг үзүүлнэ.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томьёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1.“эрхтэн, эд, эс” гэж хүний эрхтэн, эрхтний хэсэг, эдийн нийлмэл бүрдэл болон эсийг;

4.1.2.“амьд донор” гэж бусдын эрүүл мэндийг хамгаалах, амьдралын чанарыг сайжруулах зорилгоор сайн дураар эрхтэн, эд, эсээ өгөгч гэр бүлийн гишүүн, хүргэн, бэрийг;

4.1.3.“амьгүй донор” гэж тархины үйл ажиллагаа бүрэн алдагдсан буюу эргэж сэргэхгүйгээр алдагдсан, тархины үхэл тодорхойлох мэргэшсэн багаар тархины үхэл нь тогтоогдсоны дараа үйл ажиллагаа нь хэвийн явагдаж байгаа эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгахаар авч болох донорыг;

4.1.4.“эсийн донор” гэж үүдэл эс болон бэлгийн эсийн донорыг;

4.1.5.“тархины үхэл” гэж тархины, эсхүл тархины багана хэсгийн үйл ажиллагаа эргэж сэргэхгүйгээр бүрэн алдагдсан байдлыг;

4.1.6.“реципиент” гэж донорын эрхтэн, эд, үүдэл эсийг шилжүүлэн суулгах зайлшгүй шаардлагатай болон шилжүүлэн суулгасан хүнийг;

4.1.7.“реципиент эмнэлэг” гэж бүтцэд нь төрөлжсөн тасаг, мэргэжлийн багтай Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 15.1.11, 15.1.13-т заасан эрүүл мэндийн байгууллагыг;

4.1.8.“донор эмнэлэг” гэж амьгүй донорыг илрүүлэх, оношлох, эрхтэн хамгаалах үйл ажиллагааг зохион байгуулах, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх чиг үүрэг бүхий Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 15.1.7, 15.1.11, 15.1.13-т заасан эрүүл мэндийн байгууллагыг;

4.1.9.“үүдэл эс” гэж хуваагдах замаар шинэ эс үүсгэх, ялгаран хөгжих чадвартай эсийг;

4.1.10.“хүйн цус” гэж нярайн хүй таслагдсаны дараа ихсийн хүйн судсанд байгаа цусыг;

4.1.11.“био банк” гэж оношилгоо, эмчилгээ, судалгаа болон урьдчилан сэргийлэх, хяналт хийх зорилгоор авсан эд, эсийг хадгалах тусгай зориулалтын санг;

4.1.12.“эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ” гэж эмнэлгийн нөхцөлд донорыг илрүүлэх, оношлох, эрхтэн, эд, эсийг авах, шинжлэх, боловсруулах, хадгалах, тээвэрлэх, хуваарилах, шилжүүлэн суулгах, устгах болон мэс заслын дараах эмчилгээ, хяналт хийх эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг;

4.1.13.“эрхтэн, эд, эсийг авах” гэж донороос эрхтэн, эд, эсийг эмнэлгийн нөхцөлд авахыг;

4.1.14.“эд, эсийн тохироо” гэж донор болон реципиентийн эд, эс удам зүйн шинжээрээ тохирсон байдлыг;

4.1.15.“тээгч эх” гэж бусдын үр хөврөлийг тээж, хүүхэд төрүүлэх эмэгтэй хүнийг;

4.1.16.“биологийн эцэг, эх” гэж тухайн хүүхдийн удмын мэдээллийг бүрдүүлсэн эцэг, эхийг;

4.1.17.“сорьц” гэж оношилгоо, эмчилгээ, судалгаа болон урьдчилан сэргийлэх, хяналт хийх зорилгоор хүнээс авсан цус, эрхтний хэсэг, эд, эсийг;

4.1.18.“хүйн эд” гэж нярайн хүй таслагдсаны дараа ихэстэй залгаа хэсгээс тайран авсан хүйн судсан багцыг;

4.1.19.“үндэсний хүлээх жагсаалт” гэж эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгуулах шаардлагатай иргэнийг эрхтэн, эд, эс, цусны бүлгээр ангилан, эмнэл зүйн үнэлгээ, шалгуур үзүүлэлтээр эрэмбэлэн бүртгэсэн жагсаалтыг.

5 дугаар зүйл.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим

5.1.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаанд дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1.хууль, хүний эрхийг дээдлэх;

5.1.2.хүмүүнлэг, энэрэнгүй байх;

5.1.3.ялгаварлан гадуурхахгүй байх;

5.1.4.хүний эрүүл мэндтэй холбоотой мэдээллийн нууцыг хамгаалах;

5.1.5.донор нь авлагагүй, сайн дурын, аливаа дарамт шахалт, бусдын нөлөөнд автаагүй байх.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ
РЕЦИПИЕНТ БОЛОН АМЬД ДОНОРТ ТАВИХ ШААРДЛАГА, ТЭДГЭЭРИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ, АМЬГҮЙ ДОНОРЫГ ИЛРҮҮЛЭХ, БҮРТГЭХ

6 дугаар зүйл.Реципиентэд тавих шаардлага

6.1.Реципиентэд дараах шаардлага тавигдана:

6.1.1.реципиент эмнэлгээс эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээ хийлгэх заалт бүхий реципиентийг тодорхойлсон дүгнэлт, шийдвэр гарсан байх;

6.1.2.реципиент өөрийн хүсэлтээр үндэсний хүлээх жагсаалтад бүртгүүлсэн байх;

6.1.3.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах зөвшөөрлийг 18 насанд хүрсэн бол өөрөөс нь, хүүхэд, эрх зүйн бүрэн чадамжгүй иргэн бол түүний эцэг, эх, хууль ёсны асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээс бичгээр авсан байх.

6.2.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгуулах гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүнд энэ хуулийн 6.1.1, 6.1.3-т зааснаас гадна дараах шаардлагыг тавина:

6.2.1.Монгол Улсын иргэнтэй гэр бүл болсон буюу Монгол Улсад байнга оршин суугаа гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн гэрлэлтээ бүртгүүлснээс хойш гурваас доошгүй жил, бэлгийн эс шилжүүлэн суулгах тохиолдолд нэгээс доошгүй жил Монгол Улсад хамтран амьдарсан байх, хэрэв гэрлэгчид дундаасаа төрсөн хүүхэдтэй бол жил харгалзахгүй байх;

6.2.2.Монгол Улсад гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгуулах эмчилгээ хийлгэх тохиолдолд энэ хуулийн 8 дугаар зүйлд заасан шаардлагад нийцсэн донортой байх.

7 дугаар зүйл.Реципиентийн эрх, үүрэг

7.1.Реципиент дараах эрх, үүрэгтэй:

7.1.1.үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, нас, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсрол харгалзахгүйгээр хүн эрүүл мэндээ хамгаалах, амьдралын чанараа сайжруулах зорилгоор донорын эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгуулах мэс засал, эмчилгээг хийлгэх;

7.1.2.эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээ, гарч болох эрсдэл, хүндрэлийн талаар мэдээлэл авах;

7.1.3.эмч, эмнэлгийн хяналтад тогтмол үзүүлэх, амьдралын чанарыг сайжруулах, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг тасралтгүй хүртээмжтэйгээр авах;

7.1.4.эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой эрүүл мэндийн байгууллага, эмнэлгийн мэргэжилтний өгсөн заавар, зөвлөгөөг дагаж мөрдөх.

8 дугаар зүйл.Амьд донорт тавих шаардлага

8.1.Амьд донор дараах шаардлагыг хангасан байна:

8.1.1. 21 насанд хүрсэн байх;

8.1.2.энэ хуулийн 4.1.2-т заасан гэр бүлийн гишүүн, хүргэн, бэр байх;

8.1.3.гэрлэгч нь гэрлэлтээ бүртгүүлснээс хойш гурваас доошгүй жил болсон байх, хэрэв гэрлэгчид дундаасаа төрсөн хүүхэдтэй бол жил харгалзахгүй байх;

8.1.4.донор болох шийдвэрээ сайн дураар бие даан гаргасан, өөрийн шийдвэрийн эрсдэл, үр дагаврыг бүрэн ухамсарласан, хөгжлийн бэрхшээлгүй болон сэтгэцийн эмгэггүй гэдгийг эрх бүхий байгууллагаар тодорхойлуулсан байх;

8.1.5.ашгийн төлөө бус, авлагагүй, сайн дурын байх.

8.2.Эсийн донор дараах шаардлагыг хангасан байна:

8.2.1.эсийн донорт насны хязгаар заахгүй ба хэрэв бэлгийн эсийн донор бол 18 насанд хүрсэн байх;

8.2.2.хүүхдээс ясны хэм, захын цус авахдаа 14 хүртэлх настай бол хүүхдийн хүсэл зоригийг хүндэтгэн эцэг, эх болон асран хамгаалагчийн, 14-өөс дээш настай бол өөрийнх нь болон эцэг, эх, харгалзан дэмжигч, асран хамгаалагчийн зөвшөөрлийг бичгээр авсан байх.

8.3.Эсийн донор нь гэр бүлийн гишүүн, эсхүл сайн дурын донор байж болно.

8.4.Хүүхдээс ясны хэм, хүйн цус, хүйн эд, захын цуснаас бусад эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах зориулалтаар авахыг хориглоно.

9 дүгээр зүйл.Амьд донорын эрх, үүрэг

9.1.Амьд донор дараах эрх, үүрэгтэй:

9.1.1.донор нь үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, нас, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсролоороо ялгаварлан гадуурхагдахгүй байх;

9.1.2.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний талаар мэдээлэл авах;

9.1.3.эмч, эмнэлгийн хяналтад тогтмол байх, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг чанар, хүртээмжтэйгээр авах;

9.1.4.эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой эрүүл мэндийн байгууллага, эмнэлгийн мэргэжилтний өгсөн заавар, зөвлөгөөг дагаж мөрдөх;

9.1.5.амьд донор болсны төлөө реципиент, түүний гэр бүлийн гишүүнээс аливаа хэлбэрээр ашиг олох зорилгоор шан харамж авахгүй, өгөхийг шаардахгүй байх;

9.1.6.эрхтэн, эд, эсээ бусдад шилжүүлэн суулгах явцад өөрийн эрүүл мэнд, амь нас, аюулгүй байх эрхээр хангагдах;

9.1.7.эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний явцад технологийн заавар зөрчигдсөний улмаас эрүүл мэндэд хохирол учруулсан нь тогтоогдсон бол эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгасан буруутай этгээд, байгууллагаар хохирлоо нөхөн төлүүлэх.

10 дугаар зүйл.Амьгүй донорыг илрүүлэх

10.1.Тархины үхэл тодорхойлох мэргэшсэн багаар тархины үхэлтэй болох нь тогтоогдсон тохиолдолд амьгүй донороос эрхтэн, эд, эс авна.

10.2.Энэ хуулийн 10.1-д заасан донорын эхнэр, нөхөр, төрүүлсэн болон үрчилж авсан эцэг, эх, төрсөн хүүхэд, төрсөн ах, эгч, дүү, төрлийн хүн, садангийн хүн гэсэн дарааллаар гэр бүлийн гишүүдийн гурав хүртэлх гишүүнээс зөвшөөрлийг бичгээр авсан байна.

10.3.Амьгүй донорын эрхтэн, эд, эсийг зөвхөн Монгол Улсын иргэнд шилжүүлэн суулгана.

10.4. 18 хүртэлх насны амьгүй донорын эрхтэн, эд, эсийг хүүхэд, насанд хүрсэн хүн гэсэн дарааллаар шилжүүлэн суулгана.

10.5.Гэмт хэргийн улмаас тархины үхэлтэй болох нь эрх бүхий байгууллагаас тогтоогдсон амьгүй донороос эрхтэн, эд, эс авах тохиолдолд холбогдох журмыг эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагын саналыг үндэслэн эрүүл мэндийн болон хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, Улсын ерөнхий прокурор хамтран батална.

10.6.Амьгүй донорт насны хязгаар заахгүй.

11 дүгээр зүйл.Донор болох хүсэлтээ илэрхийлэх

11.1. 21 насанд хүрсэн Монгол Улсын иргэн энэ хуулийн 4.1.3-т заасан донор болох хүсэлтээ төрийн цахим үйлчилгээний нэгдсэн системээр дамжуулан гаргаж, донорын цахим үнэмлэх, эсхүл эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагад өөрийн биеэр хүсэлт гарган баталгаажуулж, донорын үнэмлэх авч болно.

11.2.Энэ хуулийн 11.1-д заасан иргэн донор болох хүсэлтээсээ хугацаа харгалзахгүй татгалзах эрхтэй.

11.3.Энэ хуулийн 11.1-д заасан иргэн донор болох хүсэлтээсээ татгалзах хүсэлтээ төрийн цахим үйлчилгээний нэгдсэн системээр дамжуулан, эсхүл эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагад өөрийн биеэр хүсэлт гарган баталгаажуулна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ
ЭРХТЭН, ЭД, ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГАХ ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

12 дугаар зүйл.Донороос эрхтэн, эд, эс авах

12.1.Амьд донороос эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах тохиолдолд энэ хуулийн 8.1, 8.2-т заасан шаардлагыг хангасан байна.

12.2.Амьгүй донороос эрхтэн, эд, эс авах тохиолдолд шилжүүлэн суулгах эрхтэн, эд, эсийн талаар түүний гэр бүлийн гишүүдэд урьдчилан танилцуулж, энэ хуулийн 10.2-т заасан зөвшөөрлийг авах бөгөөд зөвшөөрснөөс бусад эрхтэн, эд, эс авахыг хориглоно.

12.3.Энэ хуулийн 11.1-д заасны дагуу донор болох хүсэлтээ баталгаажуулсан амьгүй донороос эрхтэн, эд, эс авахдаа гэр бүлийн гурав хүртэлх гишүүнд урьдчилан танилцуулах бөгөөд энэ хуулийн 10.2-т заасан зөвшөөрлийг авахгүй.

12.4.Донор эмнэлэг нь амьгүй донорыг тодорхойлж, эрхтэн, эд, эс авах бэлтгэлийг хангаж, эрхтэн хамгаалах үйл ажиллагааг зохион байгуулна.

12.5.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагын зөвшөөрсний дагуу реципиент эмнэлгийн эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах мэргэжлийн баг эрхтэн, эд, эс авах эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг гүйцэтгэнэ.

12.6.Амьд болон амьгүй донорыг бүртгэх, илрүүлэх, эрхтэн, эд, эс авах, шинжлэх, сонгох, хуваарилах, боловсруулах, хадгалах, хамгаалах, тээвэрлэх, шилжүүлэн суулгах, хянах, устгах журмыг эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагын саналыг үндэслэн эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

13 дугаар зүйл.Био банк байгуулах, ашиглах үйл ажиллагаа

13.1.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага нь улсын хэмжээнд оношилгоо, эмчилгээ, судалгаа болон урьдчилан сэргийлэх, хяналт хийх зориулалттай нэгдсэн био банктай байна.

13.2.Био банк байгуулах, ашиглах журмыг эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагын саналыг үндэслэн эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

13.3.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаанд оролцож байгаа эрүүл мэндийн байгууллага нь эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээнд хэрэглэгдэх био банктай байж болно.

13.4.Био банкийг эд, эсийг цуглуулах, шинжлэх, өсгөвөрлөх, боловсруулах, хадгалах, бүртгэх, тээвэрлэх, устгах, шаардлагатай үед эмчилгээ, судалгааны зорилгоор тохирох эд, эсээр реципиент эмнэлэг болон судалгаа, шинжилгээний байгууллагыг хангах зориулалтаар ашиглана.

14 дүгээр зүйл.Донорын эрхтэн, эд, эсийг улсын хилээр нэвтрүүлэх

14.1.Эрхтэн, эд, эсийг экспортлохыг хориглоно.

14.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээ, хэлэлцээрийн дагуу эмчилгээний зорилгоор эд, эсийг энэ хуулийн 14.3-т заасан журмын дагуу импортолж болно.

14.3.Донорын сорьц, эд, эсийг улсын хилээр нэвтрүүлэх журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн Засгийн газар батална.

15 дугаар зүйл.Эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээнд тавих шаардлага

15.1.Реципиент эмнэлэг нь донор, реципиентийн эрхтэн, эд, эсийн тохироог үзэх, донороос авсан эрхтэн, эд, эсийг шинжлэх, боловсруулах, шилжүүлэн суулгах мэс засал, эмчилгээг гүйцэтгэх мэргэжлийн багтай байна.

15.2.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээнд олон улсын чанарын шаардлага хангасан эм, эмнэлгийн хэрэгслийг ашиглана.

15.3.Эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээнд үүдэл эсийг ашиглахдаа энэ хуулийн 12.6-д заасан журмыг дагаж мөрдөнө.

15.4.Бэлгийн эсийг үр шилжүүлэн суулгах эмчилгээнд ашиглаж болно.

15.5.Эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 15.1.4-т заасан эрүүл мэндийн байгууллага гүйцэтгэж болно.

15.6.Холбогдох эрүүл мэндийн байгууллагын дүгнэлтээр өөрөө жирэмслэх, ураг тээх, хүүхэд төрүүлэх чадваргүй нь тогтоогдсон эмэгтэйд

тээгч эхээр дамжуулан хүүхэдтэй болохыг зөвшөөрөх бөгөөд бусад тохиолдолд тээгч эх ашиглахыг хориглоно.

15.7.Бэлгийн эс ашиглах, үр хөврөлийг шилжүүлэн суулгах, тээгч эхэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээг үзүүлэхдээ энэ хуулийн 12.6-д заасан журмыг баримтлах бөгөөд талуудын хооронд байгуулах гэрээний загварыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

15.8.Тээгч эхээс төрсөн хүүхдийн төрсний бүртгэлийг биологийн эцэг, эхийн овог, нэрээр бүртгэнэ.

15.9.Нэг донорын бэлгийн эсийг зөвхөн тухайн нэг гэр бүлд ашиглахыг зөвшөөрнө.

15.10.Үр хөврөлийг эцэг, эхээс нь бусад хүнд ашиглуулахыг хориглоно.

16 дугаар зүйл.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааны нэгдсэн бүртгэл мэдээллийн сан

16.1.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага нь нэгдсэн бүртгэл мэдээллийн сантай байна.

16.2.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааны нэгдсэн бүртгэл мэдээллийн сангийн ажиллах журмыг эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага батална.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ
ЭРХТЭН, ЭД, ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГАХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ УДИРДЛАГА, БҮТЭЦ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

17 дугаар зүйл.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааны талаарх Засгийн газрын бүрэн эрх

17.1.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааны талаар Засгийн газар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

17.1.1.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих;

17.1.2.Засгийн газар хоорондын болон олон улсын байгууллагатай гэрээ, хэлэлцээр байгуулах, төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх;

17.1.3.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тогтолцоог бүрдүүлэх, үүнтэй холбоотой зардлын санхүүжилтийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэх;

17.1.4.хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх.

18 дугаар зүйл.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын чиг үүрэг

18.1.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах тусламж, үйл ажиллагааны талаар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

18.1.1.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах;

18.1.2.эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний талаар баримтлах бодлого, төлөвлөлт, арга хэмжээ, хөтөлбөр боловсруулах, биелэлтийг хангуулах;

18.1.3.энэ хуульд заасан холбогдох үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай төсвийг эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагын саналыг үндэслэн эрх бүхий байгууллагаар шийдвэрлүүлэх;

18.1.4.эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах цогц үйл ажиллагаа, эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбогдох дүрэм, журам, заавар батлах, тэдгээрийн хэрэгжилтэд нь хяналт тавих;

18.1.5.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор мэргэжилтэн бэлтгэх, мэдлэг боловсрол, ур чадварыг дээшлүүлэх сургалтад хамруулах, эдгээртэй холбоотой зардлыг шийдвэрлэх, бодлогоор дэмжиж ажиллах;

18.1.6.хуульд заасан бусад чиг үүрэг.

18.2.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэд эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний асуудлаар мэргэжил, ёс зүйн хороо ажиллах бөгөөд тус хорооны дүрэм, бүрэлдэхүүнийг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

18.3.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагын бүтэц, дүрмийг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

19 дүгээр зүйл.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагын чиг үүрэг

19.1.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага нь Эрүүл мэндийн тухай хуульд заасан тусгай мэргэжлийн төв байна.

19.2.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах чиглэлээр дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

19.2.1.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, уялдуулан зохион байгуулах, хэрэгжилтэд нь хяналт тавих;

19.2.2.донор эмнэлэг болон эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээг үзүүлэх эрүүл мэндийн байгууллагатай хамтран ажиллах ба энэ хуулийн 12.6, 13.2-т заасан журмыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааг нэгдсэн удирдлагаар хангаж, хяналт тавих;

19.2.3.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээтэй холбоотойгоор иргэн, эмчлүүлэгчид эрсдэл үүсэх, хохирол учрахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг холбогдох байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлэх;

19.2.4.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааны нэгдсэн бүртгэл мэдээллийн санг ажиллуулах;

19.2.5.үндэсний хүлээх жагсаалтад реципиентийг бүртгэх.

19.3.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага сургалт, судалгаа, хамтын ажиллагааны чиглэлээр дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

19.3.1.эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний талаарх мэдээ, тайланг улсын хэмжээнд нэгтгэн гаргах, дүн шинжилгээ, судалгаа хийх, холбогдох төрийн байгууллагыг нотолгоонд суурилсан мэдээллээр хангах;

19.3.2.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний чиглэлээр ижил төстэй үйл ажиллагаа эрхэлдэг олон улсын байгууллага, төрийн болон төрийн бус байгууллагатай хамтран ажиллах;

19.3.3.эмнэлгийн мэргэжилтнийг чадавхжуулах, багийн чадавхыг дээшлүүлэх;

19.3.4.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээнд орчин үеийн шинэ технологи, арга аргачлалыг нэвтрүүлэх, иргэн эх орондоо эмчлүүлэх нөхцөл бололцоог бүрдүүлэх үйл ажиллагааг дэмжин ажиллах.

19.4.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага амьгүй донорыг илрүүлэх, эрхтэн, эд, эс хуваарилах, зохицуулах чиглэлээр дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

19.4.1.Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 15.1.7, 15.1.11, 15.1.13-т заасан байгууллагын амьгүй донорыг илрүүлэх, тархины үхэл тодорхойлох багт мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгөх;

19.4.2.улсын хэмжээнд амьгүй донорын тандалт хийх, илрүүлэх, бүртгэх тогтолцоог удирдан зохион байгуулж, байгууллага хоорондын уялдаа холбоог хангах, мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгөх, хяналт тавьж хамтран ажиллах;

19.4.3.амьгүй донорын гэр бүлтэй уулзах, эрхтэн, эд, эсийн донор болгох хүсэлт тавих;

19.4.4.реципиент болон донор эмнэлгийн хүчин чадал, чадамжийг сайжруулах, эмнэлгийн мэргэжилтнийг чадавхжуулах үйл ажиллагааг дэмжих, үр дүнг тооцох тогтолцоо бий болгох;

19.4.5.реципиент болон донор эмнэлэгтэй хамтран ажиллах гэрээг батлах, хэрэгжилтийг хянах, цуцлах.

19.5.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага ёс зүй, олон нийттэй харилцах чиглэлээр дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

19.5.1.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ үзүүлж байгаа эрүүл мэндийн байгууллага, эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн хэм хэмжээнд хяналт тавьж Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 26.1, 26.5-д заасан мэргэжил, ёс зүйн хороодтой хамтран ажиллах;

19.5.2.эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах асуудлаар иргэн, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх;

19.5.3.хүний наймаа болон хүний эрхтэн, эд, эсийн наймаатай холбоотой аливаа хууль зөрчсөн үйлдлийн талаар холбогдох хууль хяналтын байгууллагад мэдэгдэх;

19.5.4.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний талаар иргэд, олон нийтэд үнэн зөв мэдээлэл өгөх, таниулах, ойлгуулах үйл ажиллагааг боловсролын болон хэвлэл мэдээллийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулах;

19.5.5.хуульд заасан бусад үйл ажиллагаа.

20 дугаар зүйл.Эрүүл мэндийн байгууллагын нийтлэг чиг үүрэг

20.1.Реципиент эмнэлгийн бүтцэд мэргэжлийн баг, нэгж ажиллана.

20.2.Реципиент болон донор эмнэлэг нь эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах эмчилгээний болон донорын талаарх мэдээллийг эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагад тухай бүр үнэн зөв мэдээлж, улирал тутам тайлагнана.

20.3.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх эрүүл мэндийн байгууллага дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

20.3.1.амьд донорын эрүүл мэндэд учирч болзошгүй эрсдэл, хүндрэлээс сэргийлэх үзлэг, шинжилгээ хийх, хяналт тавих;

20.3.2.реципиентэд тавих нөхцөл, шаардлага, үзүүлэлт хангасан хүнийг үндэсний хүлээх жагсаалтад бүртгүүлэхээр эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагад мэдээлэх;

20.3.3.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой мэдээллийг энэ хуулийн 19.2.4-т заасан санд тухай бүр оруулах;

20.3.4.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээг эрх бүхий байгууллагаас баталсан журам, заавар, стандарт, технологийн дагуу гүйцэтгэх;

20.3.5.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний бэлэн байдлыг хангах;

20.3.6.эмнэлгийн мэргэжилтнийг мэргэшүүлэн бэлтгэх, сургах, хүний нөөцийг чадавхжуулах;

20.3.7.эрхтэн, эд, эсийг авах, шинжлэх, боловсруулах, хадгалах, шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний явцад тохиолдож болох хүндрэл, эрсдэлээс сэргийлэх;

20.3.8.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээнд орчин үеийн шинэ технологи, арга аргачлалыг нэвтрүүлэх;

20.3.9.амьд донор болон реципиентэд байнгын хяналт тавих;

20.3.10.аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн зохих эмнэлгийн мэргэжилтэнд эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний чиглэлээр сургалт зохион байгуулах;

20.3.11.хуульд заасан бусад чиг үүрэг.

20.4.Донор эмнэлэг нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

20.4.1.эрүүл мэндийн байгууллагын бүтцэдээ тархины үхэл тодорхойлох мэргэшсэн баг ажиллуулах;

20.4.2.амьгүй донорыг илрүүлэх, оношлох, эрхтэн хамгаалах үйл ажиллагааг холбогдох журмын дагуу зохион байгуулах;

20.4.3.амьгүй донор эмчлүүлж байгаа төв, тасаг, нэгжийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл болон бэлэн байдлыг хангах;

20.4.4.амьгүй донорын талаарх мэдээллийг эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагад тухай бүр мэдээлэх;

20.4.5.эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх эрүүл мэндийн байгууллагаас ажиллах багийн үйл ажиллагааг дэмжин ажиллах, шаардлагатай нөхцөлийг бүрдүүлэх;

20.4.6.тухайн эрүүл мэндийн байгууллагад донорын эрхтэн, эд, эсийг авах мэс заслыг гүйцэтгэх боломжгүй тохиолдолд амьгүй донорын амин чухал эрхтний үйл ажиллагааг дэмжин, эрчимт эмчилгээг үргэлжлүүлэх, зөөвөрлөх бэлэн байдлыг хангуулах талаар эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагатай хамтран ажиллах;

20.4.7.эрхтэн, эд, эсийг шилжүүлэн суулгах мэс засал, эмчилгээнд оролцож байгаа болон реципиентийн эмчлэгч эмчийг тархины үхэл тодорхойлох мэргэжлийн багийн бүрэлдэхүүнд орохыг хориглох;

20.4.8.хуульд заасан бусад чиг үүрэг.

21 дүгээр зүйл.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх эрүүл мэндийн байгууллага, эмнэлгийн мэргэжилтэнд хориглох зүйл

21.1.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх эрүүл мэндийн байгууллага, эмнэлгийн мэргэжилтэнд дараах үйл ажиллагааг хориглоно:

21.1.1.донор болон реципиент, тэдний гэр бүлийн гишүүн, тэдгээрийн хамаарал бүхий этгээдээс аливаа хэлбэрээр урамшуулал, шан харамж авах;

21.1.2.албан тушаалын эрх мэдлээ урвуулан ашиглаж, бусдад давуу байдал олгох;

21.1.3.шинжлэх ухааны бус зорилгоор судалгаа, шинжилгээ, туршилт хийх;

21.1.4.хуульд заасан бусад.

22 дугаар зүйл.Амьгүй донорын гэр бүлд олгох тэтгэмж болон амьд донорт үзүүлэх дэмжлэг

22.1.Хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг 10 дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний оршуулгын тэтгэмжийг Эрүүл мэндийг дэмжих сангаас олгоно.

22.2.Амьд донорт эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг хөнгөлөлттэй үзүүлэх журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, рашаан, сувилалд сувилуулах журмыг гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

22.3.Донорт хуульд заасан бусад дэмжлэг үзүүлнэ.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ
БУСАД ЗҮЙЛ

23 дугаар зүйл.Санхүүжилтийн тогтолцоо

23.1.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой санхүүжилт нь улсын төсөв, эрүүл мэндийн даатгал, реципиентийн төлөх төлбөр, хандив, тусламж, хууль тогтоомжоор хориглоогүй дэмжлэг, бусад эх үүсвэрээс бүрдэнэ.

23.2.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах зарим тусламж, үйлчилгээг төлбөртэй үзүүлж болно.

23.3.Энэ хуулийн 23.2-т заасан тусламж, үйлчилгээний жагсаалт, төлбөрийн жишиг хэмжээг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 24.3-т заасны дагуу тогтооно.

23.4.Дархлаа дарангуйлах эмийн эмчилгээний санхүүжилтийг улсын төсвөөс хариуцах бөгөөд худалдан авалт, тасралтгүй бэлэн байдал, хуваарилалт, хяналтын асуудлыг Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хуулиар зохицуулна.

23.5.Хүүхдэд эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээний төлбөрийг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 24.6.11-д заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

24 дүгээр зүйл.Хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих

24.1.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага болон холбогдох бусад байгууллага хяналт тавина.

25 дугаар зүйл.Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

25.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд[10] заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

25.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль[11], эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд[12] заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

[10] Төрийн албаны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2018 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.
[11] Эрүүгийн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 07 дугаарт нийтлэгдсэн.
[12] Зөрчлийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.

ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠭᠰᠠᠨ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭᠠᠨ ᠪᠠᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠨ᠎ᠠ::
ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ · ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠲᠠᠷᠬᠠᠭᠠᠬᠤ · ᠪᠤᠴᠠᠭᠠᠬᠤ · ᠬᠠᠳᠠᠭᠠᠯᠠᠬᠤ ᠶᠢ ᠬᠠᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠰᠢᠯᠭᠠᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠶᠢ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠰᠠᠩᠬᠦᠦ ᠶᠢᠨ
᠓.᠗. ᠡᠨᠡ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭ ᠡᠷᠬᠢᠯᠡᠬᠦ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ · ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠰᠢᠯᠭᠠᠬᠤ ᠶᠢᠨ ᠲᠠᠯ᠎ᠠ ᠪᠠᠷ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭᠴᠢ ᠨᠢ ᠰᠠᠩᠬᠦᠦ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠶᠢᠳ · ᠪ · ᠵᠠᠪᠬᠤᠯᠠᠩ

᠔ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠶᠯ᠍ ᠡᠨᠡ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ

ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠲᠡᠭᠦᠯᠳᠡᠷ ᠪᠣᠯᠭᠠᠰᠤᠭᠠᠢ::
᠔.᠑. ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢᠶᠠᠷ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ᠲᠥᠰᠥᠪ ᠢ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢᠶᠠᠷ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠳᠦ

ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠴᠠᠭᠠᠵᠤ ᠲᠠᠶᠢᠯᠠᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭᠠᠨ ᠤ::
ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠯᠡᠲᠦᠰ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠶᠠᠮᠠ ᠳᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭ ᠡᠷᠬᠢᠯᠡᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠢᠶᠠᠷ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭᠠᠲᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ
ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ · ᠶᠠᠮᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠵᠠᠰᠠᠭ · ᠶᠠᠮᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠦᠰᠦᠪ ᠢᠶᠠᠷ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠠᠯ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠬᠢᠨᠠᠨ
ᠵᠠᠰᠠᠭ · ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠬᠦ ᠳᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ · ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ · ᠬᠡᠷᠡᠭ ᠡᠷᠬᠢᠯᠡᠬᠦ ᠳᠤ ᠶᠠᠮᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ · ᠪᠦᠬᠦ ᠰᠢᠲᠦ ᠳᠦ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ·
᠔.᠒. ᠰᠠᠩᠬᠦᠦ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠶᠢᠳ · ᠪ · ᠵᠠᠪᠬᠤᠯᠠᠩ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭᠠᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠴᠠᠭᠠᠬᠤ ᠶᠢ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠲᠥᠰᠥᠪᠯᠡᠯ ᠵᠠᠰᠠᠭ · ᠬᠡᠷᠡᠭ ᠡᠷᠬᠢᠯᠡᠬᠦ ᠳᠦ ᠬᠢᠨᠠᠨ

᠔ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠶᠯ᠍ ᠰᠠᠩᠬᠦᠦ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠶᠢᠳ · ᠪ · ᠵᠠᠪᠬᠤᠯᠠᠩ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭᠠᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠴᠠᠭᠠᠬᠤ

ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠭᠰᠠᠨ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠡᠭᠦᠯᠳᠡᠷ ᠪᠠᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠨ᠎ᠠ::
ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠪᠦᠬᠦ ᠰᠠᠩᠬᠦᠦ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠶᠢᠳ · ᠪ · ᠵᠠᠪᠬᠤᠯᠠᠩ ᠳᠤ ᠳᠠᠭᠠᠯᠭᠠᠰᠤᠭᠠᠢ ᠲᠠᠯ᠎ᠠ ᠪᠠᠷ · ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭᠠᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠶᠢᠨ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠰᠢᠯᠭᠠᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠶᠢ ᠪᠣᠯ
᠕.᠑. ᠡᠨᠡ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭ ᠡᠷᠬᠢᠯᠡᠬᠦ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ · ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠰᠢᠯᠭᠠᠬᠤ ᠶᠢᠨ ᠲᠠᠯ᠎ᠠ ᠪᠠᠷ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭᠴᠢ ᠨᠢ ᠰᠠᠶᠢᠳ

᠕ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠶᠯ᠍ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠰᠠᠶᠢᠳ

ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠪᠠᠶᠢᠭ᠎ᠠ
ᠰᠠᠩᠬᠦᠦ · ᠪ · ᠵᠠᠪᠬᠤᠯᠠᠩ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠑᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ
ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ

᠓.᠓. [illegible] ᠪᠤ

[illegible]᠃

᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠨᠡᠷ᠎ᠡ ᠲᠣᠮᠢᠶ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠠᠢᠢᠯᠪᠤᠷᠢ

᠔.᠑. ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠬᠡᠷᠡᠭᠯᠡᠭᠰᠡᠨ ᠳᠠᠷᠠᠭᠠᠬᠢ ᠨᠡᠷ᠎ᠡ ᠲᠣᠮᠢᠶ᠎ᠠ ᠶᠢ ᠳᠣᠣᠷ᠎ᠠ ᠳᠤᠷᠳᠠᠭᠰᠠᠨ ᠤᠴᠢᠷ ᠢᠶᠠᠷ ᠣᠶᠢᠯᠭᠠᠨ᠎ᠠ᠄

᠔.᠑.᠑.«ᠠᠶᠢᠮᠠᠭ᠂ ᠰᠤᠮᠤ᠂ ᠪᠠᠭ» ᠭᠡᠵᠦ [illegible] ᠢ;

᠔.᠑.᠒.«[illegible]» ᠭᠡᠵᠦ [illegible] ᠳᠤ;

᠔.᠑.᠓.«[illegible]» ᠭᠡᠵᠦ [illegible] ᠢ;

᠔.᠑.᠔.«[illegible]» ᠭᠡᠵᠦ [illegible]

᠔.᠑.᠕.«[illegible]» ᠭᠡᠵᠦ [illegible] ᠢ;

᠔.᠑.᠖.«[illegible]» ᠭᠡᠵᠦ [illegible] ᠢ;

᠔.᠑.᠗.«[illegible]» ᠭᠡᠵᠦ [illegible] ᠑᠕.᠑.᠗᠂ ᠑᠕.᠑.᠑᠑᠂ ᠑᠕.᠑.᠑᠓ — ᠳᠤ [illegible] ᠳᠤ;

᠔.᠑.᠘.«[illegible]» ᠭᠡᠵᠦ [illegible] ᠑᠕.᠑.᠑᠓ — ᠳᠤ [illegible] ᠳᠤ;

᠙᠂᠑᠂᠙᠂ [illegible]

᠙᠂᠑᠂᠑᠐᠂ [illegible]

᠙᠂᠑᠂᠑᠑᠂ [illegible]

᠙᠂᠑᠂᠑᠒᠂ [illegible]

᠙᠂᠑᠂᠑᠓᠂ [illegible]

᠙᠂᠑᠂᠑᠔᠂ [illegible]

᠙᠂᠑᠂᠑᠕᠂ [illegible]

᠙᠂᠑᠂᠑᠖᠂ [illegible]

᠙᠂᠑᠂᠑᠗᠂ [illegible]

᠙᠂᠑᠂᠑᠘᠂ [illegible]

᠙᠂᠑᠂᠑᠙᠂ [illegible]

᠕ ᠪᠦᠯᠦᠭ ᠭᠠᠵᠠᠷ᠂ ᠬᠣ᠂ ᠳᠠ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠬᠦᠨ ᠦ ᠰᠠᠩ ᠤᠨ ᠪᠦᠷᠢᠯᠳᠦᠬᠦᠨ

᠕.᠑.ᠭᠠᠵᠠᠷ᠂ ᠬᠣ᠂ ᠳᠠ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠬᠦᠨ ᠦ ᠰᠠᠩ ᠳᠤ ᠳᠠᠷᠠᠭᠠᠬᠢ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠯ ᠢ ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠨ᠎ᠡ ᠄

᠕.᠑.᠑.ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠨᠡᠷ᠎ᠡ᠂ ᠪᠠᠢᠷᠢᠰᠢᠯ᠂ ᠬᠢᠯ ᠤᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠯ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ᠄

᠕.᠑.᠒.ᠪᠠᠢᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠣᠭᠠ ᠪᠠ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ᠂ ᠬᠢᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠠᠨ ᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠯ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ᠄

᠕.᠑.᠓.ᠵᠢᠷᠤᠭ᠂ ᠲᠣᠭᠠᠨ ᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠯ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ᠄

᠕.᠑.᠔.ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠ᠂ ᠲᠠᠢᠯᠪᠤᠷᠢ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ᠄

᠕.᠑.᠕.ᠪᠤᠰᠤᠳ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠯ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ᠄

᠖ ᠪᠦᠯᠦᠭ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠯ ᠢ ᠰᠢᠨᠡᠴᠢᠯᠡᠬᠦ ᠳᠦᠷᠢᠮ

᠖.᠑.ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠯ ᠢ ᠰᠢᠨᠡᠴᠢᠯᠡᠨ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ᠄

᠖.᠑.᠑.ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠯ ᠢ ᠵᠢᠯ ᠪᠦᠷᠢ ᠰᠢᠨᠡᠴᠢᠯᠡᠬᠦ ᠪᠠ ᠬᠠᠮᠢᠶᠠᠷᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠬᠦ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ᠄

᠖.᠑.᠒.ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠯ ᠢ ᠵᠠᠰᠠᠪᠤᠷᠢᠯᠠᠬᠤ ᠳᠤ ᠬᠠᠮᠢᠶᠠᠷᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠨ᠎ᠡ ᠄

᠖.᠑.᠓.ᠭᠠᠵᠠᠷ᠂ ᠬᠣ᠂ ᠳᠠ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠬᠦᠨ ᠦ ᠰᠠᠩ ᠤᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠯ ᠢ ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠ ᠪᠢᠴᠢᠭ ᠪᠠ ᠲᠣᠭᠠᠨ ᠤ ᠬᠡᠯᠪᠡᠷᠢ ᠪᠠᠷ ᠬᠠᠳᠠᠭᠠᠯᠠᠨ᠂ ᠵᠢᠯ ᠪᠦᠷᠢ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠳᠤ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠨ ᠨᠢᠭᠤᠴᠠᠯᠠᠯ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ᠄

᠔.᠑.᠑. ᠒᠑ ᠨᠠᠰᠤ ᠬᠦᠷᠦᠭᠰᠡᠨ ᠪᠠᠶᠢᠨ᠎ᠠ ;

᠔.᠑.᠒. ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ [illegible] – ᠳᠤ [illegible] ᠪᠠᠶᠢᠨ᠎ᠠ ;

᠔.᠑.᠓. ᠡᠷᠡᠭᠦᠯ ᠮᠡᠨᠳᠦ [illegible] ᠪᠠᠶᠢᠨ᠎ᠠ ;

᠔.᠑.᠔. [illegible] ᠪᠠᠶᠢᠨ᠎ᠠ ;

᠔.᠑.᠕. [illegible] ᠪᠠᠶᠢᠨ᠎ᠠ ᠃

᠔.᠒. [illegible] ᠄

᠔.᠓. [illegible] ᠄

᠔.᠓.᠑. [illegible] ᠪᠠᠶᠢᠨ᠎ᠠ ;

᠔.᠓.᠒. [illegible] ᠪᠠᠶᠢᠨ᠎ᠠ ᠃

᠔.᠔. [illegible] ᠃

᠕ [illegible]

᠕.᠑. [illegible] ᠄

᠑᠐.᠓. [illegible]

᠑᠐.᠔. [illegible]

᠑᠐.᠕. [illegible]

᠑᠐.᠖. [illegible]

᠑᠑ [illegible]

᠑᠑.᠑. [illegible]

᠑᠑.᠒. [illegible]

᠑᠑.᠓. [illegible]

[illegible]

᠑᠒ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

᠒᠒·᠑· [illegible] ::

᠒᠒·᠒· [illegible] ::

᠒᠒·᠓· [illegible] ::

[illegible]
ᠲᠠᠪᠤᠳᠤᠭᠠᠷ ᠪᠦᠯᠦᠭ

᠒᠓ [illegible]

᠒᠓·᠑ [illegible] ::

᠒᠓·᠒· [illegible] ::

᠒᠓·᠓· [illegible] ::

᠒᠓·᠔· [illegible] ::

᠒᠓·᠕· [illegible] ᠒᠔·᠖·᠑᠑ – [illegible] ::

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠶᠢᠯᠡᠭᠴᠢ

ᠤ.ᠬᠦᠷᠡᠯᠰᠦᠬ

ᠳᠠᠷᠠᠭᠠᠬᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ᠄

᠑. ᠬᠦᠮᠦᠨ ᠦ ᠡᠷᠦᠬᠡ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠮᠠᠭᠠᠯᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠑᠙᠙᠒ ᠣᠨ ᠤ ᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠒. ᠬᠣᠷᠢᠭᠯᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠒᠐᠑᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠒᠑ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠓. ᠨᠡᠶᠢᠭᠡᠮ ᠦᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ᠂ ᠬᠠᠮᠢᠶᠠᠷᠤᠭᠰᠠᠨ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠮᠲᠤ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠒᠐᠑᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠔. ᠬᠣᠷᠢᠭᠯᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠒᠐᠑᠘ ᠣᠨ ᠤ ᠑᠕ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠕. ᠬᠣᠷᠢᠭᠯᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠑᠙᠙᠙ ᠣᠨ ᠤ ᠒᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠖. ᠶᠠᠯ ᠬᠣᠷᠢᠭᠯᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠒᠐᠑᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠗. ᠪᠣᠯᠤᠪᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠒᠐᠒᠒ ᠣᠨ ᠤ ᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠘. ᠰᠡᠯᠡᠩᠭᠡ ᠶᠢᠨ ᠨᠡᠶᠢᠭᠡᠮ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠒᠐᠑᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠒᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠙. ᠰᠠᠨᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠒᠐᠒᠒ ᠣᠨ ᠤ ᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠑᠐. ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠒᠐᠑᠗ ᠣᠨ ᠤ ᠑᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠑᠑. ᠡᠷᠡᠭᠦᠦ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠒᠐᠑᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠑᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠑᠒. ᠨᠢᠭᠤᠴᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ «ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» ᠰᠡᠳᠬᠦᠯ ᠦᠨ ᠒᠐᠑᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠑᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ИРГЭНИЙ УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Иргэний улсын бүртгэлийн тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/6 дугаар зүйлийн 6.1.4 дэх заалт:

“6.1.4.хүүхэд тээгч эхээс төрсөн бол түүнийг нотлох эмнэлгийн байгууллагын магадлагаа болон талуудын хооронд байгуулсан гэрээ.”

2/6 дугаар зүйлийн 6.18 дахь хэсэг:

“6.18.Тээгч эхээс төрсөн хүүхдийн төрсний бүртгэлийг түүний биологийн эцэг, эхийн овог, нэрээр бүртгэж төрсний гэрчилгээг олгоно.”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠗ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

[illegible]

[illegible]

᠑ [illegible]

ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ:

᠑/᠑ [illegible] ᠑᠐᠑᠐᠑ [illegible]:

«᠑᠐᠑᠐᠑᠐ [illegible]

[illegible] ..»

᠔/᠑ [illegible] ᠑᠐᠑᠔ [illegible]:

«᠑᠐᠑᠔᠐ [illegible]

[illegible] ..»

᠒ [illegible]

[illegible] ..

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ

[illegible] ᠭ᠂ ᠵᠠᠨᠳᠠᠨᠱᠠᠲᠠᠷ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 24.6.11 дэх заалт нэмсүгэй:

"24.6.11.хүүхдэд эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тусламж, үйлчилгээ."

2 дугаар зүйл.Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.18 дахь заалтын "Донорын тухай хуулийн 3.1.2-3.1.4-т" гэснийг "Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хуулийн 4.1.2, 4.1.3, 4.1.5-д" гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ [illegible] — ᠖ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

[illegible] ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ
ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ [illegible]

«[illegible]»

᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ [illegible]

᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ [illegible]

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 05 дугаар сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ХУУЛЬ ХҮЧИНГҮЙ БОЛСОНД ТООЦОХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.2018 оны 01 дүгээр сарын 19-ний өдөр баталсан Донорын тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТУСГАЙ САНГИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.3.6 дахь заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

"19.3.6.амьгүй донорын гэр бүлд олгох нэг удаагийн оршуулгын тэтгэмж."

2 дугаар зүйл.Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1 дэх хэсгийн "амьгүй донорт" гэснийг "амьгүй донорын гэр бүлд" гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠒᠕ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠠᠯᠲᠠ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠖.᠓.᠖ ᠳᠠᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠡᠴᠡ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ᠄

«᠖.᠓.᠖. ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠪᠦᠷᠢᠯᠳᠡᠬᠦᠨ ᠳᠦ ᠪᠠᠢᠬᠤ ᠪᠠᠢᠩᠭᠤ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠳᠡᠬᠦ᠃»

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯᠳᠠᠭᠠᠨ ᠤ ᠳᠡᠭ ᠦᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ «ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠪᠠᠢᠩᠭᠤ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ» ᠬᠡᠮᠡᠬᠦ ᠳᠦ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

ᠡᠨᠡ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠒᠕ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠭᠰᠡᠭᠡᠢ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠨ.ᠤᠴᠢᠷᠠᠯ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 05 дугаар сарын 22-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЦУСНЫ ДОНОРЫН ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь хүний эрүүл мэндийг хамгаалах, амийг аврах зорилгоор сайн дураар цусаа үнэ төлбөргүй өгөх болон цусны донорын үйл ажиллагаа, цусны аюулгүй байдал, бодлого, удирдлага, зохион байгуулалттай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Цусны донорын хууль тогтоомж

2.1.Цусны донорын хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль[1], Эрүүл мэндийн тухай хууль[2], Монголын улаан загалмай нийгэмлэгийн эрх зүйн байдлын тухай хууль[3], Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хууль[4], энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Энэ хууль нь хүний эрүүл мэндийг хамгаалах, амийг аврах зорилгоор цусны донорын үйл ажиллагааг зохион байгуулах, цусны аюулгүй байдлыг хангах, цус сэлбэлт судлалын салбарын бодлого, удирдлага, зохион байгуулалттай холбогдсон харилцааг зохицуулна.

3.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан тохиолдолд гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүний эрүүл мэндийг хамгаалах, амийг аврах зорилгоор цус сэлбэх тусламж, үйлчилгээг үзүүлнэ.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт

---

[1] Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.
[2] Эрүүл мэндийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2011 оны 21 дугаарт нийтлэгдсэн.
[3] Монголын улаан загалмай нийгэмлэгийн эрх зүйн байдлын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 05 дугаарт нийтлэгдсэн.
[4] Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2022 оны 07 дугаарт нийтлэгдсэн.

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томьёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1.“цусны донорын үйл ажиллагаа” гэж цусны донорын сургалт, сурталчилгаа, элсүүлэлт, цусны донор сонгох, цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсэг цуглуулах, шинжлэх, боловсруулах, хадгалах, тээвэрлэх, сэлбэх болон цусны аюулгүй байдал, сонор сэрэмжийн тогтолцоотой холбоотой цогц үйл ажиллагааг;

4.1.2.“цусны донор” гэж хүний амийг аврах, эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор сайн дураар цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ өгсөн хүнийг;

4.1.3.“цусны байнгын донор” гэж жил бүр тогтмол буюу жилд хоёр ба түүнээс дээш удаа цусаа өгсөн хүнийг;

4.1.4.“цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсэг” гэж цус, цусны сийвэн, улаан эс, ялтаст эсийг;

4.1.5.“цусны ховор бүлэг” гэж хүн амын дунд цөөн тохиолддог цусны бүлгийг;

4.1.6.“цус, цусан бүтээгдэхүүн” гэж цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгийг боловсруулж бэлтгэсэн бүтээгдэхүүнийг;

4.1.7.“сэлбүүлэгч” гэж цус, цусан бүтээгдэхүүн сэлбүүлэх зайлшгүй шаардлагатай хүнийг;

4.1.8.“цусны аюулгүй байдал” гэж цусны донорт элсүүлэх, цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгийг цуглуулах, шинжлэх, боловсруулах, хадгалах, тээвэрлэх, сэлбэх, улсын хилээр нэвтрүүлэх ажиллагаанд хууль тогтоомж, стандартын шаардлага бүрэн хангагдсан байдлыг;

4.1.9.“цусны бэлдмэл” гэж цусны сийвэнгээс үйлдвэрлэлийн аргаар бэлтгэсэн эмчилгээний бэлдмэлийг;

4.1.10.“цусны сонор сэрэмжийн тогтолцоо” гэж цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгийг авах, цус, цусан бүтээгдэхүүн сэлбэх явцад гарах сөрөг урвал, хүндрэлийг илрүүлэх, шуурхай арга хэмжээ авах, сэргийлэх цогц үйл ажиллагааг.

5 дугаар зүйл.Цусны донорын үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим

5.1.Цусны донорын үйл ажиллагаанд дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1.хууль, хүний эрхийг дээдлэх;
5.1.2.сайн дурын, авлагагүй байх;
5.1.3.чанар, аюулгүй байдлыг хангах;
5.1.4.цусны донор, сэлбүүлэгчийн эрүүл мэндийг хамгаалах;
5.1.5.хүний хувийн, эмзэг мэдээллийг хамгаалах.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ
ЦУСНЫ ДОНОРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ УДИРДЛАГА, БҮТЭЦ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

6 дугаар зүйл.Цусны донорын үйл ажиллагаан дахь төрийн зохицуулалт, хяналт

6.1.Цусны донорын үйл ажиллагаа, чанар, аюулгүй байдал болон нэгдсэн бүртгэл, мэдээллийн сантай холбоотой төрийн хяналтыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв болон холбогдох төрийн байгууллага хэрэгжүүлнэ.

6.2.Цус сэлбэлт судлалын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулах тусгай зөвшөөрлийг Зөвшөөрлийн тухай хуульд[5] заасны дагуу олгоно.

7 дугаар зүйл.Цусны донорын үйл ажиллагааны талаарх Засгийн газрын бүрэн эрх

7.1.Цусны донорын үйл ажиллагааны талаар Засгийн газар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

7.1.1.цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц, хангамж, чанар, аюулгүй байдлын талаар баримтлах бодлогыг боловсруулж, хэрэгжүүлэх, хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангах;

7.1.2.Засгийн газар хоорондын болон олон улсын байгууллагатай гэрээ, хэлэлцээр байгуулах, төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх;

7.1.3.цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц, хангамж, чанар, аюулгүй байдлыг хангах тогтолцоог бүрдүүлэх, түүнтэй холбогдон гарах санхүүжилтийг шийдвэрлэх;

7.1.4.гамшгийн болон нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед цус, цусан бүтээгдэхүүн, тэдгээрийг орлох бэлдмэлийн нөөцийг бүрдүүлж, бэлэн байдлыг хангах;

[5] Зөвшөөрлийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2022 оны 38 дугаарт нийтлэгдсэн.

7.1.5.“Цусны хүндэт донор” цол тэмдгээр шагнах;

7.1.6.цус сэлбэлт судлалын салбарт ажиллагсдын албан ажлын онцгой нөхцөлийн нэмэгдлийг хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн тогтоох;

7.1.7.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

8 дугаар зүйл.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын чиг үүрэг

8.1.Цусны донорын үйл ажиллагааны талаар эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

8.1.1.цусны донорын хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах;

8.1.2.цусны донорын үйл ажиллагааны талаар баримтлах бодлого боловсруулах, удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах;

8.1.3.цусны чанар, аюулгүй байдлыг хангах, цусны донорын үйл ажиллагаатай холбоотой дүрэм, журам, зааврыг баталж, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

8.1.4.цусны донорт олгох илчлэг нөхөх хоол, хүнсний бүтээгдэхүүний зардлын хэмжээг батлах;

8.1.5.цус сэлбэлт судлалын салбарт ажиллагсдын цалин, албан ажлын онцгой нөхцөлийн нэмэгдэл, нийгмийн баталгааг хангах талаар санал боловсруулж, холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлэх;

8.1.6.цус сэлбэлт судлалын салбарын хүний нөөцийн хэрэгцээг тодорхойлох, боловсон хүчнийг бэлтгэх, давтан сургах, мэргэшлийг нь дээшлүүлэх, дахин мэргэшүүлэх;

8.1.7.цусны донорын эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх болон өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх сургалт, сурталчилгаа, нөлөөллийн үйл ажиллагааны зардлыг Эрүүл мэндийг дэмжих санд тусгах;

8.1.8.хуульд заасан бусад чиг үүрэг.

8.2.Цус сэлбэлт судлалын асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагын бүтэц, дүрмийг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

9 дүгээр зүйл.Нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, Засаг даргын бүрэн эрх

9.1.Нутгийн өөрөө удирдах байгууллага, Засаг дарга дараах бүрэн эрхтэй:

9.1.1.цусны донорын үйлсийг сурталчлах, эгнээг өргөжүүлэх, цусны донорыг алдаршуулах, урамшуулах, цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц бүрдүүлэх үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх;

9.1.2.гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед харьяа нутаг дэвсгэрийн эрүүл мэндийн байгууллагад цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц бүрдүүлэх, нөхөн сэлбэхэд шаардагдах санхүүжилтийг шийдвэрлэх, тэднийг удирдлага, зохион байгуулалтаар хангах.

10 дугаар зүйл.Цус сэлбэлт судлалын асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага, түүний чиг үүрэг

10.1.Цус сэлбэлт судлалын асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага нь Эрүүл мэндийн тухай хуульд заасан тусгай мэргэжлийн төв байна.

10.2.Цус сэлбэлт судлалын асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага нь Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 16.15-д заасан чиг үүргээс гадна дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

10.2.1.цусны донорын үйл ажиллагааг үндэсний хэмжээнд мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллах;

10.2.2.цусны донорын сургалт, сурталчилгаа, донорын эгнээг өргөжүүлэх ажлыг төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэнтэй хамтран зохион байгуулах;

10.2.3.цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгийг цуглуулах, шинжлэх, цусны бүлэг тодорхойлох, бүтээгдэхүүнд чанарын хяналтын болон бусад шинжилгээ хийх;

10.2.4.цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгийг боловсруулах;

10.2.5.цусны бэлдмэл үйлдвэрлэх;

10.2.6.цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц, хангамжийн тогтвортой байдлыг хангах;

10.2.7.цусаа өгсөн тухай тодорхойлолт олгох;

10.2.8.цусны донорыг алдаршуулах, урамшуулах үйл ажиллагааг төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэнтэй хамтран зохион байгуулах;

10.2.9.энэ хуулийн 16.5-д заасан цусны донорыг Засгийн газрын шагнал болон бусад шагналд нэр дэвшүүлэх саналаа холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлэх;

10.2.10.цусны байнгын донорт тэмдэг олгох;

10.2.11.цусны донорын мэдээллийн сангийн аюулгүй байдлыг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хангах, хэрэгжилтийг зохион байгуулах;

10.2.12.цусны донорын үйл ажиллагааны мэдээ, тайланг холбогдох байгууллагад хүргүүлэх.

10.3.Цус сэлбэлт судлалын асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага нь цус сэлбэлт судлалын салбарт ажиллагсдын албан ажлын онцгой нөхцөлийн нэмэгдэлд шаардагдах төсвийн зардлаа жил бүрийн улсын төсөвт тусгуулахаар эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

10.4.Цус сэлбэлт судлалын асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага нь дараах байгууллагатай хамтран ажиллана:

10.4.1.эрүүл мэндийн байгууллага;

10.4.2.төрийн болон төрийн бус байгууллага;

10.4.3.аж ахуйн нэгж, байгууллага;

10.4.4.хуульд заасан бусад байгууллага.

11 дүгээр зүйл.Цусны донорын үйл ажиллагаанд оролцогч эрүүл мэндийн байгууллага, тэдгээрийн чиг үүрэг

11.1.Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 15.1.2, 15.1.3, 15.1.5, 15.1.6, 15.1.7, 15.1.11, 15.1.13-т заасан эрүүл мэндийн байгууллага нь цусны донорын үйл ажиллагаанд оролцоно.

11.2.Энэ хуулийн 11.1-д заасан эрүүл мэндийн байгууллага нь холбогдох хууль тогтоомжид заасан чиг үүргийн хүрээнд цусны донорын

үйл ажиллагаа, цусны чанар, аюулгүй байдлыг хангах, журам, стандарт, зааврыг мөрдөнө.

12 дугаар зүйл.Цусны донорын үйл ажиллагаанд оролцох төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгжийн үүрэг

12.1.Цусны донорын үйл ажиллагаанд оролцох төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж дараах үүрэг хүлээнэ:

12.1.1.цусны донорын үйлсийг сурталчлах, донор элсүүлэх үйл ажиллагааг дэмжих;

12.1.2.цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ өгсөн донорт Хөдөлмөрийн тухай хуулийн[6] 117.2-т заасан олговор олгох;

12.1.3.Төрийн албаны тухай хуульд[7] заасан төрийн тусгай албан хаагч цусны донорыг цусаа өгсөн өдөр энэ хуулийн 10.2.7-д заасан тодорхойлолтыг үндэслэн харуул, манаа, тусгай бэлтгэл сургуулилтаас чөлөөлөх;

12.1.4.цусны донорын үйл ажиллагааны талаар нийгэмд чиглэсэн ашгийн бус сурталчилгаа явуулах.

13 дугаар зүйл.Санхүүжилтийн тогтолцоо

13.1.Цусны донорын үйл ажиллагааны санхүүжилт нь улсын болон орон нутгийн төсөв, өөрийн орлого, аж ахуйн нэгж, байгууллага, хамт олон, иргэн, олон улсын байгууллагын хандив, хууль тогтоомжоор хориглоогүй бусад эх үүсвэрээс бүрдэнэ.

13.2.Цус сэлбэлт судлалын асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллага нь өөрийн орлого, аж ахуйн нэгж, байгууллага, хамт олон, иргэний хандив, хууль тогтоомжоор хориглоогүй бусад эх үүсвэрээс бүрдсэн санхүүжилтийг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 24.5-д заасны дагуу зарцуулна.

13.3.Цус, цусан бүтээгдэхүүний төлбөрийн жишиг хэмжээг эрүүл мэндийн болон санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

13.4.Цус сэлбэлт судлалын салбарт ажиллагсдад Төрийн албаны тухай хууль болон Эрүүл мэндийн тухай хуульд заасан нэмэгдлээс гадна

---
[6] Хөдөлмөрийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2021 оны 31 дугаарт нийтлэгдсэн.
[7] Төрийн албаны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2018 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.

албан тушаалын үндсэн цалингаас тооцож сар бүр албан ажлын онцгой нөхцөлийн нэмэгдэл олгоно.

13.5.Энэ хуулийн 13.4-т заасан нэмэгдэл олгохтой холбогдох журмыг эрүүл мэндийн болон хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний саналыг үндэслэн Засгийн газар батална.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ
ЦУСНЫ ДОНОР, ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН АЖИЛТАНД ТАВИХ ШААРДЛАГА, ТЭДГЭЭРИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

14 дүгээр зүйл.Цусны донорт тавих шаардлага, түүний эрх, үүрэг

14.1.Цусны донор нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

14.1.1.цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ сайн дураар, авлагагүйгээр өгөхийг зөвшөөрсөн байх;

14.1.2.иргэний эрх зүйн бүрэн чадамжтай байх;

14.1.3.эрүүл мэндийн шалгуур үзүүлэлтийг хангасан байх.

14.2.Цусны донор нь дараах эрхтэй:

14.2.1.цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ өгсөнтэй холбоотой гарч болзошгүй сөрөг урвалын талаар мэдээлэл, зөвлөгөө авах;

14.2.2.цусны донорын үйлсийг сурталчлах, эгнээг өргөжүүлэх ажилд сайн дураар оролцох;

14.2.3.хуульд заасан бусад эрх.

14.3.Цусны донор нь дараах үүрэгтэй:

14.3.1.Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хуулийн 18.2.7-д заасан мэдээллийг холбогдох эмнэлгийн мэргэжилтэнд үзүүлэх;

14.3.2.өөрийн эрүүл мэндийн байдлыг асуумжийн дагуу үнэн зөв мэдээлэх;

14.3.3.цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ өгөхийн өмнөх үзлэг, шинжилгээнд хамрагдах;

14.3.4.эмнэлгийн мэргэжилтний өгсөн зөвлөмжийг мөрдөх;
14.3.5.хуульд заасан бусад үүрэг.

15 дугаар зүйл.Цусны донорын үйл ажиллагаанд оролцогч эмнэлгийн мэргэжилтний эрх, үүрэг

15.1.Хүний амийг аврах, эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор цус, цусан бүтээгдэхүүнийг сэлбэхдээ сэлбүүлэгч эрх зүйн бүрэн чадамжтай бол өөрөөс нь, хүүхэд болон эрх зүйн бүрэн чадамжгүй сэлбүүлэгчийн эцэг, эх, хууль ёсны асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээс бичгээр зөвшөөрөл авсан байна.

15.2.Энэ хуулийн 15.1-д заасан зөвшөөрлийг авахдаа цус, цусан бүтээгдэхүүн сэлбэх шаардлага, сэлбэх явцад гарах үр дагаврын талаар сэлбүүлэгчид урьдчилан танилцуулсан байна.

15.3.Амь тэнссэн үед, эсхүл энэ хуулийн 15.1-д заасан зөвшөөрлийг авах боломжгүй тохиолдолд холбогдох журам, зааврыг баримтлан цус, цусан бүтээгдэхүүнийг сэлбэнэ.

15.4.Цусны донорын үйл ажиллагаанд оролцогч эмнэлгийн мэргэжилтэн Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 28 дугаар зүйлд заасан эрх, үүрэг болон холбогдох хуульд заасан бусад эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ
ЦУСНЫ ДОНОРЫН ҮЙЛСИЙГ СУРТАЛЧЛАХ, ДЭМЖИХ

16 дугаар зүйл.Цусны донорын үйлсийг сурталчлах, урамшуулах, дэмжлэг үзүүлэх

16.1.Цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх, донорын хөдөлгөөнийг сурталчлах үйл ажиллагааг Монголын улаан загалмай нийгэмлэг нь төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгжтэй хамтран зохион байгуулна.

16.2.Энэ хуулийн 16.1-д заасан байгууллага нь цусны донорыг элсүүлэх, сургалт, сурталчилгаа явуулахад нь цус сэлбэлт судлалын асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагад дэмжлэг үзүүлнэ.

16.3.Цусны донорын эгнээг өргөжүүлэх, донорын хөдөлгөөнийг сурталчлах үйл ажиллагаанд сайн дурын ажилтан, иргэн оролцож болно.

16.4.Цусны байнгын донорт цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ өгсөн тооноос хамаарч цус сэлбэлт судлалын асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн

байгууллагаас баталсан журмын дагуу энэ хуулийн 10.2.10-т заасан тэмдгийг олгоно.

16.5.“Цусны хүндэт донор” цол тэмдгээр дараах шалгуурыг хангасан цусны донорыг шагнаж, алдаршуулна:

16.5.1.цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ 50 болон түүнээс дээш удаа өгсөн;

16.5.2.цусаа 35 болон түүнээс дээш удаа өгсөн;

16.5.3.ховор бүлгийн цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ 25 болон түүнээс дээш удаа өгсөн.

16.6.Цусны донорыг алдаршуулах, урамшуулах зорилгоор мөнгөн болон мөнгөн бус дэмжлэг, тусламжийг төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, байгууллага үзүүлж болно.

16.7.Цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгээ өгсөн цусны донорт илчлэг нөхөх хүнсний бүтээгдэхүүн, эсхүл хоолоор үйлчилнэ.

16.8.“Цусны хүндэт донор” цол тэмдгээр шагнагдсан цусны донор магадлан итгэмжлэгдсэн дотоодын сувилалд Засгийн газраас тогтоосон сувиллын жишиг үнийн дагуу жилд нэг удаа сувилуулах бөгөөд холбогдох журмыг гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

16.9.“Цусны хүндэт донор” цол тэмдгээр шагнагдсан цусны донор аймаг, нийслэлийн нийтийн тээврийн хэрэгсэл /таксинаас бусад/-ээр харьяалал харгалзахгүй үнэ төлбөргүй зорчино.

16.10.“Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улсын хүндэт донор”, “Монголын улаан загалмай нийгэмлэгийн хүндэт донор” цол тэмдэгтэй иргэнд энэ хуулийн 16.8, 16.9-д заасан дэмжлэгийг үзүүлнэ.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ
ДОНОРООС ЦУС, ЦУСНЫ БҮРЭЛДЭХҮҮН ХЭСЭГ ЦУГЛУУЛАХ, ШИНЖЛЭХ, БОЛОВСРУУЛАХ, ХАДГАЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ, ХЭРЭГЛЭХ

17 дугаар зүйл.Цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгийг цуглуулах, шинжлэх, боловсруулах, хадгалах, тээвэрлэх, хэрэглэх

17.1.Цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгийг цуглуулах, шинжлэх, боловсруулах, хадгалах, тээвэрлэх үйл ажиллагааг Эрүүл мэндийн тухай

хуулийн 15.1.2, 15.1.7, 15.1.12-т заасан тусгай зөвшөөрөлтэй, магадлан итгэмжлэгдсэн эрүүл мэндийн байгууллага хэрэгжүүлнэ.

17.2.Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 15.1.7, 15.1.12-т заасан эрүүл мэндийн байгууллага нь цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгийг цуглуулах, шинжлэх, боловсруулах зориулалтаар тусгайлан тоноглосон тээврийн хэрэгслийг ашиглан энэ хуулийн 17.1-д заасан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж болно.

17.3.Цус, цусан бүтээгдэхүүний тээвэрлэлтийг цусны донорын үйл ажиллагаанд оролцогч эрүүл мэндийн байгууллага гүйцэтгэнэ.

17.4.Энэ хуулийн 11.1-д заасан эрүүл мэндийн байгууллага нь цус, цусан бүтээгдэхүүн сэлбэлттэй холбоотой урвал, хүндрэл үүссэн тохиолдлыг цус сэлбэлт судлалын асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагад мэдээлнэ.

17.5.Цус, цусан бүтээгдэхүүнийг Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 37.3-т заасан журмын дагуу судалгаа, шинжилгээний зорилгоор ашиглаж болно.

18 дугаар зүйл.Донорын цус, цусан бүтээгдэхүүн, цусны бэлдмэлийг улсын хилээр нэвтрүүлэх

18.1.Монгол Улсын олон улсын гэрээний дагуу чанар, аюулгүй байдлыг хангасан цус, цусан бүтээгдэхүүн, цусны бэлдмэлийг экспортолж, импортолж болно.

18.2.Цус, цусан бүтээгдэхүүн, цусны бэлдмэлийг улсын хилээр нэвтрүүлэх журмыг Засгийн газар батална.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ
ГАМШИГ, НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН НОЦТОЙ БАЙДЛЫН ҮЕИЙН ХАРИЛЦАА

19 дүгээр зүйл.Гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед цус, цусан бүтээгдэхүүний нөөц, хангамжийн зохицуулалт

19.1.Гамшиг, нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед цус, цусны бүрэлдэхүүн хэсгийг цуглуулах ажлыг улсын хэмжээнд Гамшгаас хамгаалах эрүүл мэндийн улсын алба, тодорхой нутаг дэвсгэрт гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлын зэрэгт шилжсэн үед орон нутгийн онцгой комиссын шийдвэрийн дагуу зохион байгуулна.

19.2.Энэ хуулийн 19.1-д заасан зохион байгуулалттай холбоотой зардлыг Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн[8] 51.4-т заасны дагуу санхүүжүүлнэ.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ
ЦУСНЫ ДОНОРЫН МЭДЭЭЛЛИЙН САН

20 дугаар зүйл.Цусны донорын мэдээллийн сан

20.1.Цусны донорын үйл ажиллагаа, аюулгүй байдлыг хангах, хяналт тавих зорилгоор цусны донорын мэдээллийн сантай байна.

20.2.Цусны донорын мэдээллийн сан байгуулах, ажиллах журмыг эрүүл мэндийн болон цахим хөгжил, харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

20.3.Энэ хуулийн 20.2-т заасан мэдээллийн сангийн үйл ажиллагаа нь Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хуульд нийцсэн байна.

20.4.Цусны донорын мэдээллийн сан нь эрүүл мэндийн мэдээлэл солилцооны нэгдсэн системтэй холбогдсон байна.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ
БУСАД ЗҮЙЛ

21 дүгээр зүйл.Хуулийн биелэлтэд хяналт тавих

21.1.Цусны донорын хууль тогтоомжийн биелэлтэд эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага болон холбогдох бусад байгууллага хяналт тавина.

22 дугаар зүйл.Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

22.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

22.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль[9], эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд[10] заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

---

[8] Гамшгаас хамгаалах тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 07 дугаарт нийтлэгдсэн.
[9] Эрүүгийн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 07 дугаарт нийтлэгдсэн.
[10] Зөрчлийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.

23 дугаар зүйл.Шилжилтийн үеийн зохицуулалт

23.1.Албан ажлын онцгой нөхцөлийн нэмэгдэлтэй холбоотой энэ хуулийн 7.1.6, 8.1.4 дэх заалт, 13.4 дэх хэсгийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ [illegible] ᠒᠒ — ᠨ ᠡᠳᠦᠷ

ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

[illegible]

᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠵᠣᠷᠢᠯᠲᠠ

᠑.᠑.ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠵᠣᠷᠢᠯᠲᠠ ᠨᠢ [illegible]

᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ [illegible]

᠒.᠑.[illegible]

᠒.᠒.[illegible]

᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠬᠠᠤᠯᠢ [illegible]

᠓.᠑.ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

᠑᠔.᠒. [illegible]

᠑᠔.᠒.᠑. [illegible]

᠑᠔.᠒.᠒. [illegible]

᠑᠔.᠒.᠓. [illegible]

᠑᠔.᠓. [illegible]

᠑᠔.᠓.᠑. [illegible]

᠑᠔.᠓.᠒. [illegible]

᠑᠔.᠓.᠓. [illegible]

᠑᠔.᠓.᠔. [illegible]

᠑᠔.᠓.᠕. [illegible]

᠑᠕ [illegible]

᠑᠕.᠑. [illegible]

᠑᠕.᠒. [illegible]

18.4. [illegible]

18.5. [illegible]

[illegible]

19 [illegible]

19.1. [illegible]

19.2. [illegible]

19.3. [illegible]

19.4. [illegible]

19.5. [illegible]

19.5.1. [illegible]

[illegible]

ᠪ ᠵᠠᠰᠠᠭ · ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠡᠷᠬᠡᠮ ᠳᠦ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃

ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ · ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠵᠢᠷᠤᠮ ᠢ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃

ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃

ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃

ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃

ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃

ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠢ ᠰᠠᠶᠢᠳ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠰᠠᠶᠢᠳ

[illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

[illegible]

᠑᠐. ᠬᠠᠮᠲᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠔᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠓ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠃

᠑᠑. ᠬᠦᠮᠦᠨ ᠦ ᠲᠤᠬᠠᠢ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠔᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠃

᠑᠒. ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ ᠤᠬᠠᠭᠠᠨ ᠤ ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠔᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠃

᠑᠓. ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠪᠠ ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠔᠓᠑ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠐ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠃

᠑᠔. ᠮᠡᠷᠭᠡᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠔᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠓᠓ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠃

᠑᠕. ᠬᠠᠮᠠᠭᠠᠯᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠔᠓᠔ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠔᠕ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠃

᠑᠖. ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠪᠠ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ ᠤᠬᠠᠭᠠᠨ ᠤ ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠔᠓᠔ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠃

᠑᠗. ᠮᠡᠷᠭᠡᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠦᠢᠯᠡ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠴᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠔᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠓ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠃

᠑᠘. ᠮᠡᠷᠭᠡᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠰᠤᠷᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠵᠢᠷᠤᠮ ᠤᠨ ᠳᠤ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠔᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠐ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠃

᠑᠙. ᠬᠦᠮᠦᠨ ᠦ ᠬᠦᠭᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠨᠵᠢᠯᠡᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠔᠓᠔᠔ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠐ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠃

ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠶᠠᠷ ᠄

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 06 дугаар сарын 26-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ТАТВАРЫН ЕРӨНХИЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Татварын ерөнхий хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах зүйл, хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/6 дугаар зүйлийн 6.1.51, 6.1.52 дахь заалт:

“6.1.51.“хууль даган мөрдөлтийн түвшин” гэж гаалийн мэдээллийн сан, татварын бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сангийн мэдээлэлд үндэслэн татвар төлөгчийн гааль, татварын хууль тогтоомж даган мөрдөлтийг үнэлсэн үнэлгээг;

6.1.52.“татварын нэгдсэн систем” гэж татварын бүртгэл, тайлагнал, ногдол, төлөлт, хураалт, хяналт шалгалт, мэдээллийн солилцооны үйл ажиллагаа болон татварын бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сангийн мэдээллийг цахим болон автоматжуулсан байдлаар нэгтгэн зохион байгуулдаг программ хангамжийг.”

2/18 дугаар зүйлийн 18.1.11-18.1.14 дэх заалт, тайлбар:

“18.1.11.“эцсийн өмчлөгч” гэж Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 3.1.6-д заасан хүнийг;

18.1.12.“аливаа этгээд” гэж энэ хуулийн 18.1.2-т заасан мэдээллийг хариуцагч хүн, хуулийн этгээд, хуулийн этгээдийн эрхгүй байгууллагыг;

18.1.13.“тайлагналын нийтлэг стандарт” гэж Татварын асуудлаар захиргааны туслалцаа харилцан үзүүлэх тухай конвенцыг хэрэгжүүлэхэд ашиглах мэдээллийг автоматаар солилцохтой холбоотой тайлагнал, дүн шинжилгээний үйл ажиллагаанд баримтлах стандартыг;

Тайлбар: “тайлагналын нийтлэг стандарт” гэж олон улсын татварын харилцаанд нийтлэг ашиглагддаг “Common Reporting Standard”-ийг ойлгоно.

18.1.14.“виртуал хөрөнгийн тайлан” гэж Татварын асуудлаар захиргааны туслалцаа харилцан үзүүлэх тухай конвенцыг хэрэгжүүлэхэд ашиглах виртуал хөрөнгийн мэдээллийг автоматаар

солилцохтой холбоотой тайлан, дүн шинжилгээний үйл ажиллагаанд баримтлах баримт бичгийг.”

Тайлбар:“виртуал хөрөнгийн тайлан” гэж олон улсын татварын харилцаанд нийтлэг ашиглагддаг “Crypto-Asset Reporting Framework”-ийг ойлгоно.”

3/51 дүгээр зүйлийн 51.3 дахь хэсэг:

“51.3.Маргаан таслах зөвлөл, шүүхээр хянан шийдвэрлэгдэж байгаа нөхөн ногдуулалтын актад заасан алданги, торгуулийг тухайн гомдлыг эцэслэн шийдвэрлэх хүртэл хугацаанд татвар төлөгчөөс нэхэмжлэхгүй.”

4/63 дугаар зүйлийн 63.2 дахь хэсэг:

“63.2.Энэ хуулийн 63.1-д зааснаар татварын өрийг гаргуулсны дараа татвар төлөгчийн банкан дахь дансанд ирээдүйд орж ирэх мөнгөн хөрөнгөөс үл маргах журмаар гаргуулах татварын өрийн хэмжээ нь тухайн орлогын 70 хувиас хэтрэхгүй байна.”

5/73 дугаар зүйлийн 73.4, 73.5 дахь хэсэг:

“73.4.Татварын хяналт шалгалтын томилолтыг олгосноос шийдвэр гарах хүртэл хугацаанд төлөөгүй татварт алданги тооцохгүй.

73.5.Алдангийн нийт дүн нь хугацаандаа төлөөгүй татвар, эсхүл татварын албаны үндэслэлгүй илүү хураасан татварын үнийн дүнгийн 50 хувиас хэтрэхгүй байна.”

6/76^1 дүгээр зүйл.

“**76^1 дүгээр зүйл.Татвар төлөгчийн хууль даган мөрдөлтийн түвшин**

76^1.1.Гаалийн байгууллага, татварын алба нь хууль даган мөрдөлтийн түвшнийг дараах үндсэн шалгуур үзүүлэлтийн дагуу тогтооно:

76^1.1.1.татвар төлөгчийн бүртгэл;
76^1.1.2.татварын тайлагнал;
76^1.1.3.татвар ногдуулалт, төлөлт;
76^1.1.4.татвар, гаалийн хууль тогтоомжийн зөрчил;
76^1.1.5.гаалийн бүрдүүлэлт.

76[1].2.Татвар төлөгчийн хууль даган мөрдөлтийн түвшин нь 100 хүртэлх тоон утгаар хэмжигдэх бөгөөд тоон утгад харгалзан “маш сайн”, “сайн”, “дунд”, “муу” гэж ангилагдана.

76[1].3.Татвар төлөгчийн хууль даган мөрдөлтийн түвшнийг тооцох шалгуур үзүүлэлтийг энэ хуулийн 35.11-д заасан журмын дагуу тогтооно.

76[1].4.Татварын алба нь татвар төлөгчийн хууль даган мөрдөлтийн түвшнийг улирал, жилээр тодорхойлж, татвар төлөгчид татварын нэгдсэн системээр дамжуулан мэдээлнэ.

76[1].5.Энэ хуулийн 76[1].2-т заасан хууль даган мөрдөлтийн түвшнийг нэмэгдсэн өртгийн албан татвар төлөх хугацааг хойшлуулах, татварын зөвлөн туслах үйлчилгээг хэрэгжүүлэхэд ашиглана.”

2 дугаар зүйл.Татварын ерөнхий хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2 дахь хэсгийн “байсан” гэсний дараа “, гэрээний хүрээнд ажил, үйлчилгээ үзүүлсэн” гэж, мөн хэсгийн “нууцыг” гэсний дараа “ажиллах хугацаанд, албаны болон хөдөлмөрийн харилцаа дуусгавар болсны дараа” гэж, мөн зүйлийн 18 дугаар зүйлийн 18.3.1.а дахь дэд заалтын “мэдээллийг” гэсний дараа “хүсэх,” гэж, 18.3.1.г дэх дэд заалтын “24” гэсний дараа “, 34” гэж, 31 дүгээр зүйлийн 31.1 дэх хэсгийн “дараагийн” гэсний дараа “хоёр” гэж, 35 дугаар зүйлийн 35.11 дэх хэсгийн “хорооны” гэсний дараа “ажиллах болон татвар төлөгчийн хууль даган мөрдөлтийн түвшинг тодорхойлох, мэдэгдэх” гэж тус тус нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Татварын ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.6 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“18.6.Эрх бүхий этгээд нь энэ хуулийн 18.1.6-д заасан хүсэлтийг холбогдох хэлэлцээрт нийцээгүй, эсхүл шаардлагатай гэж үзвэл энэ хуулийн 18.1.7-д заасан хүсэлт гаргагч улсаас хүсэлтийн талаар нэн даруй тодруулга шаардана.”

4 дүгээр зүйл.Татварын ерөнхий хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.9 дэх заалтын “татвар, торгууль, алдангийг” гэснийг “татварыг” гэж, 18 дугаар зүйлийн 18.1.2.а дахь дэд заалтын “банк, санхүүгийн байгууллага, тэдгээрээс томилогдсон этгээд, хөрөнгө итгэмжилсэн этгээд, зуучлагч болон батлан даах чадвар бүхий” гэснийг “аливаа” гэж, 18.3.1 дэх заалтын “18.1.6-д заасан хүсэлтийг” гэснийг “18.1.1, 18.1.6-д заасныг” гэж, 18.3.2 дахь заалтын “18.1.5-д” гэснийг “18.1.5, 18.1.10-т” гэж, 18.7 дахь хэсгийн “аливаа этгээд, санхүүгийн байгууллагын” гэснийг “аливаа этгээдийн” гэж, мөн хэсгийн “санхүүгийн байгууллагаас” гэснийг “аливаа этгээдээс” гэж, 18.8.2 дахь заалтын “баримтын” гэснийг “мэдээллийн” гэж, 18.17

дахь хэсгийн “18.1.3-т заасан байгууллагаас” гэснийг “18.1.12-т заасан аливаа этгээдээс” гэж, 18.18 дахь хэсгийн “болон хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран дараах” гэснийг “асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Санхүүгийн зохицуулах хорооны дарга нар хамтран дараах” гэж, 43 дугаар зүйлийн 43.3 дахь хэсгийн “татвар, алданги, торгууль” гэснийг “татварыг” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5 дугаар зүйл.Татварын ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.18.6 дахь заалтын “энэ хуулийн 18.15-д заасныг болон” гэснийг хассугай.

6 дугаар зүйл.Татварын ерөнхий хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.15 дахь хэсгийг хүчингүй болсонд тооцсугай.

7 дугаар зүйл.Энэ хуулийн 1 дүгээр зүйлийн 4 дэх заалт буюу 63 дугаар зүйлийн 63.2 дахь хэсгийг 2026 оны 06 дугаар сарын 26-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

8 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

[illegible]

«Common Reporting Standard» — [illegible]

[illegible]

[illegible]

«Crypto – Asset Reporting Framework» – ᠢ [illegible] »

᠔/᠒᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠗.᠔ [illegible]:

[illegible]

᠙/᠑᠔ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠔.᠙ [illegible]:

[illegible]

᠒/᠒᠔ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠔.᠒, ᠒᠔.᠔ [illegible]:

[illegible]

[illegible]

᠙/᠒᠙ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ:

«᠒᠙ [illegible]

[illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ
ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

ᠨ.ᠤᠴᠢᠷᠠᠯ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 06 дугаар сарын 26-ны өдөр

Улаанбаатар хот

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ОРЛОГЫН АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах заалт нэмсүгэй:

1/17 дугаар зүйлийн 17.1 дэх хэсгийн 6 дахь заалт:

6	Сервер, өгөгдөл хадгалах болон боловсруулах зориулалтын тоног төхөөрөмж, график болон тусгай зориулалтын процессор бүхий тооцоолон бодох төхөөрөмж	3

2/22 дугаар зүйлийн 22.5.23 дахь заалт:

“22.5.23.Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн 11.1-д заасан хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааны орлогод ногдох албан татварыг.”

2 дугаар зүйл.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“20.1.Энэ хуулийн 18.2, 18.3, 18.4, 18.5-д заасны дагуу тодорхойлоход 0-6 тэрбум төгрөгийн албан татвар ногдуулах тухайн жилийн орлого олсон тохиолдолд 10 хувиар, 6-10 тэрбум хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах тухайн жилийн орлого олсон тохиолдолд 600 сая төгрөг дээр 6 тэрбумаас дээш давсан орлогод 15 хувиар, 10 тэрбум төгрөгөөс дээш албан татвар ногдуулах тухайн жилийн орлого олсон тохиолдолд 1 тэрбум 200 сая төгрөг дээр 10 тэрбумаас дээш давсан орлогод 25 хувиар нэмж албан татвар ногдуулна.”

3 дугаар зүйл.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1 дэх хэсгийн “1.5 тэрбум” гэснийг “2.5 тэрбум” гэж, 25 дугаар зүйлийн 25.2 дахь хэсгийн “25-ны” гэснийг “сүүлийн өдрийн” гэж, 25 дугаар зүйлийн 25.2 дахь хэсгийн, 26 дугаар зүйлийн 26.1 дэх хэсгийн, 29 дүгээр зүйлийн 29.12 дахь хэсгийн “20-ны” гэснийг “сүүлийн өдрийн” гэж, 26 дугаар зүйлийн 26.2 дахь хэсгийн, 30 дугаар зүйлийн 30.12 дахь хэсгийн “07” гэснийг “08” гэж, 26.2 дахь хэсгийн, 30.12 дахь хэсгийн “20-ны” гэснийг “05-ны” гэж, 25 дугаар зүйлийн

25.2 дахь хэсгийн, 26 дугаар зүйлийн 26.1, 26.2, 26.8 дахь хэсгийн, 29 дүгээр зүйлийн 29.12, 29.13 дахь хэсгийн, 30 дугаар зүйлийн 30.12 дахь хэсгийн, 31 дүгээр зүйлийн 31.8, 31.9 дэх хэсгийн "02" гэснийг "03" гэж, 25 дугаар зүйлийн 25.2 дахь хэсгийн, 26 дугаар зүйлийн 26.1, 26.2, 26.8 дахь хэсгийн, 29 дүгээр зүйлийн 29.13 дахь хэсгийн, 30 дугаар зүйлийн 30.12 дахь хэсгийн, 31 дүгээр зүйлийн 31.8, 31.9 дэх хэсгийн "10-ны" гэснийг "05-ны" гэж тус тус өөрчилсүгэй.

4 дүгээр зүйл.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.5.4 дэх заалтын "үйлчилгээ, Мэдээллийн технологийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тухай хуулийн 11.1-д заасан виртуал бүсэд бүртгүүлсэн хуулийн этгээдийн мэдээллийн технологийн бүтээгдэхүүн, ажил," гэснийг хассугай.

5 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ

[illegible]

᠖	[illegible]	᠓

[illegible]

᠓ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠬᠤᠤᠯᠢ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠵᠠᠬᠢᠷᠭ᠎ᠠ ᠤᠨ ᠨᠢᠭᠡᠴᠡ ᠤᠨ ᠰᠠᠯᠪᠤᠷ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠒ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠑ ᠳᠡᠬᠢ
ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «᠑.᠕ ᠲᠡᠷᠪᠤᠮ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «᠒.᠕ ᠲᠡᠷᠪᠤᠮ» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠒᠕ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠕.᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «᠒᠕ — ᠤ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠤ ᠲᠠᠪᠤᠨ ᠤ»
ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠒᠕ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠕.᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂ ᠒᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠖.᠑ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂ ᠒᠘ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠘.᠑᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ
«᠒᠐ — ᠤ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠤ ᠲᠠᠪᠤᠨ ᠤ» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠒᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠖.᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂ ᠒᠐ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐.᠑᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «᠐᠙»
ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «᠐᠗» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠒᠖.᠓ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂ ᠒᠐.᠑᠓ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «᠒᠐ — ᠤ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «᠐᠕ — ᠤ» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠒᠕ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠕.᠒ ᠳᠡᠬᠢ
ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂ ᠒᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠖.᠑᠂ ᠒᠖.᠒᠂ ᠒᠖.᠗ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂ ᠒᠘ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠘.᠑᠒᠂ ᠒᠘.᠑᠓ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂ ᠒᠐ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ
᠒᠐.᠑᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂ ᠒᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠑.᠗᠂ ᠒᠑.᠘ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «᠐᠖» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «᠐᠓» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠒᠕ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠕.᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂
᠒᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠖.᠑᠂ ᠒᠖.᠒᠂ ᠒᠖.᠗ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂ ᠒᠘ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠘.᠑᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂ ᠒᠐ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐.᠑᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ᠂
᠒᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠑.᠗᠂ ᠒᠑.᠘ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «᠑᠐ — ᠤ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «᠐᠕ — ᠤ» ᠭᠡᠵᠦ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠭᠰᠡᠭᠡᠢ᠃

᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠬᠤᠤᠯᠢ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠵᠠᠬᠢᠷᠭ᠎ᠠ ᠤᠨ ᠨᠢᠭᠡᠴᠡ ᠤᠨ ᠰᠠᠯᠪᠤᠷ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠒ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠕.᠔ ᠳᠡᠬᠢ
ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ᠂ ᠨᠡᠢᠭᠡᠮ ᠦᠨ ᠬᠠᠮᠠᠭᠠᠯᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠢᠮᠲᠠᠭᠡᠯᠡᠯ ᠦᠨ ᠲᠥᠯᠥᠪᠯᠡᠭᠡ ᠶᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠑᠑.᠑ — ᠳᠦ ᠵᠠᠭᠠᠰᠠᠨ ᠬᠥᠲᠦᠯᠪᠦᠷ ᠲᠥᠰᠥᠯ ᠢ
ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠯᠠ ᠰᠠᠨᠬᠦᠦ ᠶᠢᠨ ᠳᠡᠮᠵᠢᠯᠭᠡ᠂ ᠵᠡᠭᠡᠯᠢ᠂» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠬᠠᠰᠤᠭᠰᠤᠭᠠᠢ᠃

᠕ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠑ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠳᠠ᠂ ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 06 дугаар сарын 26-ны өдөр

Улаанбаатар хот

НЭМЭГДСЭН ӨРТГИЙН АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай 16^1 дүгээр зүйл нэмсүгэй:

“**16^1 дүгээр зүйл.Албан татвар төлөх хугацааг хойшлуулах**

16^1.1.Татварын ерөнхий хуулийн 6.1.51-д заасан хууль даган мөрдөлтийн түвшин “сайн” буюу түүнээс дээш үнэлгээтэй албан татвар суутган төлөгч хүсэлт гаргасан тохиолдолд албан татвар төлөх хугацааг нэг сар хүртэл хугацаагаар хойшлуулна.

16^1.2.Энэ хуулийн 16^1.1-д заасан хугацаанд хойшлуулсан албан татвараа бүрэн төлсөн, хууль даган мөрдөлтийн түвшин “сайн” буюу түүнээс дээш үнэлгээтэй албан татвар суутган төлөгч дахин хүсэлт гаргасан тохиолдолд албан татвар төлөх хугацааг хоёр сар хүртэл хугацаагаар, сар бүр тэнцүү хэмжээгээр төлөх нөхцөлтэйгөөр хойшлуулна.

16^1.3.Хууль даган мөрдөлтийн түвшин “сайн” буюу түүнээс дээш үнэлгээтэй импортын барааны мэдүүлэгч хүсэлт гаргасан тохиолдолд тухайн импортын барааны албан татвар төлөх хугацааг нэг сар хүртэл хугацаагаар хойшлуулна.

16^1.4.Энэ хуулийн 16^1.3-т заасан хугацаанд хойшлуулсан албан татвараа бүрэн төлсөн, хууль даган мөрдөлтийн түвшин “сайн” буюу түүнээс дээш үнэлгээтэй импортын барааны мэдүүлэгч дахин хүсэлт гаргасан тохиолдолд тухайн импортын барааны албан татвар төлөх хугацааг хоёр сар хүртэл хугацаагаар, сар бүр тэнцүү хэмжээгээр төлөх нөхцөлтэйгөөр хойшлуулна.

16^1.5.Энэ хуулийн 16^1.3, 16^1.4-т заасны дагуу хойшлуулан төлөх албан татварын хэмжээ нь тухайн татвар төлөгчийн сүүлийн улиралд импортолсон ижил төрлийн бараанд төлсөн нэмэгдсэн өртгийн албан татварын сарын дунджаас хэтрэхгүй байна.

Тайлбар: “ижил төрлийн бараа” гэж Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.5-д заасан барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн зургаан оронгийн түвшинд нэг ангилалд хамаарах барааг ойлгоно.

16^{1}.6.Энэ хуулийн 16^{1}.1, 16^{1}.2, 16^{1}.3, 16^{1}.4-т заасны дагуу хойшлуулсан хугацаанд албан татвараа бүрэн төлөөгүй, эсхүл хууль даган мөрдөлтийн түвшин буурсан, эсхүл борлуулалтдаа цахим төлбөрийн баримт олгоогүй нь тогтоогдсон бол албан татвар төлөх хугацааг хойшлуулсан шийдвэр үл маргах журмаар хүчингүй болж, хүчингүй болсон өдрөөс татварын өр хураах үйл ажиллагааг эхлүүлнэ.

16^{1}.7.Татвар төлөгч энэ хуулийн 16^{1}.6-д заасны дагуу албан татвар төлөх хугацааг хойшлуулсан шийдвэр хүчингүй болсон өдрөөс эхлэн нэг улирлын хугацаанд энэ зүйлийн 16^{1}.1, 16^{1}.2, 16^{1}.3, 16^{1}.4-т заасан хүсэлтийг гаргах эрхгүй.

16^{1}.8.Энэ хуулийн 16^{1}.7-д заасан хугацаанд татвар төлөгч борлуулалтдаа цахим төлбөрийн баримт олгоогүй нь тогтоогдсон бол тухайн өдрөөс эхлэн нэг улирлын хугацааг дахин тоолж эхэлнэ.

16^{1}.9.Энэ хуулийн 16^{1}.6, 16^{1}.8-д заасан зөрчил арилсан тохиолдолд татвар төлөгч дахин 16^{1}.1, 16^{1}.3-т заасан хойшлуулалтыг эдлэхээр хүсэлт гаргаж болно.

16^{1}.10.Энэ зүйлд заасан албан татвар төлөх хугацааг хойшлуулах хүсэлтийг татварын бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сангийн мэдээлэл, хууль даган мөрдөлтийн түвшинд үндэслэн харьяа татварын алба, гаалийн байгууллага хүлээн авснаас хойш ажлын таван өдөрт багтаан шийдвэрлэнэ.

16^{1}.11.Энэ зүйлд заасны дагуу албан татвар төлөх хугацааг хойшлуулсан шийдвэр гарсан бол тухайн албан татварын өр төлөх хугацааг хойшлуулсан гэж үзэж татварын өр хураах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхгүй.”

2 дугаар зүйл.Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.8 дахь заалтын, 5 дугаар зүйлийн 5.2, 5.3, 5.5 дахь хэсгийн, 13 дугаар зүйлийн 13.6 дахь хэсгийн “50” гэснийг “400” гэж, 6 дугаар зүйлийн 6.5 дахь хэсгийн “20” гэснийг “2.5” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 06 дугаар сарын 26-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ОНЦГОЙ АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Онцгой албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 6.10 дахь хэсэг нэмсүгэй:

“6.10.Импортолсон суудлын автомашины гаалийн үнийн 360 000 000 төгрөгөөс давсан хэсэгт энэ хуулийн 6.3 дахь хэсэгт заасан хэмжээн дээр нэмж 33 хувийн онцгой албан татвар ногдуулна.”

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

ᠬᠣᠶᠠᠷ ᠮᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠵᠢᠷᠭᠤᠭᠠᠨ ᠣᠨ ᠤ 6 — ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 26 ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠣᠨᠴᠠᠭᠠᠢ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

1 ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠣᠨᠴᠠᠭᠠᠢ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 6 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠳᠦ ᠳᠣᠣᠷ᠎ᠠ ᠳᠤᠷᠠᠳᠤᠭᠰᠠᠨ ᠠᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ 6.10 ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠨᠡᠮᠡᠭᠲᠡᠭᠡᠢ᠄

«6.10. ᠢᠮᠫᠣᠷᠲᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ᠰᠠᠭᠤᠳᠠᠯ ᠤᠨ ᠠᠪᠲ᠋ᠣ᠋ ᠮᠠᠱᠢᠨ ᠤ ᠭᠠᠭᠠᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠦᠨ᠎ᠡ ᠶᠢᠨ 360 000 000 ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠡᠴᠡ ᠬᠡᠲᠦᠷᠡᠭᠰᠡᠨ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 6.3 ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ ᠵᠠᠭᠠᠭᠰᠠᠨ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠶᠢᠨ ᠳᠡᠭᠡᠷ᠎ᠡ ᠨᠡᠮᠡᠨ 33 ᠬᠤᠪᠢ ᠶᠢᠨ ᠣᠨᠴᠠᠭᠠᠢ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠨᠣᠭᠳᠠᠭᠤᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃»

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠰ᠂ ᠪᠢᠮᠪᠠᠴᠣᠭᠲᠤ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 06 дугаар
сарын 26-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ОРЛОГЫН АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.9.6 дахь заалтын “олимпын төрлийн спортын холбоо,” гэснийг “олимп, тивийн наадмын төрлийн спортын холбоо,” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 06 дугаар сарын 26-ны өдөр | Улаанбаатар хот

ХУВЬ ХҮНИЙ ОРЛОГЫН АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1 дэх хэсэгт доор дурдсан агуулгатай 22.1.11 дэх заалт нэмсүгэй:

“22.1.11.Монгол Улсын иргэний анх удаа өмчилж, амьдран суусан, улсын аялал жуулчлалын бүс болон улсын тусгай хамгаалалттай газар нутгийн бүсэд баригдсанаас бусад орон сууцаа борлуулж олсон орлого.”

2 дугаар зүйл.Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн дараах хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/15 дугаар зүйлийн 15.6 дахь хэсэг:

“15.6.Татварын жилийн баталгаажсан тайлангаар 1 тэрбум хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдох орлоготой хувь хүний хүсэлтэд үндэслэн түүний үйл ажиллагааны орлогын нийт дүнгээр албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлж болно.”

2/21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх хэсэг:

“21.1.Энэ хуулийн 14, 18 дугаар зүйлд заасны дагуу тодорхойлсон тухайн жилийн албан татвар ногдуулах орлогод доор дурдсан хувиар албан татвар ногдуулна:

21.1.1.0-9 504 000 хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 0 хувиар, 9 504 000-120 000 000 хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 9 504 000 төгрөгөөс дээш давсан орлогод 10 хувиар, 120 000 000-180 000 000 хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 11 049 600 төгрөг дээр 120 000 000 төгрөгөөс дээш давсан орлогод 15 хувиар, 180 000 000 төгрөгөөс дээш албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 20 049 600 төгрөг дээр 180 000 000 төгрөгөөс дээш давсан орлогод 20 хувиар;

21.1.2.0-9 504 000 хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 0 хувиар, 9 504 000-24 000 000

хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 9 504 000 төгрөгөөс дээш давсан орлогод 1 хувиар, 24 000 000-120 000 000 хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 144 960 төгрөг дээр 24 000 000 төгрөгөөс дээш давсан орлогод 10 хувиар, 120 000 000-180 000 000 хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 9 744 960 төгрөг дээр 120 000 000 төгрөгөөс дээш давсан орлогод 15 хувиар, 180 000 000 төгрөгөөс дээш албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 18 744 960 төгрөг дээр 180 000 000 төгрөгөөс дээш давсан орлогод 20 хувиар.”

3 дугаар зүйл.Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.7 дахь хэсгийн “татвар, 23.1-д заасны дагуу эдлэх хөнгөлөлтийг” гэснийг “татварыг” гэж, 26 дугаар зүйлийн 26.1.2, 26.1.3, 26.1.4, 26.1.5, 26.1.6, 26.1.7 дахь заалтын, 26.5, 26.6 дахь хэсгийн, 27 дугаар зүйлийн 27.1, 27.2, 27.3, 27.4 дэх хэсгийн “02 дугаар сарын 15-ны өдрийн” гэснийг “03 дугаар сарын 05-ны өдрийн” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

4 дүгээр зүйл.Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.14 дэх хэсгийн “23.1,” гэснийг, 27 дугаар зүйлийн 27.5 дахь хэсгийн “, 23.1” гэснийг, 28 дугаар зүйлийн 28.1.3 дахь заалтын “23.1-д зааснаас бусад” гэснийг тус тус хассугай.

5 дугаар зүйл.Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.1 дэх хэсгийг, 25 дугаар зүйлийн 25.5 дахь хэсгийг, 28 дугаар зүйлийн 28.1.2 дахь заалтыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

6 дугаар зүйл.Энэ хуулийн 2 дугаар зүйл буюу 21 дүгээр зүйлийн 21.1.1 дэх заалтыг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн 2027 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг дуустал хугацаанд, 21 дүгээр зүйлийн 21.1.2 дахь заалтыг 2028 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн тус тус дагаж мөрдөнө.

7 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠖ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠒᠖-ᠤ ᠡᠳᠦᠷ

ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠬᠤᠪᠢ ᠬᠦᠮᠦᠨ ᠦ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠬᠤᠪᠢ ᠬᠦᠮᠦᠨ ᠦ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠑ [illegible] ᠒᠒.᠑.᠑᠑ [illegible]᠄

«᠒᠒.᠑.᠑᠑. ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ [illegible]»

᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠬᠤᠪᠢ ᠬᠦᠮᠦᠨ ᠦ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ [illegible]᠄

᠑/᠑᠕ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠕.᠖ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ᠄

«᠑᠕.᠖. [illegible]»

᠒/᠒᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠑.᠑ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ᠄

«᠒᠑.᠑. [illegible]᠄

᠒᠑.᠑.᠑. ᠐ — ᠙ ᠕᠐᠔ ᠐᠐᠐ [illegible] ᠐ ᠬᠤᠪᠢ ᠪᠠᠢ᠂ ᠙ ᠕᠐᠔ ᠐᠐᠐ — ᠑᠒᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ [illegible] ᠑᠐ ᠬᠤᠪᠢ ᠪᠠᠢ᠂ ᠑᠒᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ — ᠑᠘᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ [illegible] ᠑᠑ ᠐᠔᠙ ᠖᠐᠐ [illegible] ᠑᠒᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ [illegible] ᠑᠕ ᠬᠤᠪᠢ ᠪᠠᠢ᠂

᠑᠕᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠬᠦᠷᠲᠡᠯ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠨᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠪᠣᠯ ᠒᠐ ᠐᠓᠖ ᠕᠐᠐ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠳᠡᠭᠡᠷ ᠑᠕᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠡᠴᠡ ᠳᠡᠭᠡᠭᠰᠢ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠨᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠪᠣᠯ ᠒᠐ ᠬᠤᠪᠢ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ;

᠒᠑.᠑.᠒. ᠐ — ᠔ ᠕᠐᠓ ᠐᠐᠐ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠬᠦᠷᠲᠡᠯᠡᠬᠢ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠳᠤ ᠨᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠐ ᠬᠤᠪᠢ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ , ᠔ ᠕᠐᠓ ᠐᠐᠐ — ᠒᠓ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ ᠬᠦᠷᠲᠡᠯᠡᠬᠢ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠳᠤ ᠨᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠑ ᠬᠤᠪᠢ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ , ᠒᠓ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ — ᠑᠒᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ ᠬᠦᠷᠲᠡᠯᠡᠬᠢ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠳᠤ ᠨᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠑᠐ ᠬᠤᠪᠢ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ , ᠒᠓ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠳᠡᠭᠡᠷ ᠑᠓᠓ ᠖᠕᠐ ᠳᠤ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠪᠣᠯ ᠔ ᠖᠓᠓ ᠖᠕᠐ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠳᠡᠭᠡᠷ ᠑᠒᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ — ᠑᠕᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ ᠬᠦᠷᠲᠡᠯᠡᠬᠢ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠳᠤ ᠨᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠵᠢᠯ ᠦᠨ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠑᠕ ᠬᠤᠪᠢ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ , ᠑᠕᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠡᠴᠡ ᠳᠡᠭᠡᠭᠰᠢ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠨᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠪᠣᠯ ᠑᠔ ᠖᠓᠓ ᠖᠕᠐ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠳᠡᠭᠡᠷ ᠑᠕᠐ ᠐᠐᠐ ᠐᠐᠐ ᠲᠥᠭᠦᠷᠢᠭ ᠡᠴᠡ ᠳᠡᠭᠡᠭᠰᠢ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠨᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠪᠣᠯ ᠒᠐ ᠬᠤᠪᠢ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ::»

᠒ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ :: ᠬᠤᠪᠢ ᠬᠦᠮᠦᠨ ᠦ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠔.᠖ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠪᠣᠳᠠᠯᠢᠭ , ᠒᠒.᠑ — ᠳᠦ ᠵᠠᠰᠠᠭᠰᠠᠨ ᠪ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠪᠡᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠭᠰᠠᠨ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠪᠣᠳᠠᠯᠢᠭ ᠨ» ᠬᠡᠰᠡᠭ , ᠒᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠖.᠑.᠒ , ᠒᠖.᠑.᠓ , ᠒᠖.᠑.᠔ , ᠒᠖.᠑.᠖ ᠳᠠᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ , ᠒᠖.᠓ , ᠒᠖.᠖ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ , ᠒᠘ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠘.᠑ , ᠒᠘.᠒ , ᠒᠘.᠓ , ᠒᠘.᠕ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «᠐᠒ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠔ — ᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠦᠨ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «᠐᠓ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠔ — ᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠦᠨ» ᠭᠡᠵᠦ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠨ᠎ᠡ ::

᠓ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ :: ᠬᠤᠪᠢ ᠬᠦᠮᠦᠨ ᠦ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠒ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠑᠐ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «᠒᠒.᠑ — ᠳᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «᠒᠒.᠑ — ᠳᠦ ᠵᠠᠰᠠᠭᠰᠠᠨ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠪᠡᠷ» ᠭᠡᠵᠦ , ᠒᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠖.᠔ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «᠒᠒.᠑ — ᠳᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «᠒᠒.᠑ — ᠳᠦ ᠵᠠᠰᠠᠭᠰᠠᠨ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠪᠡᠷ» ᠭᠡᠵᠦ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠨ᠎ᠡ ::

᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ :: ᠬᠤᠪᠢ ᠬᠦᠮᠦᠨ ᠦ ᠣᠷᠣᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠠᠲᠠᠪᠤᠷᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠒ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠑ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ , ᠒᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠔.᠑.᠒ ᠳᠠᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠨ᠎ᠠ ::

᠕ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ :: ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠪᠤᠶᠤ ᠒᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠑.᠑.᠒ ᠳᠠᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠑ — ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠑᠒ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠓᠑ — ᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠬᠦᠷᠲᠡᠯᠡ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠳᠦ , ᠒᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠑.᠑.᠒ ᠳᠠᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠒᠐᠒᠕ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠑ — ᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠦᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ ::

᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ :: ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠑ — ᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠦᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ ::

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

ᠨ᠂ ᠤᠴᠠᠷᠠᠯ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ОНЦГОЙ АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Онцгой албан татварын тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг нэмсүгэй:

1/5 дугаар зүйлийн 5.5 дахь хэсэг:

“5.5.Энэ хуулийн 5.1 дэх хэсгийн хүснэгтийн дэс дугаарын 2, 3-т заасан бараанд онцгой албан татвар ногдуулахдаа биет нэгжид болон Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт үйлдвэрлэж борлуулсан үнэ, эсхүл импортын гаалийн үнээс хувиар тооцож хосолсон хэлбэрээр тогтооно.”

2/6 дугаар зүйлийн 6.11 дэх хэсэг:

“6.11.Энэ хуулийн 5.1 дэх хэсгийн хүснэгтийн дэс дугаарын 2, 3-т заасан барааны импортын гаалийн үнээс дараах хувиар онцгой албан татвар ногдуулна:

Д/д	Онцгой албан татвар ногдуулах барааны нэр, төрөл	Ногдуулах онцгой албан татварын хувь
1	Янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи	30
2	Дүнсэн болон түүнтэй адилтгах задгай тамхи Үүнээс:	30
	Хамрын тамхи	20

2 дугаар зүйл.Онцгой албан татварын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн гарчгийн “биет нэгж” гэсний дараа “, үнэ” гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Онцгой албан татварын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.1.3 дахь заалтын “хамрын тамхи” гэснийг “хамрын тамхийг энэ хуулийн 6.1 дэх хэсгийн хүснэгтийн дэс дугаарын 7-д заасан хэмжээгээр” гэж өөрчилсүгэй.

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 22-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ГЭР БҮЛИЙН ХЭРЭГ ШҮҮХЭД ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь шүүх гэр бүлийн хэргийг хянан шийдвэрлэх, эвлэрүүлэн зуучлахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх хууль тогтоомж

2.1.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль[1], Иргэний хууль[2], Гэр бүлийн тухай хууль[3], Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль[4], Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хууль[5], Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль[6], Хүүхдийн эрхийн тухай хууль[7], Хүүхэд хамгааллын тухай хууль[8], энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Гэр бүлийн хэргийг энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн дагуу хянан шийдвэрлэнэ.

---

[1] Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 01 дугаарт нийтлэгдсэн.
[2] Иргэний хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 07 дугаарт нийтлэгдсэн.
[3] Гэр бүлийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1999 оны 30 дугаарт нийтлэгдсэн.
[4] Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 8 дугаарт нийтлэгдсэн.
[5] Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2012 оны 25 дугаарт нийтлэгдсэн.
[6] Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 05 дугаарт нийтлэгдсэн.
[7] Хүүхдийн эрхийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 09 дугаарт нийтлэгдсэн.
[8] Хүүхэд хамгааллын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2024 оны 30 дугаарт нийтлэгдсэн.

3.2.Гэр бүлийн хэргийг Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуульд заасны дагуу шүүхээс гадуур урьдчилан шийдвэрлэх ажиллагааны хүрээнд эвлэрүүлэн зуучлахтай холбогдсон харилцаанд энэ хууль үйлчлэхгүй.

4 дүгээр зүйл.Хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг нэн тэргүүнд тавих зарчим

4.1.Гэр бүлийн хэргийг шүүхэд хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 3, 4, 5, 6 дугаар зүйлд заасан зарчмаас гадна Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасан хүүхэд хамгааллын зарчмыг баримтална.

4.2.Шүүх гэр бүлийн хэргийг шүүхэд хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд хөдөлмөрийн чадваргүй, эрх ашиг нь хөндөгдсөн гэр бүлийн гишүүний эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг харгалзан үзнэ.

4.3.Эцэг, эх, эсхүл 14 нас хүрсэн хүүхэд, эсхүл Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлд заасан байгууллага, албан тушаалтан, хүүхдийн суралцдаг сургууль, сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллага нь хүүхдийн хууль ёсны төлөөлөгчийн зөвшөөрөлгүйгээр хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хөндсөн ажиллагааны талаар шүүх шийдвэрээ гаргахаас өмнө хэргийг хянан шийдвэрлэж байгаа шүүхэд хүсэлт, гомдол гаргах эрхтэй.

4.4.Гэр бүлийн хэргийг шүүхэд хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд тэгш, хүртээмжтэй байх зарчмыг баримтална.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ
ГЭР БҮЛИЙН ХЭРЭГ

5 дугаар зүйл.Гэр бүлийн хэргийн харьяалал

5.1.Гэр бүлийн болон түүнтэй холбогдсон харилцаанаас үүссэн дараах маргааныг шүүх харьяалан шийдвэрлэнэ:

5.1.1.гэрлэлттэй холбоотой маргаан;
5.1.2.эцэг, эх, хүүхдийн хоорондын харилцаанаас үүссэн маргаан;
5.1.3.эцэг, эх байх эрхтэй холбоотой маргаан;
5.1.4.хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтоох асуудлыг шийдвэрлэхтэй холбоотой маргаан;

5.1.5.тэжээн тэтгэх, тэтгүүлэхтэй холбоотой маргаан;
5.1.6.хүүхэд үрчлэлттэй холбоотой маргаан;

5.1.7.асран хамгаалах, харгалзан дэмжихтэй холбоотой маргаан;

5.1.8.хүүхдийг гэр бүлдээ авч асран хүмүүжүүлэхтэй холбоотой маргаан;

5.1.9.гэр бүлийн хөрөнгөтэй холбоотой маргаан;

5.1.10.гэр бүлийн холбогдолтой бусад маргаан;

5.1.11.гэрлэлтийн бүртгэлгүй хамтын амьдралаас үүсэх хөрөнгийн харилцаатай холбоотой маргаан.

6 дугаар зүйл.Гэр бүлийн хэргийг хянан шийдвэрлэх

6.1.Шүүх онцгой ажиллагааны журмаар дараах гэр бүлийн хэргийг хянан шийдвэрлэнэ:

6.1.1.энэ хуулийн 6.2-т заасан эрх зүйн ач холбогдол бүхий үйл явдлыг тогтоох;

6.1.2.хүнийг сураггүй алга болсонд тооцох буюу нас барсан гэж зарлах;

6.1.3.сэтгэцийн өвчний улмаас хүнийг эрх зүйн чадамжгүй гэж тооцох болон мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис, согтууруулах ундаа байнга хэрэглэдгийн улмаас эрх зүйн хязгаарлагдмал чадамжтай гэж тооцох;

6.1.4.асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээр тогтоосныг хүчингүйд тооцох;

6.1.5.хүүхэд үрчилснийг хүчингүйд тооцох;

6.1.6.гэрлэлт сэргээх.

6.2.Эрх зүйн ач холбогдол бүхий дараах үйл явдлыг шүүх тогтооно:

6.2.1.садан, төрлийн холбоотой эсэх;

6.2.2.бусдын асрамжид байгаа эсэх;

6.2.3.хүүхдийн эцэг, эхийг тогтоолгох;

6.2.4.эцэг, эх байх эрхийг хязгаарлах, хасах, эсхүл сэргээх;

6.2.5.гэрлэлт болон гэрлэлт цуцлалтыг хүчин төгөлдөр бус гэж тооцох;

6.2.6.Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 9.2-т заасан хүүхэд асрах хувилбарт үйлчилгээнд шилжсэн хүүхдийн хөрөнгийг эрхлэн хамгаалагчид хариуцуулах;

6.2.7.асран хүмүүжүүлэгчид шилжсэн хүүхэд, нийгмийн халамжийн байгууллагад шилжсэн хүний хөрөнгийг эрхлэн хамгаалагчид хариуцуулах.

6.3.Шүүх энэ хуулийн 6.1, 6.2-т заасан онцгой ажиллагааны журмаар хянан шийдвэрлэхээс бусад гэр бүлийн хэргийг ердийн журмаар хянан шийдвэрлэнэ.

6.4.Гэрлэлт цуцлуулах нэхэмжлэлтэй хамт гэм хорыг арилгуулах нэхэмжлэл гаргасан бол шүүх гэр бүлийн хэрэгтэй хамт шийдвэрлэнэ.

6.5.Өв залгамжлалын харилцаанаас үүссэн маргаан гэр бүлийн хэрэгт хамаарахгүй.

7 дугаар зүйл.Гэр бүлийн хэргийг хянан шийдвэрлэх шүүхийн харьяалал

7.1.Гэр бүлийн хэргийг Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны шүүх, сум, сум дундын шүүх, хуульд заасан бол дүүргийн шүүх анхан шатны журмаар хянан шийдвэрлэнэ.

7.2.Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны шүүх, хуульд заасан бол дүүргийн шүүх анхан шатны журмаар хянан шийдвэрлэсэн гэр бүлийн хэргийг Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх давж заалдах журмаар хянан шийдвэрлэнэ.

7.3.Энэ хуулийн 7.2-т зааснаас бусад тохиолдолд тухайн нутаг дэвсгэрийн давж заалдах шатны шүүх давж заалдах журмаар хянан шийдвэрлэнэ.

7.4.Улсын дээд шүүх гэр бүлийн хэргийг хяналтын журмаар хянан шийдвэрлэнэ.

8 дугаар зүйл.Нэхэмжлэлийг хариуцагчийн оршин суугаа нутаг дэвсгэрийн харьяаллаар гаргах

8.1.Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол гэр бүлийн хэргийн нэхэмжлэлийг хариуцагчийн оршин суугаа газрын шүүхэд гаргана.

9 дүгээр зүйл.Нэхэмжлэгчийн сонгон авсан нутаг дэвсгэрийн харьяалал

9.1.Гэрлэлт цуцлуулах нэхэмжлэл гаргах нэхэмжлэгч 0-14 нас хүрээгүй хүүхэдтэй, хөгжлийн бэрхшээлтэй, хүндэтгэн үзэх бусад

шалтгааны улмаас хариуцагчийн оршин суугаа газар очиход бэрхшээлтэй байвал нэхэмжлэлийг өөрийн оршин суугаа газрын нутаг дэвсгэрийн харьяаллын шүүхэд гаргаж болно.

9.2.Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 15 дугаар зүйл, энэ хуулийн 9.1-д заасны дагуу нэхэмжлэгч шүүхийг сонгосон бол энэ хуулийн 7.1-д заасан нэхэмжлэгчийн сонгон авсан нутаг дэвсгэрийн харьяаллын шүүх хэргийг хянан шийдвэрлэнэ.

10 дугаар зүйл.Шүүхийн онцгой харьяалал

10.1.0-14 нас хүрээгүй, эсхүл хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтоохтой холбогдсон нэхэмжлэлийг хүүхдийн оршин суугаа газрын нутаг дэвсгэрийн харьяалах шүүхэд гаргана.

10.2.Тэжээн тэтгэх, тэтгүүлэхтэй холбогдсон нэхэмжлэлийг нэхэмжлэгчийн оршин суугаа газрын нутаг дэвсгэрийн харьяалах шүүхэд гаргана.

10.3.Хүүхэд үрчилснийг хүчингүйд тооцуулах тухай хүсэлтийг хүүхдийн оршин суугаа газрын нутаг дэвсгэрийн харьяалах шүүхэд гаргана.

10.4.Асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээр тогтоосныг хүчингүйд тооцуулах тухай хүсэлтийг асран хамгаалуулагч, харгалзан дэмжүүлэгчийн оршин суугаа газрын нутаг дэвсгэрийн харьяалах шүүхэд гаргана.

10.5.Хүнийг сураггүй алга болсонд тооцуулах буюу нас барсан гэж зарлуулах тухай хүсэлтийг тухайн хүний сүүлчийн оршин сууж байсан газрын, сүүлчийн оршин сууж байсан газар нь мэдэгдэхгүй бол сүүлчийн ажиллаж байсан газрын нутаг дэвсгэрийн харьяалах шүүхэд гаргана.

10.6.Сэтгэцийн өвчний улмаас хүнийг эрх зүйн чадамжгүй гэж тооцуулах болон мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис, согтууруулах ундаа байнга хэрэглэдгийн улмаас эрх зүйн хязгаарлагдмал чадамжтай гэж тооцуулах тухай хүсэлтийг тухайн хүний оршин суугаа, эсхүл эмчлүүлж байгаа газрын нутаг дэвсгэрийн харьяалах шүүхэд гаргана.

10.7.Хорих ял эдэлж байгаа хүн нэхэмжлэл, хүсэлт гаргах, эсхүл хорих ял эдэлж байгаа хүнд холбогдуулан нэхэмжлэл, хүсэлт гаргах бол түүний ял эдэлж байгаа газрын нутаг дэвсгэрийн харьяалах шүүхэд гаргана.

10.8.Энэ зүйлд заасан гэр бүлийн хэргийн онцгой харьяаллыг зохигч хэлэлцэн өөрчилж болохгүй.

10.9.Онцгой ажиллагааны журмаар хянан шийдвэрлэх хэргийн хүсэлтийг хуульд өөрөөр заагаагүй бол Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 136 дугаар зүйлд заасны дагуу гаргана.

11 дүгээр зүйл.Нэхэмжлэлийг хариуцагчид гардуулах

11.1.Нэхэмжлэлийг хариуцагчийн оршин суугаа газрын хаягаар баталгаат шуудангаар, эсхүл шүүхийн ажилтнаар биечлэн гардуулна.

11.2.Хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор шүүх энэ хуулийн 11.1-д заасны дагуу дараах нэхэмжлэлийг хүргүүлсэн боловч хариуцагч тухайн хаягт оршин суудаггүй бол хариуцагчийн ажлын газрын хаягаар, хариуцагчийн албан ёсны хаягийг улсын бүртгэлийн байгууллагаас тодруулах ажиллагааг шүүх санаачилгаараа 30 хоногийн дотор хийж, тодруулж ирүүлсэн хаягаар гардуулна:

11.2.1.гэрлэлт цуцлуулах;

11.2.2.хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтоолгох;

11.2.3.тэжээн тэтгэх, тэтгүүлэх;

11.2.4.хүүхдийн эцэг, эхийг тогтоолгох;

11.2.5.эцэг, эх байх эрхийг хязгаарлах, хасуулах, эсхүл сэргээлгэх;

11.2.6.хүүхэд үрчлэлт;

11.2.7.асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээр тогтоосныг хүчингүйд тооцуулах.

11.3.Шүүх энэ хуулийн 11.2-т заасны дагуу холбогдох нэхэмжлэлийг хариуцагчид хүргүүлсэн боловч тухайн хаягт оршин суудаггүй бол Цагдаагийн албаны тухай хуулийн[9] 61 дүгээр зүйлд заасан эрэн сурвалжлагдаж байгаа хүний талаарх мэдээллийн сүлжээ, сангаар дамжуулан хариуцагчийг эрэн сурвалжлах арга хэмжээ авхуулна.

11.4.Энэ хуулийн 26.4.1-д заасан тохиолдолд шүүх нэхэмжлэлийг гардуулах болон хэргийн оролцогчид хэргийн материал танилцуулахдаа эрсдэлд орсон гэрлэгч, түүний хүүхэд, гэр бүлийн бусад гишүүний нэхэмжлэлд тусгасан хувийн мэдээллийг уншигдах боломжгүй байдлаар нууцална.

[9] Цагдаагийн албаны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 08 дугаарт нийтлэгдсэн.

12 дугаар зүйл.Хэргийн оролцогч, хүүхэд хамгааллын байгууллага, ажилтны хамтран ажиллах үүрэг

12.1.Хэргийн оролцогч үйл баримтын талаар үнэн зөв, бүрэн мэдээлэл өгөх бөгөөд үйл баримтыг тогтооход хамтран ажиллах үүрэгтэй.

12.2.Гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлд заасан байгууллага, албан тушаалтан, хүүхдийн эрхийг хамгаалах, гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх чиг үүрэг бүхий байгууллагууд хамтран ажиллах, энэ талаар гаргасан шүүгчийн захирамжийг биелүүлэх үүрэгтэй.

12.3.Шүүхээс гарах шийдвэр нь маргааны зүйлийн талаар бие даасан шаардлага гаргаагүй этгээдийн эрх, үүрэгт сөргөөр нөлөөлөхөөр байвал, эсхүл хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хамгаалах шаардлагын үүднээс шүүхийн шийдвэр гарахаас өмнө уг этгээдийн өөрийнх нь, эсхүл зохигчийн хүсэлтээр, эсхүл шүүх санаачилгаараа бие даасан шаардлага гаргаагүй гуравдагч этгээдийг хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцуулж болно.

12.4.Гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх явцад Хүүхдийн эрхийн тухай хууль, Хүүхэд хамгааллын тухай хууль зөрчсөн байж болзошгүй нөхцөл байдал илэрвэл шүүгч энэ талаар эрх бүхий этгээдэд мэдэгдэнэ.

12.5.Шаардлагатай тохиолдолд шүүх гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны талаарх мэдээлэл өгөх, холбон зуучлах ажиллагааг гэрээний үндсэн дээр хувийн хэвшлийн байгууллагаар гүйцэтгүүлж болно.

13 дугаар зүйл.Шүүх хуралдаан, хэрэг хянан шийдвэрлэх бусад ажиллагааг хаалттай явуулах

13.1.Гэр бүлийн хэргийн шүүх хуралдаан, хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг дараах тохиолдолд хаалттай явуулна:

13.1.1.гэрлэлт цуцлуулах;

13.1.2.хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтоолгох;

13.1.3.тэжээн тэтгэх, тэтгүүлэх;

13.1.4.хүүхдийн эцэг, эхийг тогтоолгох;

13.1.5.эцэг, эх байх эрхийг хязгаарлах, хасуулах, эсхүл сэргээх;

13.1.6.хүүхэд үрчлэлт;

13.1.7.асран хамгаалах, харгалзан дэмжих.

13.2.Энэ хуулийн 13.1-д зааснаас бусад тохиолдолд нээлттэй, ил тод явуулах нь иргэний үндсэн эрхэд ноцтой хохирол учруулах үндэслэлтэй, эсхүл хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор шүүх хэргийн оролцогчийн санал, эсхүл өөрийн санаачилгаар хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа, шүүх хуралдааныг бүхэлд нь, эсхүл зарим хэсгийг хаалттай явуулж болно.

13.3.Хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг шууд дамжуулах болон олон нийтэд дуу-дүрсний бичлэгээр хүргэхийг хориглоно.

13.4.Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг хаалттай явуулах эсэхээс үл хамааран гэр бүлийн хэргийн материал, нотлох баримттай гагцхүү хэргийн оролцогч, түүний төлөөлөгч, өмгөөлөгч танилцах, хуулбарлан авах эрхтэй.

13.5.Хэргийн оролцогч бус этгээд энэ хуульд заасан хаалттай явуулах тохиолдлоос бусад гэр бүлийн хэргийн материалтай танилцах хүсэлт гаргасныг шүүх хангалттай үндэслэлтэй бөгөөд хэргийн оролцогч болон бусад этгээдийн эрх ашигт сөргөөр нөлөөлөхгүй гэж үзвэл танилцахыг зөвшөөрч болно.

14 дүгээр зүйл.Шүүх бүрэлдэхүүн, шүүх хуралдаан даргалагч

14.1.Энэ хуульд заасан гэр бүлийн хэргийг анхан шатны журмаар шүүгч дангаар шийдвэрлэнэ.

14.2.Энэ хуулийн 6.4-т заасны дагуу гэрлэлт цуцлуулах нэхэмжлэлтэй хамт гэм хорыг арилгуулах нэхэмжлэл гаргасан нь хэргийг шүүх бүрэлдэхүүнтэй шийдвэрлэх үндэслэл болохгүй.

15 дугаар зүйл.Зохигч шүүх хуралдаанд оролцох

15.1.Өмгөөлөгч оролцож байгаа эсэхээс үл хамааран зохигч шүүх хуралдаанд өөрөө хүрэлцэн ирж оролцох үүрэгтэй. Зохигч хүндэтгэн үзэх шалтгаантай тохиолдолд шүүх хуралдаанд өөрөө оролцох үүргээ цахим хэлбэрээр хэрэгжүүлж болно.

15.2.Шүүх хуралдаанд оролцох үүргээ шүүхийн байрнаас бусад газарт цахим хэлбэрээр хэрэгжүүлж байгаа тохиолдолд шүүгч шаардлагатай гэж үзсэн нөхцөлд зохигч Монгол Улсын шүүхийн тухай хуулийн[10] 71.1.14-т заасан шүүхийн шаардлага хангасан байрнаас шүүх хуралдаанд оролцоно.

[10] Монгол Улсын шүүхийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2021 оны 05 дугаарт нийтлэгдсэн.

15.3.Зохигч хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас энэ хуулийн 15.1, 15.2-т заасны дагуу өөрөө оролцох боломжгүй бол төлөөлөгчөөр дамжуулан шүүх хуралдаанд оролцож болно. Зохигч өөр орон нутаг, хилийн чанадад байгаа нь шүүх хуралдаанд оролцох үүргээ цахим хэлбэрээр хэрэгжүүлэхгүй байх үндэслэл болохгүй.

15.4.Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 77 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу шүүх хуралдааны товыг шүүхийн мэдэгдэх хуудсаар мэдэгдсэн боловч шүүх хуралдаанд оролцох журмыг хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр зөрчсөн бол хэргийг хянан шийдвэрлэж байгаа шүүгч шийтгэвэр гарган зөрчил гаргасан зохигч, түүний төлөөлөгчийг хоёр зуун тавин нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгож, шүүх хуралдаанд хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр ирээгүй зохигчийг албадан ирүүлэх захирамж гаргаж болно.

15.5.Шүүхийн мэдэгдэх хуудаст энэ хуулийн 15.4-т заасан шүүх хуралдаанд ирээгүйгээс үүсэх үр дагаврыг тайлбарласан байна.

15.6.Зохигч, түүний төлөөлөгч шүүх хуралдаанд оролцоогүй нь хүндэтгэн үзэх шалтгаантай бол шүүх хуралдааныг хойшлуулж болно.

15.7.Хариуцагч хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр шүүх хуралдаанд ирээгүй, шүүх энэ хуулийн 15.4-т заасны дагуу албадан ирүүлэх боломжгүй бол хэргийг түүний эзгүйд хянан шийдвэрлэж болно. Нэхэмжлэгч хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр шүүх хуралдаанд ирээгүй, энэ хуулийн 15.4-т заасны дагуу албадан ирүүлэх боломжгүй бол шүүгч нэхэмжлэлийг буцаах эрхтэй.

15.8.Хэргийн оролцогчийн эрхийг хамгаалах, эсхүл бусад зайлшгүй шалтгааны улмаас зохигчийн аль нэгийг шүүх хуралдааны танхимаас гаргаж шүүх хуралдааныг үргэлжлүүлж болно.

15.9.Энэ хуулийн 15.8-д заасны дагуу хэргийн оролцогч өөрийгөө байхгүйд хэрэг хянан шийдвэрлүүлэх хүсэлтээ бичгээр мэдэгдсэнийг үндэслэлтэй гэж шүүх үзвэл хүсэлт гаргасан хэргийн оролцогчийг оролцуулалгүйгээр хэргийг хянан шийдвэрлэж болно.

15.10.Энэ хуулийн 15.4-т заасан үндэслэлээр торгуулсан зохигч, түүний төлөөлөгч Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 170.1-д заасны дагуу гомдол гаргах эрхтэй. Гомдлыг Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 171 дүгээр зүйлд заасан журмаар хянан шийдвэрлэнэ.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ
ГЭР БҮЛИЙН ХЭРЭГ ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ

16 дугаар зүйл.Шүүхээс гадуур урьдчилан шийдвэрлэх ажиллагаа

16.1.Энэ хуулийн 26.4-т зааснаас бусад гэрлэлт цуцлуулах маргаанд шүүхээс гадуур урьдчилан шийдвэрлэх ажиллагааг явуулна.

16.2.Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлд заасан үндэслэлээр эвлэрүүлэн зуучлал дуусгавар болж, шүүхэд нэхэмжлэл гаргасан бол энэ хуульд заасны дагуу шүүх ердийн журмаар хянан шийдвэрлэнэ.

17 дугаар зүйл.Гэрлэлт цуцлуулах нэхэмжлэл

17.1.Гэрлэлт цуцлуулах нэхэмжлэлд гэрлэгчдийн овог, эцэг/эх-ийн нэр, нэр, гэрлэлтээ хэзээ, хаана бүртгүүлсэн хугацаа, газар, гэрлэлт цуцлуулах шалтгаан, насанд хүрээгүй хүүхэдтэй бол түүний нэр, төрсөн он, сар, өдөр, түүнчлэн хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтоолгох, тэжээн тэтгэх болон хөрөнгийн талаарх хүсэлт, энэ талаар хоорондоо хэлэлцэн тохиролцсон гэрээ байгуулсан эсэхийг тусгаж, холбогдох нотлох баримтыг хавсаргана.

17.2.Хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтоох, тэжээн тэтгэх асуудлыг шүүх гэрлэлт цуцлуулах нэхэмжлэлтэй хамт шийдвэрлэж, шийдвэртээ энэ талаар тусгана.

17.3.Гэрлэлт цуцлах үед эхнэр, эсхүл нөхөр нь хүнд өвчтэй, хөдөлмөрийн чадваргүй, эдийн засгийн хувьд зайлшгүй туслалцаа шаардлагатай тохиолдолд тэтгэлэг гаргуулах, гэр бүлийн хөрөнгөтэй холбоотой маргааныг шүүх гэрлэлт цуцлуулах нэхэмжлэлтэй хамт шийдвэрлэж болно.

17.4.Хүүхэд долоо буюу түүнээс дээш настай бол хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтооход түүний санал болон энэ хуульд заасан хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтний тайланг харгалзан үзнэ.

17.5.Нэхэмжлэл нь хуульд заасан бүрдүүлбэр хангаагүй бол хүлээн авсан шүүгч долоо хоногийн хугацаа тогтоон нэхэмжлэгчид уг шаардлагыг хангах боломж олгоно. Нэхэмжлэгч тогтоосон хугацаанд хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр нэхэмжлэлийн бүрдүүлбэр хангаагүй бол шүүгч уг нэхэмжлэлийг хүлээн авахаас татгалзана.

17.6.Энэ хуулийн 26.4.1-д заасан тохиолдолд шүүх гэрлэлт цуцлуулах нэхэмжлэлийг шуурхай шийдвэрлэнэ.

18 дугаар зүйл.Гэрлэгчдийн хөрөнгийн болон тэжээн тэтгэх гэрээг биелүүлэх

18.1.Гэрлэгчид харилцан тохиролцож хөрөнгийн болон тэжээн тэтгэх гэрээг байгуулсан бөгөөд тэдгээрийг сайн дураар биелүүлээгүй тохиолдолд аль нэг талын нэхэмжлэлээр эдгээр гэрээтэй холбоотой маргааныг шүүх хянан шийдвэрлэнэ.

19 дүгээр зүйл.Гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх урьдчилсан арга хэмжээ

19.1.Гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэхдээ шүүгч шаардлагатай гэж үзвэл өөрийн санаачилгаар, эсхүл зохигчийн хүсэлтээр дараах арга хэмжээг урьдчилан авах тухай захирамж гаргаж болно:

19.1.1.насанд хүрээгүй хүүхэд болон хөдөлмөрийн чадваргүй эцэг, эхийг тэжээн тэтгүүлэх, нэмэлт зардлыг гаргуулах;

19.1.2.хүүхдийг эцэг, эхийн хэн нэг дээр байлгах;

19.1.3.хүүхдийг эцэг, эсхүл эхтэй хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн, сум, хорооны хүүхэд, гэр бүлийн нийгмийн ажилтан, шүүхээс томилсон сэтгэл зүйч, сурган хүмүүжүүлэгчийн хяналтад, эсхүл дангаар уулзуулах түр хуваарь гаргах;

19.1.4.энэ хуулийн 26.4.1-д заасан тохиолдолд аюул учруулж болзошгүй гэрлэгчийг гэрээсээ өөр газарт байхыг даалгах;

19.1.5.энэ хуулийн 26.4.1-д заасан тохиолдолд гэрлэгчид уулзах, ойртох болон аливаа хэлбэрээр харилцаа тогтоохыг хориглох;

19.1.6.Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 36.2-т заасан үүргээ биелүүлж, тохирсон арга хэмжээ авахыг хүүхэд, гэр бүлийн нийгмийн ажилтанд даалгах;

19.1.7.гэрлэгч хэн нэгийгээ тэжээн тэтгүүлэх;

19.1.8.орон сууц болон хамтран өмчлөх дундын өмч, үл хөдлөх хөрөнгийн өмчлөх эрхийг бусдад шилжүүлэх, худалдах, бэлэглэх, барьцаалах, захиран зарцуулахыг хориглох;

19.1.9.шүүхийн зардлын зохих хувийг урьдчилгаа болгон төлүүлэх.

19.2.Шүүх холбогдох этгээдэд урьдчилан мэдэгдэлгүйгээр энэ хуулийн 19.1.2, 19.1.3, 19.1.4, 19.1.5, 19.1.8, 19.1.9-д заасан урьдчилсан арга хэмжээг авч болох боловч урьдчилсан арга хэмжээ авснаас хойш 14 хоногийн дотор эрх ашиг нь хөндөгдсөн хэргийн оролцогчийн тайлбарыг авна. Шаардлагатай тохиолдолд шүүх хуралдааныг зарлан хуралдуулж болно.

19.3.Шүүгч энэ хуулийн 19.1-д заасан захирамж гаргасан бол уг захирамжийг холбогдох этгээдэд нэн даруй хүргүүлнэ.

19.4.Урьдчилсан арга хэмжээ тогтоосон шүүгчийн захирамжийг зөрчсөн тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгчийн санал, эсхүл зохигчийн хүсэлтээр шүүгч хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор шийтгэвэр гарган зөрчил гаргасан зохигч, түүний төлөөлөгчийг хоёр зуун тавин нэгжтэй тэнцэх хүртэл хэмжээний төгрөгөөр торгож, албадан ирүүлэх захирамж гаргаж болно.

19.5.Шаардлагатай тохиолдолд гэрлэлт цуцлуулах нэхэмжлэл гаргасан эцэг, эхийг шүүх өөрийн санаачилгаараа, эсхүл зохигчийн хүсэлтээр гэрлэлт цуцлуулах, түүний үр дагавар, хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь, хүүхдээ тэжээн тэтгэх зэрэг гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа, эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагааны талаарх сургалт, хөтөлбөрт хамруулж болно.

20 дугаар зүйл.Гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх урьдчилсан арга хэмжээг өөрчлөх, хүчингүй болгох, дуусгавар болгох

20.1.Шүүгч гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх урьдчилсан арга хэмжээг өөрийн санаачилгаар, эсхүл зохигчийн хүсэлтээр өөрчлөх, эсхүл хүчингүй болгож болно.

20.2.Гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх урьдчилсан арга хэмжээг дараах нөхцөлд дуусгавар болсонд тооцно:

20.2.1.гэрлэгчид эвлэрч, шүүгч эвлэрлийг баталсан захирамж гаргаж хэргийг хэрэгсэхгүй болгосон;

20.2.2.гэрлэлт цуцлах, тэжээн тэтгэхтэй холбогдсон хэргийг хянан шийдвэрлэсэн шүүхийн шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсон.

21 дүгээр зүйл.Хүүхэд, гэр бүлийн нөхцөл байдлыг судлах

21.1.Хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор шаардлагатай гэж үзвэл дараах ажиллагааг шүүгч өөрийн санаачилгаар явуулна:

21.1.1.хүүхэд, гэр бүлийн нөхцөл байдлыг судалж, тайлан гаргахыг энэ хуулийн 22.1-д заасан хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэнд даалгах тухай захирамж гаргах;

21.1.2.Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлд заасан аюулын зэргийн, 32 дугаар зүйлд заасан нөхцөл байдлын үнэлгээ болон Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 36.2.3-т заасан эрсдэлийн болон нөхцөл байдлын үнэлгээг хийлгүүлэхээр даалгах тухай захирамж гаргах;

21.1.3.холбогдох байгууллага, хувь хүнээс дансны мэдээлэл, хөрөнгийн байдал, орлого, боловсролын байдал болон бусад шаардлагатай мэдээлэл, лавлагаа, тодорхойлолт, баримт гаргуулах, мэдүүлэг авах.

21.2.Энэ хуулийн 21.1.2-т заасан шүүгчийн захирамж гарснаар хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлнэ.

21.3.Энэ хуулийн 21.1.1, 21.1.2-т заасан шүүгчийн захирамжид Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 170.1-д заасан журмаар гомдол гаргахгүй.

21.4.Энэ хуулийн 21.1.2-т заасан холбогдох дүгнэлтийг шүүгчид ирүүлсэн, эсхүл дүгнэлт гаргах боломжгүй нөхцөл байдал үүссэн, эсхүл захирамжаар тогтоосон хугацаа өнгөрсөн бол шүүгч Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 80.3-т заасны дагуу хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг сэргээх бөгөөд уг захирамжид гомдол гаргахгүй.

22 дугаар зүйл.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн

22.1.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн нь хүүхэд, гэр бүлийн нөхцөл байдлыг судлах чиг үүрэг бүхий шүүхийн захиргааны ажилтан байна.

22.2.Энэ хуулийн 22.1-д заасан хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн Монгол Улсын шүүхийн тухай хуулийн 88^1 дүгээр зүйлд заасан шаардлагыг хангасан байна.

22.3.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн нь дараах бүрэн эрхтэй:

22.3.1.зохигч болон холбогдох бусад этгээдээс асуулт асуух;

22.3.2.эцэг, эх, хүүхэд болон холбогдох бусад этгээдтэй ганцаарчилсан болон хамтарсан ярилцлага хийх;

22.3.3.гэр бүлийн нөхцөл байдал, эцэг, эх, хүүхдийн хоорондын харилцаа, нийгмийн бүх орчинд ажиглалт явуулах;

22.3.4.холбогдох байгууллагаас лавлагаа, тодорхойлолт, баримт гаргуулах;

22.3.5.хуульд өөрөөр заагаагүй бол төрийн байгууллагад нэвтрэх, албан тушаалтнаас шаардлагатай асуудлаар мэдээлэл, тайлбар авах;

22.3.6.хүүхэд долоо буюу түүнээс дээш настай бол түүний саналыг авах.

22.4.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн нь хүүхэд, гэр бүлийн нөхцөл байдлыг судлахдаа хараат бус байх зарчмыг баримтлах бөгөөд нууц хадгалах, задруулахгүй байх үүргийг хүлээнэ.

23 дугаар зүйл.Татгалзан гарах үндэслэл

23.1.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн дараах үндэслэл байвал хүүхэд, гэр бүлийн нөхцөл байдлыг судлахгүй:

23.1.1.хэргийн оролцогчийн гэр бүлийн гишүүн, төрөл, садангийн хүн бол;

23.1.2.хэргийн оролцогчтой хувийн харилцаатай, түүнчлэн тухайн гэр бүлийн нөхцөл байдлыг шударгаар судалж чадах эсэх талаар үндэслэл бүхий эргэлзээ байвал;

23.1.3.ашиг сонирхлын зөрчил үүсэж болзошгүй нөхцөл байдал бий болсон бол.

23.2.Энэ хуулийн 23.1-д зааснаас бусад үндэслэлээр хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтнийг татгалзахгүй.

24 дүгээр зүйл.Татгалзан гарах хүсэлт гаргах

24.1.Энэ хуулийн 23.1-д заасан татгалзан гарах үндэслэл байвал хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн энэ хуулийн 21.1.1-д заасан шүүгчийн захирамжийг хүлээн авснаас хойш ажлын гурван өдрийн дотор татгалзан гарах тухай мэдэгдэнэ.

24.2.Хэргийн оролцогч хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтнийг энэ хуулийн 23.1-д заасны дагуу татгалзан гаргах үндэслэлтэй гэж үзвэл энэ талаарх хүсэлтийг шүүхэд гаргана.

24.3.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтнийг татгалзан гаргах тухай асуудлыг шүүгч шийдвэрлэж, захирамж гаргана.

25 дугаар зүйл.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтний тайлан

25.1.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн энэ хуулийн 21.1.1-д заасны дагуу хүүхэд, гэр бүлийн нөхцөл байдлыг 21 хүртэл хоногийн дотор судалж, тайланг шүүгчид хүргүүлнэ.

25.2.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн хүүхэд, гэр бүлийн нөхцөл байдлыг тал бүрээс нь судалж, тайлан гаргах бөгөөд тайланд дараах асуудлыг тусгаж болно:

25.2.1.маргааны шалтгаан, нөхцөл, талуудын хүсэл зориг, байр суурь;

25.2.2.гэрлэгчдийн эрүүл мэнд, сэтгэлзүй, зан үйл, нийгэмшилт, хөдөлмөр эрхлэлт;

25.2.3.хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтооход шаардлагатай хүүхдийн нөхцөл байдалтай холбоотой хүчин зүйлийг Гэр бүлийн тухай хуульд заасны дагуу тодорхойлох;

25.2.4.эцэг, эсхүл эхийн хүүхэдтэй уулзах боломжит хувилбар;

25.2.5.хүүхдийн онцлог байдал, хүүхдийн цаашдын хүмүүжил, төлөвшилд эцэг, эхээс анхаарвал зохих асуудал;

25.2.6.талууд эвлэрэх боломжтой эсэх талаарх санал.

25.3.Энэ хуулийн 25.1-д заасан тайлан гаргах аргачлалыг Улсын дээд шүүх батална.

25.4.Энэ хуулийн 25.1-д заасан тайлангаас тодруулах, нэмэлт дүгнэлт гаргуулах шаардлагатай гэж үзсэн бол шүүх энэ талаар мэргэжилтэнд асуулт, шаардлага тавьж дахин хугацаа тогтоон хүргүүлж болно. Шүүгч шийдвэр гаргахдаа тайланг харгалзан үзнэ.

25.5.Хүүхэдтэй хийсэн ярилцлагын тэмдэглэл, хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхолд үл нийцэх бусад баримтыг түүний эцэг, эх тэдгээрийн хууль ёсны төлөөлөгч, өмгөөлөгчид танилцуулахыг хориглоно.

25.6.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн энэ хуулийн 25.2-т заасан бүх асуудлыг болон хүүхэд, гэр бүлийн нөхцөл байдлыг бүхэлд нь хамарсан иж бүрэн, эсхүл маргааны зүйлээс шалтгаалан шүүгчийн тавьсан асуулт, шаардлагын хүрээнд хэсэгчлэн тайлан гаргаж болно.

25.7.Шаардлагатай тохиолдолд энэ хуулийн 25.1-д заасан тайланг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд хүртээмжтэй хэлбэрээр хүргэнэ.

26 дугаар зүйл.Гэрлэлт цуцлах тухай хэрэг хянан шийдвэрлэх

26.1.Шүүх хэрэг хянан шийдвэрлэхдээ гэрлэлт цуцлах болсон шалтгааныг тогтоох ба гэрлэгчдийг эвлэрүүлэх бүх талын арга хэмжээг авна.

26.2.Энэ хуулийн 26.1-д заасан эвлэрүүлэх арга хэмжээг нэг удаа хэрэглэнэ. Шүүхээс гадуур урьдчилан шийдвэрлэх ажиллагааны дагуу явуулсан эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаа амжилтгүй болсон нь шүүхэд гэр бүлийн хэрэг үүсгэснээс хойш эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаа явуулахаас татгалзах үндэслэл болохгүй.

26.3.Гэрлэгчид эвлэрвэл шүүгч эвлэрлийг баталсан захирамж гаргаж хэргийг хэрэгсэхгүй болгоно.

26.4.Шүүгч дараах тохиолдолд энэ хуулийн 26.1-д заасан арга хэмжээг авахгүйгээр гэрлэлтийг цуцалж болно:

26.4.1.гэрлэгчид эвлэрэх боломжгүй буюу гэрлэгчдийн хэн нэгний хүчирхийлэл, дарамтаас болж гэр бүлийн гишүүдийн амь нас, эрүүл мэнд болон хүүхдийн хүмүүжилд ноцтой аюул, хор уршиг учирч болзошгүй, эсхүл учирсан нь тогтоогдсон;

26.4.2.гэрлэгчид тусдаа амьдраад таван жил болсон бөгөөд 0-14 насны хүүхэдгүй гэрлэгчид гэрлэлт цуцлуулахыг харилцан зөвшөөрсөн;

26.4.3.хөрөнгийн маргаантай боловч 18 буюу түүнээс доош насны хүүхэдгүй гэрлэгчид гэрлэлт цуцлуулахыг харилцан зөвшөөрсөн.

26.5.Гэр бүлийн дундын хөрөнгийг хуваах маргааныг нэхэмжлэлийн шаардлагын хүрээнд хянан шийдвэрлэнэ.

26.6.Шүүх нэхэмжлэлийг хангавал гэрлэлт цуцлах шийдвэр гаргана.

26.7.Хүүхдийн асрамж, хүүхэдтэй уулзах хуваарийг зөрчсөн тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгчийн санал, эсхүл 14 насанд хүрсэн хүүхэд, эсхүл хүүхдийн эцэг, эсхүл эхийн хүсэлтээр шүүгч хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор шийтгэвэр гарган зөрчил гаргасан эцэг, эсхүл эхийг хоёр зуун тавин нэгжтэй тэнцэх хүртэл хэмжээний төгрөгөөр торгож, албадан ирүүлэх захирамж гаргаж болно.

26.8.Гэрлэлт цуцалсан болон бусад шүүхийн шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсноос хойш тухайн шүүх ажлын гурван өдрийн дотор уг шийдвэрийн хувийг холбогдох байгууллагад хүргүүлнэ.

27 дугаар зүйл.Онцгой ажиллагааны журмаар хянан шийдвэрлэх хэргийн хүсэлт

27.1.Энэ хуулийн 6.1-д заасан хэргийн талаарх хүсэлтэд зорилго, шалтгаан, үндэслэлийг тодорхой тусгаж, холбогдох нотлох баримтыг хавсаргана.

28 дугаар зүйл.Хүнийг сураггүй алга болсонд тооцуулах буюу нас барсан гэж зарлуулах тухай хүсэлт хүлээн авсан шүүгчийн үйл ажиллагаа

28.1.Хүсэлт хүлээн авсан шүүгч алга болсон хүний талаар мэдээ өгч чадах хүн /төрөл садан, хамт ажиллаж, сурч байсан/ байгаа эсэхийг тодруулж, сураггүй алга болсон хүний талаар түүний сүүлчийн оршин суух байсан болон ажиллаж байсан газрын зохих байгууллагад холбогдох баримт, мэдээ байгаа эсэхийг лавлана.

28.2.Шүүгч шаардлагатай гэж үзвэл цагдаагийн байгууллагаар дамжуулан тухайн хүнийг эрэн сурвалжлах арга хэмжээ авхуулах бөгөөд түүний хөрөнгөд эрхлэн хамгаалалт тогтоож болно.

29 дүгээр зүйл.Хүнийг сураггүй алга болсонд тооцох буюу нас барсан гэж зарлах тухай хэрэг хянан шийдвэрлэх

29.1.Хүнийг сураггүй алга болсонд тооцох буюу нас барсан гэж зарлах тухай хэргийг шүүгч хянан шийдвэрлэхдээ хүсэлт гаргасан этгээдийг оролцуулна.

29.2.Шүүгч хүнийг сураггүй алга болсонд тооцож, шийдвэртээ түүний хөрөнгөд эрхлэн хамгаалалт тогтоохоор заана.

29.3.Хүнийг нас барсан гэж зарласан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсноос хойш шүүх ажлын гурван өдрийн дотор уг шийдвэрийн хувийг улсын бүртгэлийн байгууллагад хүргүүлнэ.

30 дугаар зүйл.Хүнийг сураггүй алга болсонд тооцсон буюу нас барсан гэж зарласан шүүхийн шийдвэрийг хүчингүй болгох

30.1.Сураггүй алга болсонд тооцогдсон буюу нас барсан гэж зарлагдсан хүн хүрэлцэн ирэх буюу байгаа газар нь тогтоогдвол тухайн шүүх шинээр шийдвэр гаргаж урьд гаргасан шийдвэрийг хүчингүй болгоно.

30.2.Энэ хуулийн 30.1-д заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсноос хойш шүүх тухайн хүний хөрөнгөд тогтоосон эрхлэн хамгаалалтыг өөрчилж, уг шийдвэрийн хувийг ажлын гурван өдрийн дотор улсын бүртгэлийн байгууллагад хүргүүлнэ.

31 дүгээр зүйл.Хүнийг эрх зүйн чадамжгүй, эсхүл эрх зүйн хязгаарлагдмал чадамжтай гэж тооцуулах тухай хүсэлт гаргах

31.1.Сэтгэцийн өвчний улмаас эрх зүйн чадамжгүй гэж тооцуулах тухай болон мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис, согтууруулах ундаа байнга хэрэглэдгийн улмаас эрх зүйн чадамжгүй гэж тооцуулах тухай хүсэлтийг тухайн хүний гэр бүлийн гишүүн, эсхүл сонгуулийн хороо, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга, Засаг дарга, асран хамгаалах байгууллага, эрүүл мэндийн байгууллага шүүхэд гаргана.

32 дугаар зүйл.Хүнийг эрх зүйн чадамжгүй, эсхүл эрх зүйн хязгаарлагдмал чадамжтай гэж тооцох тухай хэрэг хянан шийдвэрлэх

32.1.Хүсэлт хүлээн авсан шүүх нь сэтгэцийн эмгэг судлалын шинжээч томилон шинжилгээ хийлгэж, тухайн хүний сэтгэцийн байдал, өөрийн үйл ажиллагааны учир холбогдлыг ойлгох, өөрийгөө зөв удирдаж чадах эсэх талаар дүгнэлт гаргуулна.

32.2.Шинжилгээ хийлгэхээс зайлсхийсэн этгээдэд шүүгчийн захирамжийн дагуу албадан шинжилгээ хийлгэж болно.

32.3.Шүүгч хэргийг хянан шийдвэрлэхдээ асран хамгаалах байгууллагын төлөөлөгч, харгалзан дэмжвэл, эсхүл асран хамгаалбал зохих этгээдийг шүүх хуралдаанд оролцуулж болно.

33 дугаар зүйл.Хүнийг эрх зүйн чадамжгүй, эсхүл эрх зүйн хязгаарлагдмал чадамжтай гэж тооцох тухай шийдвэр

33.1.Шүүх шинжээчийн дүгнэлт, бусад нөхцөл байдлыг үндэслэн тухайн хүнийг эрх зүйн чадамжгүй, эсхүл эрх зүйн хязгаарлагдмал чадамжтай гэж тооцож тухайн хүнд асран хамгаалалт, харгалзан дэмжилтийг тогтооно.

33.2.Эрх зүйн чадамжгүй, эсхүл эрх зүйн хязгаарлагдмал чадамжтай гэж тооцогдсон хүн эдгэрэх буюу эрүүл мэнд нь мэдэгдэхүйц сайжирвал тухайн хүн, түүний асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч болон энэ хуулийн 31.1-д заасан этгээдийн хүсэлтийн дагуу шүүх сэтгэцийн эмгэг судлалын шинжээчийн дүгнэлтийг үндэслэн тухайн хүнийг эрх зүйн бүрэн чадамжтай болсон тухай шийдвэр гаргаж болно.

33.3.Энэ хуулийн 33.2-т заасан шийдвэр гарсны дараа тухайн хүнд тогтоосон асран хамгаалалт, харгалзан дэмжилтийг хүчингүйд тооцсон шийдвэр гаргана.

34 дүгээр зүйл.Хүнийг эрх зүйн чадамжгүй, эсхүл эрх зүйн хязгаарлагдмал чадамжтай гэж тооцох тухай хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны шүүхийн зардал

34.1.Хүнийг сэтгэцийн өвчний улмаас эрх зүйн чадамжгүй, эсхүл мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис, согтууруулах ундаа байнга хэрэглэдгийн улмаас эрх зүйн хязгаарлагдмал чадамжтай гэж тооцох тухай хэрэг хянан шийдвэрлэхтэй холбогдон гарах шүүхийн зардлыг төр хариуцна.

34.2.Сэтгэцийн хувьд эрүүл гэдгийг мэдсээр байж хүнийг эрх зүйн чадамжгүй, эсхүл эрх зүйн хязгаарлагдмал чадамжтай гэж тооцуулахаар энэ хуулийн 31.1-д заасан хүсэлт гаргасан нь тогтоогдвол шүүхийн бүх зардлыг буруутай этгээдээс гаргуулна.

35 дугаар зүйл.Асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээр тогтоосныг хүчингүйд тооцуулах тухай хүсэлт гаргах, түүнийг хянан шийдвэрлэх

35.1.Асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээр тогтоосныг хүчингүйд тооцуулах тухай хүсэлтэд энэ тухай шалтгааныг тодорхой дурдаж, холбогдох нотлох баримтыг хавсаргана.

35.2.Зохигчийн төлөөлөгч, өмгөөлөгч болон нийгмийн халамжийн байгууллагын төлөөлөгч хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцож болно.

35.3.Шүүх хүсэлтийг хангавал асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчээр тогтоосон шийдвэрийг хүчингүйд тооцох тухай шийдвэр гаргана.

36 дугаар зүйл.Хүүхэд үрчилснийг хүчингүйд тооцуулах хүсэлт гаргах, түүнийг хянан шийдвэрлэх

36.1.Хүүхэд үрчилснийг хүчингүйд тооцуулах тухай хүсэлтийг хянан хэлэлцэхдээ үрчлүүлэгч, үрчлэн авагч талуудыг шүүх хуралдаанд оролцуулна.

36.2.Шүүх хүсэлтийг хангавал хүүхэд үрчилснийг хүчингүйд тооцох тухай шийдвэр гаргана.

36.3.Шүүх энэ хуулийн 36.2-т зааснаар хүүхэд үрчилснийг хүчингүйд тооцсон бол хүүхдийг төрүүлсэн эцэг, эх, эсхүл асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, хууль ёсны төлөөлөгч тэдгээр нь байхгүй бол хүүхдийг асрамж, халамжийн байгууллагад шилжүүлэхээр шийдвэрлэнэ.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ
ГЭР БҮЛИЙН ХЭРГИЙГ ЭВЛЭРҮҮЛЭН ЗУУЧЛАХ АЖИЛЛАГАА

37 дугаар зүйл.Шүүхийн эвлэрүүлэн зуучлал

37.1.Энэ хуулийн 16.1-д заасан шүүхээс гадуур урьдчилан шийдвэрлэх ажиллагааны дагуу явуулсан эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаа амжилтгүй болж, шүүхэд гэр бүлийн хэрэг үүсгэснээс хойш эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаа явуулахад энэ бүлэгт заасан журам үйлчилнэ.

37.2.Энэ бүлэг Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн 6.3-т заасан эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаанд хамаарахгүй.

37.3.Шүүгч шаардлагатай гэж үзвэл, эсхүл хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтний тайлангаар талуудыг эвлэрүүлэх боломжтой гэж үзсэн, эсхүл талуудын хүсэлтээр эвлэрүүлэх арга хэмжээ авахаар хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг түдгэлзүүлж, энэ хуулийн 38 дугаар зүйлд заасан эвлэрүүлэн зуучлах багт хэргийг шилжүүлэх тухай шүүгчийн захирамж гаргана.

37.4.Энэ хуулийн 37.3-т заасан шүүгчийн захирамжийн үндэслэх хэсэгт шүүгч гэрлэгчдийн эвлэрэх боломж, үндэслэлийн талаар тусгах ба шаардлагатай гэж үзвэл эвлэрүүлэн зуучлах баг уг захирамжийн үндэслэх хэсгээс тодруулан ярилцаж болно. Энэ ярилцлагын явцад тэмдэглэл хөтлөхгүй байж болно.

37.5.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтний тайлан гарсан тохиолдолд хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор эцэг, эхээс нууцалбал зохих хэсгээс бусдыг энэ хуулийн 37.3-т заасан шүүгчийн захирамжид хавсаргана.

37.6.Шүүхийн эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаа нь дохионы хэлний хэлмэрч, орчуулагч, хадмал бичвэр, дуун тайлбар бүхий хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд хүртээмжтэй байна.

38 дугаар зүйл.Эвлэрүүлэн зуучлах баг

38.1.Эвлэрүүлэн зуучлах баг нь шүүгч, Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлд заасан шүүх дэх эвлэрүүлэн зуучлагч, сэтгэл зүйчээс бүрдэнэ. Шүүгчийг тухайн шүүхийн шүүгчдийн зөвлөгөөнөөс томилно.

38.2.Эвлэрүүлэн зуучлах баг шүүгчийн захирамж гарснаас хойш 30 хоногийн дотор эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагааг явуулна.

38.3.Эвлэрүүлэн зуучлах баг эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаанд дараах зарчмыг баримтална:

38.3.1.эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаанд оролцогчдын нууцыг хадгалах;

38.3.2.маргаанд хувийн ашиг сонирхолгүйгээр төвийг сахисан байр суурьтай байх;

38.3.3.Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн 10.1-д заасан Эвлэрүүлэн зуучлагчдын зөвлөлөөс баталсан эвлэрүүлэн зуучлагчийн ёс зүйн дүрмийг чандлан сахих.

39 дүгээр зүйл.Эвлэрүүлэн зуучлах багийн сэтгэл зүйч

39.1.Эвлэрүүлэн зуучлах багийн сэтгэл зүйчийг хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага томилох бөгөөд сэтгэл зүйч нь төрийн захиргааны албан хаагч байна.

39.2.Энэ хуулийн 39.1-д заасан сэтгэл зүйч нь шүүхээс гадуур урьдчилан шийдвэрлэх ажиллагааны эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаанд

оролцож болох бөгөөд ажиллах журмыг хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

40 дүгээр зүйл.Эвлэрүүлэх уулзалтын бэлтгэл хангах

40.1.Эвлэрүүлэх уулзалтаар хэргийг хэлэлцэхтэй холбогдуулан эвлэрүүлэн зуучлагч шүүгч дараах бэлтгэл ажиллагааг явуулна:

40.1.1.эвлэрүүлэх уулзалт хэзээ, хаана болохыг талуудад шүүхийн мэдэгдэх хуудсаар мэдэгдэх;

40.1.2.шаардлагатай гэж үзвэл эвлэрүүлэх уулзалтаас өмнө гэрлэгчдийг сэтгэл зүйчтэй уулзуулах арга хэмжээ авах;

40.1.3.эвлэрүүлэн зуучлалын багийн гишүүдтэй бэлтгэл уулзалт хийж, эвлэрүүлэх уулзалтын дэг, уулзалтын явцад хөндөх асуудлын дараалал, ярилцах арга зүйг үндэслэлтэй тодорхойлох.

40.2.Эвлэрүүлэх уулзалт чиглүүлэгчийг энэ хуулийн 40.1.3-т заасан уулзалтаар эвлэрүүлэн зуучлах багийн гишүүдийн олонхын саналаар сонгоно.

41 дүгээр зүйл.Эвлэрүүлэх уулзалт

41.1.Эвлэрүүлэх уулзалтын явцад хөндөгдсөн асуудал, гэрлэгчдийн байр суурийг хэргийг хянан шийдвэрлэхэд нотлох баримтаар үнэлэхгүй бөгөөд хүүхэдтэй хийсэн ярилцлагыг түүний эцэг, эх тэдгээрийн хууль ёсны төлөөлөгч, өмгөөлөгчид танилцуулах эсэхийг шүүгч, хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтний саналыг харгалзан шийдвэрлэнэ.

41.2.Эвлэрүүлэх уулзалтыг нэг удаа хийх бөгөөд дахин уулзалт хийх хүсэлтийг гэрлэгчид нэгэн адил гаргавал хоёр дахь удаагийн уулзалтыг хийж болно.

41.3.Эвлэрүүлэх уулзалтын талаар дэлгэрэнгүй тэмдэглэл хөтөлнө. Дэлгэрэнгүй тэмдэглэлийг нарийн бичгийн дарга үйлдэнэ.

41.4.Энэ хуулийн 41.2-т заасан сүүлчийн уулзалтаас дэлгэрэнгүй ба хураангуй тэмдэглэл хөтөлнө. Хураангуй тэмдэглэлд гагцхүү гэрлэгч аль нэг асуудлаар эвлэрсэн, эсхүл эвлэрээгүй талаар дурдсан байна. Хураангуй тэмдэглэлийг эвлэрүүлэх уулзалтын чиглүүлэгч үйлдэнэ.

41.5.Эвлэрүүлэх уулзалтын үр дүнд зохигч гэрлэлт цуцлах асуудлаар эвлэрсэн, эсхүл эвлэрээгүй тухай, эсхүл гэрлэлт цуцлахаас

бусад асуудлаар харилцан тохиролцсон бол энэ талаар хураангуй тэмдэглэлд тусгаж, хэрэг хянан шийдвэрлэх шүүгчид хүргүүлнэ. Шүүгч тэмдэглэлийг хүлээн авсан бол шүүх хуралдааныг зарлан хуралдуулна.

41.6.Шүүгч энэ хуулийн 41.5-д заасан хэрэг хянан шийдвэрлэх шүүх хуралдаанаар зохигчийн эвлэрэх хүсэлт хэвээр байгаа эсэхийг тодруулж, зохигчид нэгэн адил хүсэлттэй бол шүүгч эвлэрлийг баталсан захирамж гаргаж, холбогдох хэргийг хэрэгсэхгүй болгоно.

41.7.Энэ хуулийн 37.3-т заасан эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагааны хүрээнд гэрлэгчид эвлэрээгүй боловч гэрлэгчдийн хооронд үүссэн гэрлэлт цуцлахаас бусад тэтгэлэг, тэтгэмж, хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх нь хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтоох, дундын хөрөнгө хуваахтай холбоотой асуудлаар гэрлэгчдийг харилцан тохиролцоход эвлэрүүлэн зуучилж болно.

41.8.Гэрлэгчид энэ хуулийн 41.7-д заасан асуудлаар харилцан тохиролцсон нь хуульд нийцсэн гэж үзвэл хэрэг үүсгэсэн шүүгч гэрлэлт цуцлах тухай шийдвэрт энэ тухай тусгана.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ
БУСАД

42 дугаар зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

42.1.Энэ хуулийг 2026 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

[illegible]

᠕.᠑.᠕. [illegible] ᠲᠠᠢ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ;
᠕.᠑.᠖. [illegible] ᠲᠠᠢ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ;
᠕.᠑.᠗. [illegible] ᠲᠠᠢ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ;
᠕.᠑.᠘. [illegible] ᠲᠠᠢ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ;

᠕.᠑.᠙. [illegible] ᠲᠠᠢ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ;
᠕.᠑.᠑᠐. [illegible] ᠲᠠᠢ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ;
᠕.᠑.᠑᠑. [illegible] ᠲᠠᠢ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ::

᠖ [illegible]

᠖.᠑. [illegible] :

᠖.᠑.᠑. [illegible] ;

᠖.᠑.᠒. [illegible] ;
᠖.᠑.᠓. [illegible] ;

᠖.᠑.᠔. [illegible] ;

᠖.᠑.᠕. [illegible] ;
᠖.᠑.᠖. [illegible] ::

᠖.᠒. [illegible] :

᠖.᠒.᠑. [illegible] ;
᠖.᠒.᠒. [illegible] ;
᠖.᠒.᠓. [illegible] ;
᠖.᠒.᠔. [illegible] ;

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

᠒᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ [illegible]

᠒᠓·᠑· [illegible]

᠒᠓·᠑·᠑· [illegible]

᠒᠓·᠑·᠒· [illegible]

᠒᠓·᠑·᠓· [illegible]

᠒᠓·᠒· [illegible]

᠒᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ [illegible]

᠒᠔·᠑· [illegible]

᠒᠔·᠒· [illegible]

᠒᠔·᠓· [illegible]

᠒᠕ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ [illegible]

᠒᠕·᠑· [illegible]

᠒᠕·᠒· [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

᠑᠐᠂᠔᠂ [illegible]

᠑᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ [illegible]

᠑᠑᠂᠑᠂ [illegible]

᠑᠑᠂᠒᠂ [illegible]

᠑᠑᠂᠓᠂ [illegible]

᠑᠑᠂᠔᠂ [illegible]

᠑᠑᠂᠕᠂ [illegible]

᠑᠑᠂᠖᠂ [illegible]

᠑᠑᠂᠗᠂ [illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ... ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠠᠭᠠᠢ᠃

ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ ᠪᠠᠷ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠠᠭᠠᠢ

...

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

᠑. [illegible] «ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» [illegible] ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠒. [illegible] «ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» [illegible] ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠓. [illegible] «ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» [illegible] ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠔. [illegible] «ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» [illegible] ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠕. [illegible] «ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» [illegible] ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠖. [illegible] «ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» [illegible] ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠗. [illegible] «ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» [illegible] ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠘. [illegible] «ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» [illegible] ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠙. [illegible] «ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» [illegible] ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

᠑᠐. [illegible] «ᠲᠥᠷᠦ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ» [illegible] ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠤ ᠨᠡᠶᠢᠲᠡᠯᠡᠭᠳᠡᠭᠰᠡᠨ᠃

[illegible]᠄

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ
2026 он №28/1423/

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЭРҮҮГИЙН ХЭРЭГ ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах зүйл, хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/1.12 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг:

“2.Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа нь хүртээмжтэй байх бөгөөд эрх ашгаа хамгаалахад шаардагдах хүртээмжийн зардлыг тухайн шатны байгууллага хариуцна.”

2/2.2 дугаар зүйлийн 14-18 дахь хэсэг:

“14.Өсвөр насны хүн холбогдсон гэмт хэрэг, өсвөр насны хүнд холбогдуулан авах энэ хуулийн 14.1 дүгээр зүйлийн 1.1, 1.3, 1.5-д заасан таслан сэргийлэх арга хэмжээ, өсвөр насны хүнийг энэ хуулийн 31.4, 31.5 дугаар зүйлд заасны дагуу баривчлах ажиллагааг Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны шүүх, сум, сум дундын шүүх, хуульд заасан бол дүүргийн шүүх анхан шатны журмаар хянан шийдвэрлэнэ.

15.Гэрлэлт цуцлуулах нэхэмжлэл гаргасан шалтгаан нь Эрүүгийн хуулийн 11.7 дугаар зүйлд заасан Гэр бүлийн хүчирхийлэл үйлдэх эрүүгийн хэрэг бол прокурорын саналыг үндэслэн Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны шүүхээр уг хэргийг хянан шийдвэрлүүлэхээр Улсын дээд шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхим хэргийн харьяаллыг өөрчлөн тогтоож болно.

16.Энэ зүйлийн 14 дэх хэсэгт заасны дагуу өсвөр насны хүн холбогдсон гэмт хэргийг хянан шйдвэрлэсэн Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны шүүх, хуульд заасан бол дүүргийн анхан шатны шүүхийн шийдвэрт гаргасан гомдол, эсэргүүцлийг Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх, сум, сум дундын анхан шатны шүүхийн шийдвэрт гаргасан гомдол, эсэргүүцлийг тухайн шүүхийг харьяалах давж заалдах шатны шүүх хянан шийдвэрлэнэ.

17.Энэ хуулийн 18.4 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан тохиолдолд өсвөр насны хүнд холбогдох хэргийг гэмт хэрэг үйлдсэн газрын шүүх шийдвэрлэнэ.

18.Өсвөр насны хүн холбогдсон гэмт хэргийг хянан шийдвэрлэх шүүхийн харьяаллыг прокурорын саналыг үндэслэн Улсын дээд шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхим өөрчлөн тогтоож болно.”

3/6.2 дугаар зүйлийн 9 дэх хэсэг:

“9.Мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах байгууллага, эрх бүхий албан тушаалтан гэмт хэрэгт холбогдсон өсвөр насны хүн, хэргийн хохирогч, гэрч хүүхдийн мэдээллийг харьяа хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хороонд даруй мэдэгдэнэ.”

4/14.1 дүгээр зүйлийн 1.7 дахь заалт:

“1.7.батлан даагчийн хяналтад өгөх.”

5/14.1 дүгээр зүйлийн 5 дахь хэсэг:

“5.Энэ зүйлийн 1.7-д заасан таслан сэргийлэх арга хэмжээг өсвөр насны хүнд мөрдөгч, прокурор, шүүгчийн шийдвэрээр авна.”

6/14.16 дугаар зүйл:

“**14.16 дугаар зүйл.Өсвөр насны хүнийг батлан даагчийн хяналтад өгөх**

1.Өсвөр насны хүний хууль ёсны төлөөлөгч, эсхүл батлан даагчийн үүргийг хүлээх чадвартай насанд хүрсэн этгээд нь хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны явцад өсвөр насны хүнийг дахин гэмт хэрэг, зөрчилд холбогдохоос урьдчилан сэргийлж хяналтдаа байлгах, шүүх, прокурор, мөрдөгчийн дуудсан цагт ирүүлж байхыг хариуцаж, бичгээр батлан даалт гаргана.

2.Өсвөр насны хүнийг батлан даалтад өгөх таслан сэргийлэх арга хэмжээг зөрчвөл уг арга хэмжээг өөрчлөх, батлан даалт гаргасан хүнд эрэн сурвалжлах ажиллагааны зардал төлүүлэхийг урьдчилан сануулна.”

7/18.6 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэг:

“6.Хойшлуулшгүйгээс бусад тохиолдолд өсвөр насны хүнийг сургууль дээр нь баривчилж болохгүй.”

8/18.12 дугаар зүйл:

“**18.12 дугаар зүйл.Өсвөр насны хүнд холбогдох хэргийг хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлэх журам**

1.Өсвөр насны хүнд холбогдох хэргийг хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлэхэд энэ хуулийн Арвандолдугаар бүлэгт заасан тусгай журмаас гадна энэ зүйлд заасан журмыг баримтална.

2.Өсвөр насны хүн гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруугаа хүлээн зөвшөөрч, мөрдөн шалгах ажиллагааг шуурхай явуулж гэмт хэргийг нотлоход дэмжлэг үзүүлэхээ илэрхийлсэн бол хэргээ хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлүүлэх тухай хүсэлтийг мөрдөгч, эсхүл прокурорт гаргаж болно.

3.Өсвөр насны хүн, түүний өмгөөлөгч энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан хүсэлтийг прокурор хэргийг шүүхэд шилжүүлэхээс өмнө гаргана.

4.Өсвөр насны хүн энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан хүсэлтийг гаргахад энэ хуулийн 17.1 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг хамаарахгүй.

5.Өсвөр насны хүнд холбогдох хэргийг хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд өмгөөлөгчөөс гадна хууль ёсны төлөөлөгчийг оролцуулна.

6.Прокурор, мөрдөгч энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан хэргийг хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлүүлэх хүсэлт гаргасан өсвөр насны хүн, хууль ёсны төлөөлөгчид Эрүүгийн хуулийн 5.5 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг, 8.8 дугаар зүйл, 8.4 дүгээр зүйлд заасныг үндэслэн ял хөнгөрүүлж оногдуулах, ялаас чөлөөлөх, 8.6 дугаар зүйлд заасныг үндэслэн хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулах, 8.7 дугаар зүйлд заасныг үндэслэн ял оногдуулахгүйгээр тэнсэж хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авах тухай энэ зүйл болон энэ хуулийн Арвандолдугаар бүлэгт заасан журмаар хэрэг хянан шийдвэрлэх үндэслэл, журмыг танилцуулна.

7.Прокурор хэргийг хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэх боломжтой гэж үзсэн бол мөрдөгч 14 хоногийн дотор мөрдөн байцаалт явуулна. Хялбаршуулсан журмаар мөрдөн шалгах ажиллагааг 14 хоногийн дотор дуусгах боломжгүй бол прокурор энэ хуулийн 31.13 дугаар зүйлд заасны дагуу мөрдөн байцаалт явуулах хугацааг сунгана.

8.Прокурор хохирогч, түүний хууль ёсны төлөөлөгчид энэ хуулийн 17.2 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан шийдвэрийг мэдэгдэж, энэ хуулийн Наймдугаар бүлэгт заасан эрх, үүргийг танилцуулна.

9.Эрүүгийн хэргийг ердийн журмаар хянан шийдвэрлэсэн нь мөрдөн шалгах ажиллагааны явцад гэм буруугаа хүлээн зөвшөөрч, гэмт хэргийг нотлоход дэмжлэг үзүүлсэн өсвөр насны хүнд Эрүүгийн хуулийн 5.5 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсэг, 8.8 дугаар зүйл, 8.4 дүгээр зүйлд заасныг үндэслэн ял хөнгөрүүлж оногдуулах, ялаас чөлөөлөх, 8.6 дугаар зүйлд заасныг үндэслэн хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулах, 8.7 дугаар зүйлд заасныг үндэслэн ял оногдуулахгүйгээр тэнсэж хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ хэрэглэхэд саад болохгүй.

10.Прокурор хялбаршуулсан журмаар мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулсан хэргийн материалтай даруй танилцаж, дараах нөхцөл байдал тогтоогдсон эсэхийг хянана:

10.1.гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруугаа сайн дураараа хүлээн зөвшөөрсөн эсэх;

10.2.энэ хуулийн 18.3 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэгт заасан нөхцөл байдал;

10.3.гэмт хэрэг үйлдсэн нь нотлох баримтаар тогтоогдсон эсэх.

11.Өсвөр насны хүн, түүний өмгөөлөгч, хууль ёсны төлөөлөгч хэргийг хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлүүлэх хүсэлтээсээ татгалзсан, хэргийн зүйлчлэл, хүлээлгэх эрүүгийн хариуцлагын талаар санал зөрсөн, эсхүл энэ зүйлийн 10 дахь хэсэгт заасан нөхцөл байдал тогтоогдоогүй бол хэргийг ердийн журмаар шийдвэрлэхээр прокурор тогтоол гаргана.

12.Прокурор өсвөр насны хүний гэмт хэрэг үйлдсэн нөхцөл байдал, гэмт хэрэг үйлдэхэд нөлөөлсөн шалтгаан нөхцөл, учирсан хохирол, хор уршгийн шинж чанар, хохирол нөхөн төлсөн, эсхүл хохирол нөхөн төлөхөө илэрхийлсэн байдал, түүний хувийн байдал, хохирогчийн гаргасан эрүүгийн хариуцлагыг хөнгөрүүлэх талаарх санал, хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээний талаар гаргасан саналыг харгалзан түүнд хүлээлгэх эрүүгийн хариуцлагын талаар өсвөр насны хүн, түүний өмгөөлөгч, хууль ёсны төлөөлөгчид танилцуулж, зөвшөөрвөл гарын үсэг зуруулж, яллах дүгнэлт үйлдэн хэргийг шүүхэд даруй шилжүүлнэ.

13.Өсвөр насны хүн, түүний хууль ёсны төлөөлөгч гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирлыг хүлээн зөвшөөрч нөхөн төлөхөө илэрхийлсэн бол шүүх уг хохирлыг эрүүгийн хэрэгтэй хамт шийдвэрлэнэ. Сэтгэцэд учирсан хор уршгийн нөхөн төлбөр болон бусад тохиолдолд хохирогч, түүний хууль ёсны төлөөлөгчийн гаргасан иргэний нэхэмжлэлийг

хэлэлцэхгүй орхиж, иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх журмаар шийдвэрлүүлэхээр шилжүүлж болно.

14.Шүүх хялбаршуулсан журмаар хэргийг хянан шийдвэрлэх үндэслэл тогтоогдвол өсвөр насны хүнийг гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутайд тооцож, прокурорын саналын хүрээнд өсвөр насны хүний эрх зүйн байдлыг дордуулахгүйгээр эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэх, эсхүл эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөх тухай шийдвэр гаргана.”

9/25.3 дугаар зүйлийн 8, 9 дэх хэсэг:

“8.Арван зургаан насанд хүрээгүй хүнээс тусгай өрөөнд ярилцлагын аргаар мэдүүлэг авна. Мэдүүлэг авах ажиллагааг дуу-дүрсний бичлэгээр бэхжүүлнэ.

9.Арван зургаан насанд хүрээгүй хүнээс мэдүүлэг авах ажиллагааг хоёроос илүүгүй удаа явуулах бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд шүүгч, прокурорын зөвшөөрлөөр тус бүр нэг удаа мэдүүлэг авч болно.”

10/29.2 дугаар зүйлийн 10 дахь хэсэг:

“10.Өсвөр насны хүний үйлдсэн хэд хэдэн эрүүгийн хэргийг нэгтгэнэ.”

11/33.3 дугаар зүйлийн 1.4 дэх заалт:

“1.4.өсвөр насны хүний эрх зүйн байдлыг дордуулахгүйгээр үйлдсэн хэргүүдийг нэгтгэх үндэслэл илэрсэн.”

12/35.10 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг:

“3.Арван зургаан насанд хүрээгүй хохирогчийг шүүх хуралдаанд оролцуулах нь түүний эрх ашигт сөргөөр нөлөөлөхөөр бол энэ хуулийн 35.17 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу түүнийг шүүхэд ирүүлэхгүйгээр урьд өгсөн мэдүүлгийг шинжлэн судалж, эсхүл шүүгчийн захирамжаар дуу-дүрсний төхөөрөмж ашиглан шүүх хуралдаанд оролцуулах замаар мэдүүлэг авч, асуулт тавьж, хариулт авч болно.”

2 дугаар зүйл.Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 8.3 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “мөрдөгч” гэсний дараа “, шүүгч” гэж, 14.11 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийн “үйлдсэн бол” гэсний дараа “энэ хуульд заасан өөр таслан сэргийлэх арга хэмжээ авах боломжгүй тохиолдолд” гэж, 18.1 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн “ердийн журмаас гадна” гэсний дараа “Хүүхэд хамгааллын тухай хуульд заасан хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаан дахь хүүхэд хамгааллын журам болон”

гэж, 25.2 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсгийн “нийт хугацаа” гэсний дараа “завсарлагын хугацааг оролцуулан нэг хоногт” гэж, 28.3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн “...тус бүрд гарын үсэг зурна.” гэсний дараа “Арван зургаан насанд хүрээгүй хүн гарын үсэг зурахгүй байж болно.” гэж, 35.15 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “хүмүүжүүлэгч,” гэсний дараа “хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын ажилтан,” гэж тус тус нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн дараах зүйл, хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/18.1 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг:

“2.Өсвөр насны хүнд холбогдох хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд өмгөөлөгч, хууль ёсны төлөөлөгчийг оролцуулахаас гадна түүний сэтгэл зүйн байдалд эргэлзээ төрвөл мэдүүлэг авах ажиллагаанд сурган хүмүүжүүлэгч, сэтгэл зүйчийг байлцуулж болно.”

2/18.2 дугаар зүйл:

“**18.2 дугаар зүйл.Өсвөр насны хүнд холбогдох хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд баримтлах нийтлэг шаардлага**

1.Өсвөр насны хүнд холбогдох хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа явуулах, шийдвэр гаргахдаа түүний эрх, дээд ашиг сонирхлыг хангана.

2.Өсвөр насны хүнтэй харьцахдаа түүний нэр төрийг хүндэтгэн харьцаж, насны онцлогийг харгалзан хүмүүжих, алдаагаа засах боломж олгоход анхаарч ажиллана.

3.Өсвөр насны хүний хувийн мэдээлэл, түүнд холбогдох хэргийг хянан шийдвэрлэсэн прокурор, шүүхийн шийдвэрийн агуулгыг олон нийтэд мэдээлэхгүй.

4.Өсвөр насны хүний эрх, дээд ашиг сонирхол, түүнд учирч болох бусад хор уршгийг харгалзан ял шийтгэлийн талаарх лавлагаа, мэдээллийг хуульд тусгайлан заасан үндэслэл, журмаас гадуур задруулахгүй байх нөхцөлийг шүүх, прокурор, мөрдөн шалгах байгууллага, хуулиар үүрэг хүлээсэн бусад этгээд хангаж ажиллана.

5.Өсвөр насны хүнд холбогдох хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг энэ хуульд заасан ердийн журмаар явагдах ажиллагаанаас шуурхай, богино хугацаанд явуулах нөхцөлийг хангаж ажиллана.”

3/18.3 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэг:

“5.Шүүх өсвөр насны хүнд холбогдох хэргийг хянан шийдвэрлэх явцад Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 22.1-д заасан Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтнийг томилж, өсвөр насны хүний гэмт хэрэг үйлдэхийн өмнө болон дараах сэтгэл зүйн болон бусад нөхцөл байдал, гэмт хэрэг үйлдсэн өсвөр насны хүнийг хүмүүжүүлэх, нийгэмшүүлэхэд чиглэсэн шаардлагатай арга хэмжээний талаар дүгнэлт гаргуулж болно.”

4/25.3 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг:

“2.Арван найман насанд хүрээгүй хүнээс мэдүүлэг авахад хууль ёсны төлөөлөгч, эсхүл төрөл, садангийн хүнээс гадна түүний сэтгэл зүйд эргэлзээ төрвөл сурган хүмүүжүүлэгч, хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын ажилтан, сэтгэл зүйчийг оролцуулж болно. Мэдүүлэг авах ажиллагаанд байлцсан хүнд эрх, үүргийг нь тайлбарлан өгч, энэ тухай тэмдэглэлд тусгана. Сурган хүмүүжүүлэгч, хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын ажилтан, сэтгэл зүйчийг мэдүүлэг авах өрөө, эсхүл мэдүүлэг авах ажиллагааг ажиглах техникийн нөхцөл хангасан тусгай өрөөнөөс оролцуулах эсэхийг оролцогчийн санал, хүүхдийн эрх ашгийг харгалзан мөрдөгч, прокурор шийдвэрлэнэ.”

5/25.3 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэг:

“5.Арван найман насанд хүрээгүй хүнээс мэдүүлэг авах ажиллагаанд оролцож байгаа өмгөөлөгч, хууль ёсны төлөөлөгч, төрөл, садангийн хүн, сурган хүмүүжүүлэгч, хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын ажилтан, сэтгэл зүйч нь мөрдөгчийн зөвшөөрснөөр асуултыг зөв ойлгосон эсэхийг тодруулан асууж, тайлбарлаж болно. Арван найман насанд хүрээгүй хүнд тавьсан тодорхой асуулт түүний эрх ашиг, сэтгэл зүйд сөргөөр нөлөөлнө гэж тухайн мэдүүлэг авах ажиллагаанд оролцсон сэтгэл зүйч, сурган хүмүүжүүлэгч санал гаргавал мөрдөгч тухайн асуултыг зөвхөн прокурор, шүүгчийн зөвшөөрлөөр дахин тавьж болно.”

6/37.5 дугаар зүйл:

“**37.5 дугаар зүйл.Хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулж, эсхүл ял оногдуулахгүйгээр тэнсэж хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авсан шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх**

1.Эрүүгийн хуулийн 8.6 дугаар зүйлд зааснаар өсвөр насны хүнд хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан, Эрүүгийн хуулийн 8.7 дугаар зүйлд зааснаар ял оногдуулахгүйгээр тэнсэж хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авсан шийдвэрийг хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хороо, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 29.6-д заасан журмын дагуу хамтран хэрэгжүүлнэ.

2.Шүүх Эрүүгийн хуулийн 7.6 дугаар зүйлд зааснаы дагуу жирэмсэн эмэгтэй, гурав хүртэлх насны хүүхэдтэй эх, ганц бие эцэгт хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг 2 жил хүртэл хугацаагаар хойшлуулж болно. Энэ хугацаанд ялтанд шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага хяналт тавина.

3.Хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хороо энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан шүүхийн шийдвэрийн хэрэгжилтийн талаар улиралд нэг удаа хяналт тавьсан прокурорын газар, шийдвэр гаргасан шүүхэд тайлан хүргүүлнэ.

4.Өсвөр насны хүнд хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан, эсхүл ял оногдуулахгүйгээр тэнссэн хугацааны 50 хувь өнгөрсөн, шүүхээс хүлээлгэсэн үүргийг биелүүлж, эрхийн хязгаарлалтыг зөрчөөгүй бөгөөд цаашид хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх шаардлагагүй гэж прокурор үзвэл шүүхээс тогтоосон хугацаанаас өмнө эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөх тухай дүгнэлтийг шүүхэд хүргүүлж болно.

5.Өсвөр насны хүнд хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан, эсхүл ял оногдуулахгүйгээр тэнссэн хугацаанд шүүхээс хүлээлгэсэн үүргийг биелүүлж, эрхийн хязгаарлалтыг зөрчөөгүй бол прокурор 14 хоногийн дотор эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөх тухай дүгнэлтийг шүүхэд хүргүүлнэ.

6.Шүүх прокурорын дүгнэлтийг хүлээн авснаас хойш 14 хоногийн дотор шүүхийн хэлэлцүүлэг товлон явуулна. Шүүхийн хэлэлцүүлэгт өсвөр насны хүн, түүний өмгөөлөгч, хууль ёсны төлөөлөгч, прокурор, хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хорооны төлөөлөл оролцоно.

7.Өсвөр насны хүн шүүхээс хүлээлгэсэн үүргийг биелүүлсэн, эрхийн хязгаарлалтыг зөрчөөгүй бол эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлсөн шийдвэр гаргана.

8.Шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан, эсхүл ял оногдуулахгүйгээр тэнссэн хугацаанд өсвөр насны хүн шүүхээс

тогтоосон хугацаанд хүлээлгэсэн үүргийг биелүүлээгүй, эсхүл тогтоосон хязгаарлалтыг зөрчсөн бол прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн шүүх хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан шийдвэрийг хүчингүй болгож, хорих ялыг биечлэн эдлүүлэх тухай шийдвэр гаргана.

9.Энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан ялтан хүүхдээ асарч хүмүүжүүлэхээс зайлсхийсэн бол прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн шүүх хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан шийдвэрийг хүчингүй болгож, хорих ялыг биечлэн эдлүүлэх тухай шийдвэр гаргана.

10.Энэ зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан этгээд шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан хугацаанд шүүхээс хүлээлгэсэн үүрэг, тогтоосон хязгаарлалтыг зөрчөөгүй бол прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн шүүх ялаас чөлөөлнө.

11.Шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан хугацаанд уг этгээд санаатай гэмт хэрэг үйлдвэл шүүх Эрүүгийн хуулийн 6.9 дүгээр зүйлд заасныг баримтлан ял оногдуулна.”

4 дүгээр зүйл.Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 2.2 дугаар зүйлийн 9 дэх хэсгийн “танхимын тэргүүн” гэснийг “танхим” гэж, 8.3 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсгийн “өмгөөлөгчийн хүсэлтийн дагуу” гэснийг “өмгөөлөгчид” гэж, 15.8 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсгийн “шатны шүүхийн Ерөнхий шүүгч, түүний эзгүйд томилсон шүүгч” гэснийг “шийдвэрийг гаргасан шүүгчийг оролцуулахгүйгээр 3 шүүгчийн бүрэлдэхүүнтэйгээр” гэж, 18.5 дугаар зүйлийн 2.2 дахь заалтын “хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татах” гэснийг “хэрэг үүсгэсэн талаарх” гэж, мөн зүйлийн 2.3 дахь заалтын “яллагдагч” гэснийг “өсвөр насны хүн” гэж, 18.6 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсгийн “эсхүл өмгөөлөгчид нь 6 цагийн дотор мэдэгдэнэ.” гэснийг “өмгөөлөгчид нь даруй мэдэгдэнэ.” гэж, мөн зүйлийн 5 дахь хэсгийн “өсвөр насны сэжигтэн, цагдан хоригдсон өсвөр насны яллагдагчийг” гэснийг “болон хоригдсон өсвөр насны хүнийг” гэж, 18.8 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн “өмгөөлөгч, эсхүл” гэснийг “өмгөөлөгчөөс гадна” гэж, мөн зүйлийн 2 дахь хэсгийн “гэмт хэргийн яллагдагчид” гэснийг “өсвөр насны хүнд” гэж, 3.2 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “яллагдагч, өсвөр насны шүүгдэгч” гэснийг, 9.5 дугаар зүйлийн 1.1 дэх заалтын сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч гэснийг, 12.1 дүгээр зүйлийн 6 дахь хэсгийн “яллагдагч, шүүгдэгч,” гэснийг, 14.11 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийн “яллагдагч” гэснийг, 18.1 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсгийн “сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч” гэснийг, 18.6 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн “сэжигтэн” гэснийг, 18.9 дүгээр зүйлийн гарчгийн “яллагдагч” гэснийг, 34.4 дүгээр зүйлийн 2.1 дэх заалтын “яллагдагч, өсвөр насны шүүгдэгч” гэснийг тус тус “хүн” гэж, АРВАН НАЙМДУГААР БҮЛГИЙН

гарчгийн “ӨСВӨР НАСНЫ СЭЖИГТЭН, ЯЛЛАГДАГЧ, ШҮҮГДЭГЧИД” гэснийг “ӨСВӨР НАСНЫ ХҮНД” гэж, 18.1 дүгээр зүйлийн гарчгийн “сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгчид” гэснийг, 18.4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн “яллагдагчид” гэснийг, 18.7 дугаар зүйлийн гарчгийн болон 1 дэх хэсгийн “яллагдагчид” гэснийг, 18.9 дүгээр зүйлийн 1, 2 дахь хэсгийн “яллагдагчид” гэснийг, 18.11 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн “шүүгдэгчид” гэснийг тус тус “хүнд” гэж, 3.2 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “яллагдагч, өсвөр насны шүүгдэгчийн” гэснийг, 8.6 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн “яллагдагчийн” гэснийг, 18.1 дүгээр зүйлийн 1, 3 дахь хэсгийн “сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгчийн” гэснийг, 18.3 дугаар зүйлийн гарчгийн болон мөн зүйлийн 1, 2, 3, 4 дэх хэсгийн “яллагдагч, шүүгдэгчийн” гэснийг, 18.4 дүгээр зүйлийн гарчгийн болон 2 дахь хэсгийн “яллагдагчийн” гэснийг, 18.5 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсгийн “сэжигтэн, яллагдагчийн” гэснийг, 18.9 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийн “яллагдагчийн” гэснийг, 18.10 дугаар зүйлийн гарчгийн болон 1, 2, 3, 4, 5 дахь хэсгийн “шүүгдэгчийн” гэснийг, 34.4 дүгээр зүйлийн 2.1 дэх заалтын “яллагдагч, өсвөр насны шүүгдэгчийн” гэснийг тус тус “хүний” гэж, 18.5 дугаар зүйлийн 2.1 дэх заалтын “сэжигтэн, яллагдагчийг” гэснийг, 18.6 дугаар зүйлийн гарчгийн болон 2, 4 дэх хэсгийн “сэжигтэн, яллагдагчийг” гэснийг, 18.8 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсгийн “яллагдагчийг” гэснийг, 18.11 дүгээр зүйлийн гарчгийн “шүүгдэгчийг” гэснийг, 31.12 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн “сэжигтнийг” гэснийг тус тус “хүнийг” гэж, 18.5 дугаар зүйлийн 2.3 дахь заалтын “сэжигтэн, яллагдагчаас” гэснийг, 31.11 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсгийн “сэжигтнээс” гэснийг, 35.9 дүгээр зүйлийн 7 дахь хэсгийн “шүүгдэгчээс” гэснийг, 35.15 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн “гэрчээс” гэснийг тус тус “хүнээс” гэж, 14.1 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсгийн “1.3-т” гэснийг “1.3, 1.4-т” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5 дугаар зүйл.Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 14.1 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсгийн “1.5, 1.6-д” гэсний өмнөх “1.4,” гэснийг, 18.5 дугаар зүйлийн 2.3 дахь заалтын “мөрдөгч, прокурорын зөвшөөрснөөр” гэснийг тус тус хассугай.

6 дугаар зүйл.Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 18.3 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсгийг, 18.7 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

7 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠑ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠙ — ᠦ ᠡᠳᠦᠷ

ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ
ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠯᠲᠡ᠂ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ
ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠳᠣᠣᠷ᠎ᠠ ᠳᠤᠷᠳᠠᠭᠰᠠᠨ ᠠᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ ᠵᠦᠢᠯ᠂ ᠬᠡᠰᠡᠭ᠂
ᠨᠡᠮᠡᠰᠦᠭᠡᠢ᠄

᠑/᠑᠑·᠑᠙ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠙ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ᠄

«᠙·᠙· ᠵᠦᠢᠯ ᠤᠨ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠤᠰᠢᠶᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠵᠤ ᠲᠡᠭᠦᠨ ᠦ
ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢᠶᠠᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠨ᠎ᠠ᠃»

᠙/᠙·᠙ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠑ — ᠑᠔ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ᠄

«᠑᠑·᠑ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ᠂ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠨᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠳᠦᠷᠢᠮ ᠢ
᠑᠑·᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑·᠑· ᠑·᠔· ᠑·᠔ — ᠳᠦ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠡᠷᠬᠡ ᠪᠦᠬᠦᠢ ᠢᠷᠭᠡᠳ ᠤᠨ᠂ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠨᠢ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠔᠑·᠖·
᠔᠑·᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠳᠦ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢᠶᠠᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠨ᠎ᠠ᠂
ᠬᠠᠷᠢᠭᠤ᠂ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠡᠷᠬᠡ ᠪᠦᠬᠦᠢ ᠢᠷᠭᠡᠳ ᠤᠨ ᠵᠠᠭᠠᠭ ᠵᠠᠭᠠᠷ ᠢ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠨ᠎ᠠ᠃»

᠑᠔·᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠑·᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠨᠢ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠠᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢ ᠲᠣᠳᠣᠷᠬᠠᠢᠯᠠᠨ᠎ᠠ᠂
ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠡᠷᠬᠡ ᠪᠦᠬᠦᠢ ᠢᠷᠭᠡᠳ ᠤᠨ ᠵᠠᠭᠠᠭ ᠵᠠᠭᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠳᠦᠷᠢᠮ ᠢ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ
ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠨᠢ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠡᠷᠬᠡ ᠪᠦᠬᠦᠢ ᠢᠷᠭᠡᠳ ᠤᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠨ᠎ᠠ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ
ᠪᠣᠯᠭᠠᠨ᠎ᠠ᠃

᠑᠖· ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠑ ᠳᠡᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ
ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠡᠷᠬᠡ ᠪᠦᠬᠦᠢ᠂ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ᠂ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ
ᠰᠣᠩᠭᠤᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠷᠣᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ᠂ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢᠶᠠᠷ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ᠂ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤ᠃

᠓· [illegible] »

[illegible] ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ [illegible]

«᠙· [illegible] »

[illegible] ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ [illegible]

«᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ [illegible]

᠖· ᠠᠵ ᠠᠬᠤᠢᠨ ᠨᠡᠭᠵᠢ [illegible]

᠗· ᠠᠵ ᠠᠬᠤᠢᠨ ᠨᠡᠭᠵᠢ [illegible]

᠘· ᠠᠵ ᠠᠬᠤᠢᠨ ᠨᠡᠭᠵᠢ [illegible]

᠙· [illegible] ᠒᠐᠒᠐ [illegible]

᠔· [illegible]

᠑᠐· [illegible] ᠒᠐᠒᠐ [illegible]

ᠬᠠᠤᠯᠢ᠂ 2.1 ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠵᠢᠷᠤᠮ ᠤᠨ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠂ 2.1.5 ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠠᠪᠤᠳᠠᠯ ᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠠ ᠬᠦᠷᠲᠡᠭᠡᠬᠦ᠂ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠳᠦ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠲᠠᠯᠪᠢᠬᠤ ᠶᠢ ᠬᠠᠮᠠᠷᠤᠨ᠎ᠠ ::

2.2. ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠯ ᠦᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠡᠷᠬᠡ ᠶᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠪᠡᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠬᠤᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠨᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠬᠠᠮᠠᠷᠤᠨ᠎ᠠ ::

2.3. ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠯ ᠦᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭ ᠤᠨ ᠵᠢᠷᠤᠮ ᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ᠂ ᠶᠠᠮᠠᠷ ᠨᠢᠭᠡ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠮᠠᠷᠤᠨ᠎ᠠ ::

2.4. ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠯ ᠦᠨ ᠵᠢᠷᠤᠮ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ᠂ ᠶᠠᠮᠠᠷ ᠨᠢᠭᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ 2.1.2᠂ 2.1.3 ᠳᠤ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠬᠠᠮᠠᠷᠤᠨ᠎ᠠ᠂ 2.1.4 ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠠᠪᠤᠳᠠᠯ ᠢ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ::

2.5. ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠯ ᠦᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠠᠪᠤᠳᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠦᠷᠲᠡᠭᠡᠬᠦ ᠶᠢ ᠬᠠᠮᠠᠷᠤᠨ᠎ᠠ ::

2.6. ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠯ ᠦᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠵᠢᠷᠤᠮ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠨᠢ ::

2.6.1. ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠵᠢᠷᠤᠮ ᠢ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ::

2.6.2. ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 2.1.5 ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠬᠠᠮᠠᠷᠤᠨ᠎ᠠ ::

2.6.3. ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠠᠪᠤᠳᠠᠯ ᠢ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ::

33. ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠯ ᠦᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ᠂ ᠶᠠᠮᠠᠷ ᠨᠢᠭᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠬᠠᠮᠠᠷᠤᠨ᠎ᠠ᠂ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠦᠷᠲᠡᠭᠡᠬᠦ ᠶᠠᠪᠤᠳᠠᠯ ᠢ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠠ 33 ᠬᠣᠷᠢᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠨᠢᠭᠡᠳᠦᠭᠡᠷ ᠦᠨ ᠲᠦᠰᠢᠭᠯᠡᠨ᠎ᠡ ::

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр　　　　Улаанбаатар хот

ЭРҮҮГИЙН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Эрүүгийн хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах зүйл, хэсэг нэмсүгэй:

1/6.12 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэг:

“7.Өсвөр насны хүн зан байдлаараа нийтэд аюулгүй болсноо нотлон харуулж ял эдлэх хугацаандаа ноцтой зөрчил гаргаагүй, оногдуулсан ялыг дараах байдлаар эдэлсэн бол прокурорын дүгнэлтийг харгалзан шүүх хугацаанаас өмнө суллаж, хяналт тогтоохоор шийдвэрлэж болно:

1.1.таван жил хүртэл хугацаагаар оногдуулсан хорих ялын гуравны нэгээс доошгүй хувийг;

1.2.таван жилээс дээш арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар оногдуулсан хорих ялын хоёрны нэгээс доошгүй хувийг;

1.3.арван хоёр жилээс дээш хугацаагаар оногдуулсан хорих ялын гуравны хоёроос доошгүй хувийг эдэлсэн бол.”

2/8.7 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсэг:

“5.Шүүх прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн өсвөр насны хүнд хорих ял оногдуулахгүйгээр тэнсэж хянан хүмүүжүүлэх хугацаанд хүлээлгэсэн энэ хуулийн 8.7 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан үүрэг, хязгаарлалтыг өөрчилж болно.”

3/8.8 дугаар зүйл:

“**8.8 дугаар зүйл.Гэм буруугаа хүлээн зөвшөөрсөн өсвөр насны хүнд хүлээлгэх эрүүгийн хариуцлагыг хөнгөрүүлэх, эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөх**

1.Шүүх гэмт хэрэг үйлдсэн нь тогтоогдсон, гэм буруугаа хүлээн зөвшөөрсөн өсвөр насны хүний гэмт хэрэг үйлдсэн нөхцөл байдал, учруулсан хохирол, хор уршгийн шинж чанар, хувийн байдал, мөрдөн

шалгах ажиллагааг шуурхай явуулж гэмт хэргийг нотлоход дэмжлэг үзүүлсэн байдлыг харгалзан дараах байдлаар эрүүгийн хариуцлагыг хөнгөрүүлж, эсхүл эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлж болно:

1.1.энэ хуулийн тусгай ангид хорих ял оногдуулахаар заагаагүй, эсхүл хөнгөн гэмт хэрэг үйлдсэн өсвөр насны хүн хохирогчоос уучлалт гуйсан, гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол нөхөн төлөгдсөн, эсхүл нөхөн төлөхөө илэрхийлсэн бол эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөх;

1.2.энэ хуулийн тусгай ангид хорих ял оногдуулахаар заагаагүй, эсхүл хорих ялын дээд хэмжээг найман жил хүртэл хугацаагаар оногдуулахаар заасан гэмт хэрэг үйлдсэн өсвөр насны хүн хохирогчоос уучлалт гуйсан, гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол нөхөн төлөгдсөн, эсхүл нөхөн төлөхөө илэрхийлсэн бол хорихоос өөр төрлийн ялыг сонгон оногдуулах, эсхүл энэ хуулийн 8.7 дугаар зүйлд заасны дагуу хорих ял оногдуулахгүйгээр тэнсэж, хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авах;

1.3.энэ хуулийн тусгай ангид хорих ялын дээд хэмжээг арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар тогтоосон гэмт хэрэг үйлдсэн өсвөр насны хүн хохирогчоос уучлалт гуйсан, гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол нөхөн төлөгдсөн, эсхүл нөхөн төлөхөө илэрхийлсэн бол тухайн зүйл, хэсэг, заалтад заасан ялын дээд хэмжээний хоёрны нэгээс хэтрүүлэхгүйгээр, ялын доод хэмжээний хоёрны нэгээс багагүй ял оногдуулах;

1.4.энэ хуулийн тусгай ангид хорих ялын дээд хэмжээг хорин жил хүртэл хугацаагаар тогтоосон гэмт хэрэг үйлдсэн өсвөр насны хүн хохирогчоос уучлалт гуйсан, гэмт хэргийн улмаас учирсан хохирол нөхөн төлөгдсөн, эсхүл нөхөн төлөхөө илэрхийлсэн бол тухайн зүйл, хэсэг, заалтад заасан ялын дээд хэмжээний гуравны хоёроос хэтрүүлэхгүйгээр, ялын доод хэмжээний гуравны хоёроос багагүй ял оногдуулах.”

4/16.1 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг:

“2.Энэ гэмт хэргийг хүүхдийг хүмүүжүүлэх үүргийг хуулиар хүлээсэн эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, сурган хүмүүжүүлэгч үйлдсэн бол хоёр жилээс найман жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.”

2 дугаар зүйл.Эрүүгийн хуулийн 6.10 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн “баривчлагдсан” гэсний өмнө “саатуулагдсан,” гэж, 8.3 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсгийн “ял дээр нэмж” гэсний дараа “энэ хуулийн 8.7 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан” гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Эрүүгийн хуулийн дараах зүйл, хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/8.6 дугаар зүйл:

"**8.6 дугаар зүйл.Өсвөр насны хүнд хорих ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулах**

1.Шүүх энэ хуулийн тусгай ангид хорих ялын дээд хэмжээг арван хоёр жил, түүнээс доош хугацаагаар тогтоосон, эсхүл энэ хуулийн тусгай ангид хорих ял оногдуулахаар заагаагүй гэмт хэрэг үйлдсэн өсвөр насны хүний шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хоёр жил хүртэл хугацаагаар хойшлуулж болно.

2.Өсвөр насны хүний шүүхийн шийтгэх тогтоолыг биелүүлэхийг хойшлуулсан бол энэ хуулийн 7.3 дугаар зүйлийн 2, 3 дахь хэсэг, 8.7 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан үүрэг хүлээлгэж, хязгаарлалт тогтоох хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авна.

3.Өсвөр насны хүнд шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулж хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авсан шийдвэрийг хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хороо, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага хамтран хэрэгжүүлэх талаар шүүхийн шийдвэрт тусгана.

4.Өсвөр насны хүний шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан хугацааны 50 хувь өнгөрсөн, шүүхээс хүлээлгэсэн үүргийг биелүүлж, эрхийн хязгаарлалтыг зөрчөөгүй бол цаашид хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ хэрэглэх шаардлагагүй талаарх прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн хугацаанаас өмнө эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлж болно.

5.Өсвөр насны хүн шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан хугацаанд шүүхээс хүлээлгэсэн үүрэг, тогтоосон хязгаарлалтыг зөрчөөгүй бол прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн шүүх эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлнө.

6.Шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан өсвөр насны хүн шүүхээс тогтоосон хугацаанд хүлээлгэсэн үүргийг биелүүлээгүй, тогтоосон хязгаарлалтыг зөрчсөн бол прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн шүүх шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан шийдвэрийг хүчингүй болгож, ялыг биечлэн эдлүүлэх тухай шийдвэр гаргана.

7.Шүүхийн шийтгэх тогтоол биелүүлэхийг хойшлуулсан хугацаанд өсвөр насны хүн санаатай гэмт хэрэг шинээр үйлдвэл шүүх түүнд энэ хуулийн 6.9 дүгээр зүйлд заасныг баримтлан ял оногдуулна.

8.Шүүх прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн өсвөр насны хүнд шүүхийн шийтгэх тогтоолыг хойшлуулсан хугацаанд хүлээлгэсэн энэ хуулийн 8.7 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан үүрэг, хязгаарлалтыг өөрчилж болно.”

2/8.7 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг:

“2.Шүүх гэмт хэрэг үйлдсэн өсвөр насны хүнийг гэм буруут нь ухамсарлуулах, хохирлыг нөхөн төлүүлэх, хөдөлмөрлөх, амьдрах зөв арга барилд сургах, гэмт хэрэг дахин үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор энэ хуулийн 7.3 дугаар зүйлийн 2, 3 дахь хэсэгт заасан үүрэг, хязгаарлалтаас гадна дараах үүрэг, хязгаарлалтыг хүлээлгэнэ:

2.1.өсвөр насны хүнд болон түүний гэр бүлд сэтгэл зүйчээс зөвлөгөө, эмчилгээ авахыг даалгах;

2.2.нийгэмд чиглэсэн сайн дурын үйл ажиллагаанд хамруулах;

2.3.хичээлийн ирцээ тогтмол хүргүүлэхийг даалгах;

2.4.хохирогчоос уучлал хүсэхийг даалгах;

2.5.шөнийн цагаар гэртээ байхыг даалгах;

2.6.өсвөр насны хүнийг хүмүүжүүлэхэд шаардлагатай бусад.”

4 дүгээр зүйл.Эрүүгийн хуулийн 6.10 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн “Баривчлагдсан” гэснийг “Саатуулагдсан, баривчлагдсан” гэж, 7.6 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн “анх удаа хөнгөн гэмт хэрэг үйлдсэн өсвөр насны хүн,” гэснийг “хөнгөн гэмт хэрэг үйлдсэн” гэж, 8.7 дугаар зүйлийн гарчгийн “Хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ” гэснийг “Ял оногдуулахгүйгээр тэнсэж, хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авах” гэж, мөн зүйлийн 1 дэх хэсгийн “ял оногдуулахыг тэнсэж хүмүүжлийн нэг жилээс гурван жил хүртэл хугацаагаар хянан хүмүүжүүлэхээр шийдвэрлэж болно” гэснийг “ял оногдуулахгүйгээр гурван жил хүртэл хугацаагаар тэнсэж, хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авч болно” гэж, мөн зүйлийн 3 дахь хэсгийн “хүүхдийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага” гэснийг “хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага болон Хүүхэд хамгааллын тухай хуульд заасан хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хороотой хамтран” гэж, 16.1 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийн “хоёр жилээс найман жил” гэснийг “таван жилээс арван хоёр жил” гэж, дугаарыг “3” гэж өөрчилсүгэй.

5 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠖ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠓᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

1. ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ... ᠣᠨ ᠤ ... ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢᠶᠠᠷ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ... ᠢ ᠳᠣᠣᠷᠠᠬᠢ ᠠᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ ᠪᠠᠷ ᠨᠡᠮᠡᠭᠰᠡᠭᠡᠢ᠄

᠖/᠖.᠐᠙ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠤᠨ ᠲᠤᠰ ... ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠬᠦ᠄

«᠖.᠒. ...»

᠖.᠖.᠐. ...

᠖.᠓.᠐. ...

᠖.᠓.᠐. ... »

᠓/᠒.᠐᠒ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠤᠨ ᠲᠤᠰ ... ᠳᠤ ᠨᠡᠮᠡᠬᠦ᠄

«᠒.᠖. ... »

ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]

1.1. [illegible]

1.2. [illegible]

1.3. [illegible]

1.4. [illegible]

ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠨᠠᠭᠠᠴᠢᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢ ᠳᠡᠮᠵᠢᠭᠰᠡᠨ ᠂ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠰᠥᠯ ᠢ ᠡᠬᠢ ᠦᠰᠦᠭ ᠪᠡᠷ ᠪᠢᠴᠢᠭᠰᠡᠨ ᠡᠴᠡ ᠬᠣᠶᠢᠰᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠳᠡᠮᠵᠢᠬᠦ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠯᠦᠭᠡ ᠂ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠵᠦᠢᠯ ᠂ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠪᠡᠷ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠨ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠄

᠙/᠑᠖᠂᠑ ᠳ᠋ᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠄

«᠒᠂᠒ ᠬᠡᠷᠡᠭ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭ ᠤᠨ ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠵᠠᠭᠠᠰᠠᠨ ᠵᠦᠢᠯ ᠂ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠂ ᠵᠢᠷᠤᠮ ᠂ ᠵᠠᠭᠠᠭᠰᠠᠨ ᠂ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠭᠰᠠᠨ
ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠ ᠂ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠᠵᠢᠭᠤᠯᠤᠨ ᠬᠠᠳᠠᠭᠠᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠲᠠᠢ ᠲᠤᠰ ᠪᠡᠷ ᠬᠤᠷᠢᠶᠠᠨ ᠭᠠᠷᠭᠠᠨ ᠂ ᠬᠠᠳᠠᠭᠠᠯᠠᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠬᠤᠷᠢᠶᠠᠯᠠᠵᠤ ᠪᠠᠢᠨ᠎ᠠ ᠄᠄»

᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠦᠷ ᠲᠦᠷ ᠲᠦᠰ ᠪᠦᠯᠦᠭ ᠦᠨ «ᠬᠤᠶᠠᠭ ᠰᠤᠷᠭᠠᠭᠤᠯᠢ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠰᠤᠷᠭᠠᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠡᠮᠨᠡᠯᠭᠡ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠵᠦ ᠂ ᠒᠂᠓ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ
᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠖᠂᠑᠐ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑ ᠳ᠋ᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠦ ᠳᠠᠷᠠᠭ᠎ᠠ «ᠮᠡᠷᠭᠡᠵᠢᠯ ᠳᠡᠭᠡᠰ ᠦᠨ ᠂» ᠭᠡᠵᠦ ᠨᠡᠮᠡᠭᠰᠡᠭᠡᠢ᠄᠄

᠓ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠦᠷ ᠲᠦᠷ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠬᠤ ᠳᠦᠷᠢᠮ ᠂ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠲᠡᠭᠦᠯᠳᠡᠬᠦ ᠶᠢᠨ ᠄

᠙/᠑᠐᠂᠖ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄

«᠖᠂᠑ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠ ᠮᠡᠳᠡᠭᠡ ᠶᠢ ᠪᠦᠷᠢᠳᠭᠡᠯ ᠦᠨ ᠰᠠᠨ ᠤᠨ ᠬᠦᠰᠦᠨᠦᠭ ᠲᠦ
ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠰᠥᠯ ᠢ ᠡᠬᠢ ᠦᠰᠦᠭ ᠪᠡᠷ ᠪᠢᠴᠢᠭᠰᠡᠨ ᠡᠴᠡ ᠬᠣᠶᠢᠰᠢ

ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠰᠥᠯ ᠢ ᠡᠬᠢ ᠦᠰᠦᠭ ᠪᠡᠷ ᠪᠢᠴᠢᠭᠰᠡᠨ ᠡᠴᠡ ᠬᠣᠶᠢᠰᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠳᠡᠮᠵᠢᠬᠦ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠯᠦᠭᠡ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠮᠡᠷᠭᠡᠵᠢᠯ ᠳᠡᠭᠡᠷᠡ ᠄᠄

᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠖᠂᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑ ᠳ᠋ᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠰᠥᠯ ᠢ ᠡᠬᠢ ᠦᠰᠦᠭ ᠪᠡᠷ ᠪᠢᠴᠢᠭᠰᠡᠨ ᠡᠴᠡ ᠬᠣᠶᠢᠰᠢ ᠂ ᠭᠠᠳᠠᠭᠠᠳᠤ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠢᠳ ᠤᠨ
᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠰᠥᠯ ᠢ ᠡᠬᠢ ᠦᠰᠦᠭ ᠪᠡᠷ ᠪᠢᠴᠢᠭᠰᠡᠨ ᠡᠴᠡ ᠬᠣᠶᠢᠰᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠳᠡᠮᠵᠢᠬᠦ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠯᠦᠭᠡ ᠂ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠵᠦᠢᠯ ᠂ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠪᠡᠷ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠨ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ᠄

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЗӨРЧИЛ ШАЛГАН ШИЙДВЭРЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.8 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай дараах 12,13,14 дэх хэсэг нэмсүгэй:

“12.Хүүхэд холбогдсон зөрчлийн хэргийг Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны шүүх, сум, сум дундын шүүх, хуульд заасан бол дүүргийн шүүх анхан шатны журмаар хянан шийдвэрлэнэ.

13.Гэрлэлт цуцлуулах тухай нэхэмжлэл гаргасан шалтгаан нь Зөрчлийн тухай хуулийн 5.4 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсэгт заасан Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль зөрчих зөрчлийн хэрэг бол прокурорын саналыг үндэслэн Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны шүүхээр уг хэргийг хянан шийдвэрлүүлэхээр Улсын дээд шүүхийн Эрүүгийн хэргийн танхим хэргийн харьяаллыг өөрчлөн тогтоож болно.

14.Энэ зүйлийн 12 дахь хэсэгт заасны дагуу хүүхэд холбогдсон зөрчлийн хэргийг хянан шийдвэрлэсэн Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны шүүх, хуульд заасан бол дүүргийн шүүхийн шийдвэрт гаргасан гомдол, эсэргүүцлийг Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх, сум, сум дундын анхан шатны шүүхийн хянан шийдвэрлэсэн хүүхэд холбогдсон зөрчлийн хэргийн шийдвэрт гаргасан гомдол, эсэргүүцлийг харьяалах давж заалдах шатны шүүх хянан шийдвэрлэнэ.”

2 дугаар зүйл.Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.8 дугаар зүйлийн 6.8 дахь заалтын “15.7,” гэснийг хассугай.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА** **С.БЯМБАЦОГТ**

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

МОНГОЛ УЛСЫН ШҮҮХИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын шүүхийн тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай 88^1 дүгээр зүйл нэмсүгэй:

“**88^1 дүгээр зүйл.Хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн**

88^1.1.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 22.1-д заасан хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэнд дараах шаардлага тавигдана:

88^1.1.1.25 насанд хүрсэн;

88^1.1.2.сэтгэл судлал, боловсрол, нийгмийн ажил, эсхүл социологийн чиглэлээр бакалаврын зэрэгтэй;

88^1.1.3.энэ хуулийн 88^1.1.2-т заасан мэргэжлээрээ гурваас доошгүй жил ажилласан байх.”

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын шүүхийн тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 25.8.2 дахь заалтын “шийдвэрлэх” гэсний дараа “, бүрэлдэхүүний тоог батлах” гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Монгол Улсын шүүхийн тухай хуулийн дараах хэсэг, заалтыг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/71 дүгээр зүйлийн 71.1.14 дэх заалт:

“71.1.14.шүүх хуралдааны дууны, дуу-дүрсний бичлэг хийх, архивлах болон шүүх хуралдаанд оролцогчийг зайнаас буюу цахимаар оролцуулах ажлыг зохион байгуулах журам, шүүхийн шаардлага хангасан байрны жагсаалтыг хуульд заасны дагуу батлах;”

2/88 дугаар зүйлийн 88.1 дэх хэсэг:

“88.1.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 22.1-д заасан хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн, шүүгчийн туслах, шүүх хуралдааны нарийн бичгийн дарга, шүүхийн Тамгын газрын ажилтан нь шүүхийн захиргааны ажилтан байна.”

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠢ ᠰᠠᠶᠢᠳ ᠤᠨ ᠵᠠᠷᠯᠢᠭ

ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

[illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠶᠢᠯᠡᠭᠴᠢ

ᠤ.ᠬᠦᠷᠡᠯᠰᠦᠬᠦ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ИРГЭНИЙ ХЭРЭГ ШҮҮХЭД ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 179 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 179.1.4 дэх заалт нэмсүгэй:

"179.1.4.шүүхийн санаачилгаар, эсхүл зайлшгүй оролцуулбал зохих этгээдийг гуравдагч этгээдээр оролцуулалгүйгээр гэр бүлийн хэргийг, эсхүл хэргийг онцгой ажиллагааны журмаар хянан шийдвэрлэсэн нь шүүхийн шийдвэрт ноцтойгоор нөлөөлсөн."

2 дугаар зүйл.Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.4 дэх хэсэг, 82 дугаар зүйлийн 82.1.3 дахь заалт, Арван хоёрдугаар бүлэг, 133 дугаар зүйлийн 133.1.2, 133.1.3, 133.1.4, 133.1.5 дахь заалт, 135 дугаар зүйлийн 135.2.1, 135.2.2, 135.2.3, 135.2.7, 135.2.8, 135.2.9, 135.2.10, 135.2.11, 135.2.12 дахь заалт, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146 дугаар зүйлийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

ᠳ᠋ᠠ · ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠯ

᠓ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ·· ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ ᠪᠡᠷ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ᠶᠡᠭᠦᠳ ᠦᠭᠡᠶᠢᠰᠬᠡᠭᠰᠡᠭᠦ ᠲᠠᠢ ᠬᠠᠮᠲᠤ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠲᠡᠭᠦᠰ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠣᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠭᠰᠠᠨ ᠤᠨ ·· ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠖ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠒᠙ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠮᠥᠷᠳᠡᠯᠭᠡ ᠪᠡᠷ ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ᠪᠠ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢ ·

᠑᠔᠘ · ᠑᠔᠙ · ᠑᠕᠐ · ᠑᠕᠑ · ᠑᠕᠒ · ᠑᠕᠓ · ᠑᠕᠔ · ᠑᠕᠕ · ᠑᠕᠖ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠢ ᠬᠠᠰᠤᠭᠰᠠᠨ ᠨᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠲᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ ··

᠔ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ·· ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠑᠗ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠗.᠑ ᠳᠡᠬᠢ ᠡᠷᠬᠡ · ᠒᠓ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠓.᠑.᠓ ᠳᠡᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ · ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠦᠭᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠰᠤᠭᠰᠤᠭᠠᠢ · ᠑᠓᠓ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠓᠓.᠑.᠒ · ᠑᠓᠓.᠑.᠓ · ᠑᠓᠓.᠑.᠗ · ᠑᠓᠓.᠑.᠘ ᠳᠡᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ · ᠑᠓᠘ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠓᠘.᠒.᠑ · ᠑᠓᠘.᠒.᠒ · ᠑᠓᠘.᠒.᠓ · ᠑᠓᠘.᠒.᠔ · ᠑᠓᠘.᠒.᠕ · ᠑᠓᠘.᠒.᠙ · ᠑᠓᠘.᠒.᠑᠐ · ᠑᠓᠘.᠒.᠑᠑ · ᠑᠓᠘.᠒.᠑᠒ ᠳᠡᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ · ᠑᠓᠘ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠣᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠰᠠᠭᠤᠯᠤᠨ᠎ᠠ ··

᠕ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ·· ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠑᠒᠘.᠑.᠑ ᠳᠡᠬᠢ «ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠭᠢᠰᠦᠨ ᠦ ᠡᠷᠬᠡ ᠶᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠪᠡᠷ · ᠲᠤᠬᠠᠢᠯᠠᠨ ᠬᠡᠯᠡᠯᠴᠡᠵᠦ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠡᠷᠢᠭᠦᠨ ᠢ ᠬᠡᠯᠡᠯᠴᠡᠭᠦᠯᠦᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ··» ᠭᠡᠵᠦ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠤᠭᠠᠢ ··

᠖ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ·· ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠑᠒᠘ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠒᠘.᠑.᠑ ᠳᠡᠬᠢ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠦᠭᠡᠢ ᠪᠣᠯᠣᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠰᠠᠭᠤᠯᠤᠨ᠎ᠠ :

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ·
ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ
ᠲᠤᠭᠤᠯᠲᠤᠭᠰᠠᠨ ᠨᠠᠷᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠲᠠᠶᠢᠯᠤᠨ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠖ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠒᠙ ᠡᠳᠦᠷ

ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр — Улаанбаатар хот

ЭВЛЭРҮҮЛЭН ЗУУЧЛАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд доор дурдсан агуулгатай 9.4 дэх хэсэг нэмсүгэй:

“9.4.Гэр бүлийн хэргийн эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагааг шүүх дэх эвлэрүүлэн зуучлагч явуулах бөгөөд эвлэрүүлэн зуучлагчид энэ хуулийн 9.1, 9.2-т заасан шаардлагаас гадна хүүхэд, гэр бүлийн чиглэлээр сургалтад хамрагдсан байх тусгай шаардлага тавигдана.”

2 дугаар зүйл.Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 32.3 дахь хэсгийн “тэтгэмж,” гэсний дараа “хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эхийн хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтоох,” гэж нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсгийн “гэр бүлийн эрх зүйн харилцаанаас үүссэн маргаанд” гэснийг “гэрлэлт цуцлуулахтай холбоотой маргаанд” гэж, 6 дугаар зүйлийн 6.3 дахь хэсгийн “Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 132.4-т зааснаас бусад гэр бүлийн харилцаанаас үүссэн маргааны” гэснийг “Гэр бүлийн тухай хуулийн 14.4-т зааснаас бусад гэрлэлт цуцлуулахтай холбоотой маргаанд” гэж, 32 дугаар зүйлийн гарчгийн “Гэр бүлийн холбогдолтой маргааныг” гэснийг “Гэрлэлт цуцлуулахтай холбоотой маргааныг” гэж, мөн зүйлийн 32.1 дэх хэсгийн “гэр бүлийн холбогдолтой маргаанд” гэснийг “гэрлэлт цуцлуулахтай холбоотой маргаанд” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

4 дүгээр зүйл.Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн 32 дугаар зүйлийн 32.2 дахь хэсгийн “Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 132.1-д заасан” гэснийг хассугай.

5 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА — С.БЯМБАЦОГТ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ГЭР БҮЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Гэр бүлийн тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах зүйл, хэсэг нэмсүгэй:

1/14^{1} дүгээр зүйл:

“**14^{1} дүгээр зүйл.Хүүхдийн асрамж, хүүхдийн талаар шийдвэр гаргах болон эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь**

14^{1}.1.Шүүх гэрлэлт цуцлуулах тухай нэхэмжлэлтэй хамт болон гэрлэлт цуцлуулснаас хойш 14 насанд хүрсэн хүүхэд, эсхүл хүүхдийн эцэг, эсхүл эхийн аль нэгний гаргасан нэхэмжлэлийн үндсэн дээр дараах асуудлыг шийдвэрлэнэ:

14^{1}.1.1.хүүхдийн асрамж;
14^{1}.1.2.эцэг, эсхүл эхийн хүүхэдтэй уулзах хуваарь.

Тайлбар: Энэ хуулийн 14^{1}.1.1-д заасан “хүүхдийн асрамж” гэдэгт хүүхдийг хэний асрамжид үлдээх буюу амьдрах газрыг ойлгоно.

14^{1}.2.Хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхолд нийцсэн байдлаар талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол шүүх энэ хуулийн 14^{1}.1.1-д заасан хүүхдийн асрамжийг авсан талд хүүхдийн асуудлаар шийдвэр гаргах эрхийг олгох бөгөөд тусдаа амьдрах эцэг, эсхүл эх хүүхдийн талаар мэдээлэл авах эрхтэй.

14^{1}.3.Шүүх энэ хуулийн 14^{1}.1-д заасан асуудлыг шийдвэрлэхдээ хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг нэн тэргүүнд тавина.

14^{1}.4.Шүүх хүүхдийн нөхцөл байдалтай холбогдуулан дараах хүчин зүйлийг харгалзан үзнэ:

14^{1}.4.1.хүүхдийн бие махбод, оюун санаа, сэтгэлзүй, нас, хөгжлийн онцлогт нийцсэн хэрэгцээ;

14^{1}.4.2.хүүхдийн эцэг, эх, ах, эгч, дүү, эмээ, өвөө болон хүүхдийн амьдралд чухал нөлөө бүхий бусад хүнтэй тогтоосон харилцаа;

14^1.4.3.эцэг, эхийн хүүхдийг асран хамгаалж, хүмүүжүүлэхэд оролцож байсан оролцооны байдал, эцэг, эхийн халамж, ахуйн нөхцөл бололцоо;

14^1.4.4.хүүхдийг асран хамгаалж, хүмүүжүүлэх төлөвлөгөө, хүүхэдтэй харилцах чадвар, эцэг, эхийн амьдралын хэв маяг, эрүүл мэнд, эрхэлсэн ажил, ажлын цаг;

14^1.4.5.ёс зүй, гэр бүлийн хүчирхийлэл, хүүхдэд үзүүлэх нөлөө.

14^1.5.Энэ хуулийн 14^1.4.5-д заасан гэр бүлийн хүчирхийлэл болон түүний хүүхдэд үзүүлэх нөлөөг Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх тухай хууль болон Хүүхэд хамгааллын тухай хуульд заасан холбогдох үнэлгээний дүгнэлт болон Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасан хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтний тайлангаар тодорхойлно.

14^1.6.Хүүхдийг эцэг, эсхүл эхтэй хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн, сум, хорооны хүүхэд, гэр бүлийн нийгмийн ажилтан, шүүхээс томилсон бусад этгээдийн хяналтад, эсхүл хяналтгүйгээр уулзуулах хуваарийг шүүх тогтооно.

14^1.7.Хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхолд харшилсан гэж үзвэл хүүхдийн асрамж, хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтоосон шүүхийн шийдвэрийг өөрчлүүлэхээр хүүхдийн эцэг, эсхүл эх энэ талаар шүүхэд нэхэмжлэл гаргаж болно.”

Тайлбар: Энэ хуулийн 14^1.2-т заасан “хүүхдийн асуудлаар шийдвэр гаргах эрх” гэдэгт хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, хүүхэд гадаад улсад удаан хугацаагаар зорчих, шашин шүтэх, эс шүтэх, хүүхдийн авьяас чадварыг хөгжүүлэх дугуйланд сургах зэрэг хүүхдийн хөгжил, хүүхдийн хуваарьт хөрөнгийг хүүхдийн эрх, дээд ашиг сонирхлыг хамгаалах зорилгоор захиран зарцуулах талаар шийдвэр гаргах эрхийг ойлгоно.”

2/14 дүгээр зүйлийн 14.12 дахь хэсэг:

“14.12.Хүүхдийн асрамж, хүүхэдтэй уулзах хуваарь тогтоосон шийдвэрийг өөрчлөн шийдвэрлэсэн бол шүүх холбогдох шийдвэрийн хувийг хуулийн хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш ажлын гурван өдрийн дотор гэрлэлтийг бүртгэсэн улсын бүртгэлийн байгууллагад болон аймаг, дүүргийн хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан байгууллагад хүргүүлнэ.”

3/27 дугаар зүйлийн 27.3 дахь хэсэг:

“27.3.Эцэг, эх байх эрх хязгаарласан тухай шийдвэрийн хувийг хуулийн хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш шүүх ажлын гурван өдрийн дотор хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан байгууллага болон улсын бүртгэлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлнэ.”

4/29 дүгээр зүйлийн 29.3 дахь хэсэг:

“29.3.Эцэг, эх байх эрх хязгаарласныг хүчингүйд тооцох тухай шийдвэрийн хувийг хуулийн хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш шүүх ажлын гурван өдрийн дотор аймаг, дүүргийн хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан байгууллага болон улсын бүртгэлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлнэ.”

5/32 дугаар зүйлийн 32.4 дэх хэсэг:

“32.4.Эцэг, эх байх эрхийг сэргээх тухай шийдвэрийн хувийг хуулийн хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш шүүх ажлын гурван өдрийн дотор аймаг, дүүргийн хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан байгууллага болон улсын бүртгэлийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлнэ.”

2 дугаар зүйл.Гэр бүлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.9 дэх хэсгийн “гурван өдрийн дотор” гэсний дараа “аймаг, дүүргийн хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан байгууллагад,” гэж, 30 дугаар зүйлийн 30.3 дахь хэсгийн “шүүх” гэсний дараа “аймаг, дүүргийн хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал хариуцсан байгууллага болон” гэж тус тус нэмсүгэй.

3 дугаар зүйл.Гэр бүлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4, 14.5, 14.6 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“14.4.Гэрлэгчид эвлэрэх боломжгүй буюу гэрлэгчдийн хэн нэгний хүчирхийлэл, дарамтаас болж гэр бүлийн гишүүдийн амь нас, эрүүл мэнд болон хүүхдийн хүмүүжилд ноцтой аюул, хор уршиг учирч болзошгүй, эсхүл учирсан нь тогтоогдсон, эсхүл гэрлэгчид сүүлийн таваас доошгүй жилийн хугацаанд хамтран амьдраагүй бөгөөд бага насны хүүхэдгүй, гэрлэлт цуцлуулахыг харилцан зөвшөөрсөн, эсхүл эд хөрөнгийн маргаантай боловч 18-аас доош насны хүүхэдгүй гэрлэгчид гэрлэлт цуцлуулахыг харилцан зөвшөөрсөн бол шүүх гэрлэгчдийг эвлэрүүлэх арга хэмжээ авахгүйгээр гэрлэлтийг цуцалж болно.

14.5.Гэрлэгчид гэрлэлт цуцлах үед хүүхдийг хэн нэгний асрамжид үлдээх, хүүхэд эцэг, эхтэйгээ өнгөрүүлэх цаг, хүүхдийн талаар шийдвэр

гаргах хуваарилалт, хүүхдийн тэтгэлэг болон хөдөлмөрийн чадваргүй эхнэр, нөхрөө тэжээн тэтгэх, хамтран өмчлөх дундын эд хөрөнгөө хуваах тухайгаа бие даан, эсхүл эвлэрүүлэн зуучлалын журмаар харилцан тохиролцож болно.

14.6.Гэрлэгчид энэ хуулийн 14.5-д заасны дагуу тохиролцоогүй бол эдгээр асуудлыг шүүх шийдвэрлэнэ.”

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠢ ᠰᠠᠢᠳ [illegible]

[illegible]

᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠭᠣᠯ ᠪᠠᠨᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠑᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠑.᠓ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠰᠢᠭᠦᠬᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠬᠢᠨᠠᠨ᠂ ᠰᠢᠯᠭᠠᠬᠤ ᠪᠠᠷ᠂ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠦᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠴᠠᠭᠠᠬᠤ» ᠭᠡᠵᠦ᠂ ᠔᠐ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠔᠐.᠓ ᠳᠠᠬᠢ «ᠬᠢᠨᠠᠨ᠂ ᠰᠢᠯᠭᠠᠬᠤ ᠪᠠᠷ᠂ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠦᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠴᠠᠭᠠᠬᠤ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠬᠢᠨᠠᠬᠤ» ᠭᠡᠵᠦ ᠲᠤᠰ ᠲᠤᠰ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠰᠡᠭᠡᠢ᠃

᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠭᠣᠯ ᠪᠠᠨᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠑᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠑.᠒᠂ ᠑᠑.᠔᠂ ᠑᠑.᠖ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠳᠠᠷᠠᠭᠠᠬᠢ ᠠᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ ᠪᠠᠷ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠨ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠠᠭᠠᠢ᠄

«᠑᠑.᠒.ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠪᠦᠰᠡ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ ᠪᠠᠷ ᠬᠠᠮᠲᠤᠷᠠᠨ ᠰᠠᠭᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠳᠡᠯᠭᠡᠷᠡᠩᠭᠦᠢ᠂ ᠬᠠᠯᠠᠭᠤᠨ ᠤᠰᠤ ᠶᠢ ᠬᠠᠮᠢᠶᠠᠷᠠᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠬᠢᠨᠠᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠑᠑.᠓ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ ᠵᠠᠭᠠᠭᠰᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠪᠠᠨᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠦᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠩᠭᠠᠨ᠎ᠠ᠃ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠨᠠᠯ ᠢ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠰᠢᠯᠭᠠᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃

᠑᠑.᠔.ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠨᠠᠯ ᠵᠥᠪᠯᠡᠯᠭᠡ᠂ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠳᠦᠷᠢᠮ ᠢ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠴᠠᠭᠠᠬᠤ᠂ ᠠᠰᠠᠭᠤᠳᠠᠯ ᠢ ᠰᠢᠶᠳᠪᠦᠷᠢᠯᠡᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ᠂ ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ ᠰᠠᠨᠠᠯ ᠰᠣᠯᠢᠯᠴᠠᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠃ ᠬᠠᠮᠲᠤ ᠪᠠᠷ ᠰᠤᠷᠠᠯᠴᠠᠬᠤ ᠪᠢᠯᠡ᠄᠄

«᠑᠑.᠖.ᠬᠠᠷᠢᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠵᠢᠭᠠᠭ ᠢ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠑᠑.᠓ ᠳᠤ ᠵᠠᠭᠠᠭᠰᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠵᠥᠪᠯᠡᠯᠭᠡ ᠪᠡᠷ ᠬᠢᠨᠠᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠬᠠᠮᠲᠤ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠨ᠎ᠠ᠄᠄»

᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠑ ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠨ ᠮᠦᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃ ᠲᠤᠰ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ ᠬᠠᠮᠲᠤ ᠳᠤᠷ ᠪᠠᠷ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠦᠨ ᠮᠦᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠄᠄

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

ᠨᠢ·ᠤᠴᠠᠷᠠᠯ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЗӨРЧЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 3.4 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийн “хуулийн этгээдэд” гэсний дараа “нэг зуугаас” гэснийг “тавиас” гэж өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ

2026 ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 03 ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠵᠦᠷᠴᠢᠯ ᠦᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠣᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

1 ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠵᠦᠷᠴᠢᠯ ᠦᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ 3.4 ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ 2 ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠡᠲᠡᠭᠡᠳ ᠲᠦ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠦ ᠳᠠᠷᠠᠭ᠎ᠠ «ᠨᠢᠭᠡ ᠵᠠᠭᠤᠨ ᠠᠴᠠ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠲᠠᠪᠢᠨ ᠠᠴᠠ» ᠭᠡᠵᠦ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠰᠦᠭᠡᠢ᠃

2 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄ ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ 2026 ᠣᠨ ᠤ 07 ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ 03 ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ᠭᠡᠷ ᠪᠦᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭ ᠢ ᠱᠢᠭᠦᠬᠦ ᠳᠦ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠱᠢᠢᠳᠪᠦᠷᠢᠯᠡᠬᠦ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠲᠡᠭᠦᠯᠳᠦᠷ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠦᠷᠳᠡᠨ᠎ᠡ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠰ᠂ ᠪᠢᠮᠪᠠᠴᠣᠭᠲᠤ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр — Улаанбаатар хот

ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/6 дугаар зүйлийн 6.2.7 дахь заалт:

“6.2.7.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасан гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх урьдчилсан арга хэмжээ авах тухай шүүгчийн захирамж.”

2/201 дүгээр зүйлийн 201.6-201.11 дэх хэсэг:

“201.6.Сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагын дэргэд өсвөр насны хүнд ерөнхий боловсрол олгох ерөнхий боловсролын сургууль, амьдрах ухааны дадал олгох мэргэжлийн сургалтын төв байна.

201.7.Сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагад ирсэн өсвөр насны хүнийг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамруулна.

201.8.Сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагын дэргэдэх ерөнхий боловсролын сургууль өсвөр насны хүнийг Боловсролын ерөнхий хуульд заасан суралцагчийн нийгмийн баталгаа, Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын тухай хуульд заасан суралцагчийн эрхээр хангагдах боломжийг бүрдүүлнэ.

201.9.Сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагын дотоод журмыг Улсын ерөнхий прокурор, хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй зөвшилцөн хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

201.10.Өсвөр насны хүн дараах эрх зүйн баталгаагаар хангагдана:

201.10.1.сургалт, нийгэмшүүлэх ажлын үр дүнг дээшлүүлэх зорилго бүхий өөрсдийн хүсэл санаачилгаар дугуйлан, секц, клуб байгуулах, уралдаан, тэмцээн зохион байгуулах, оролцох;

201.10.2.байгууллагын захиргаанаас ерөнхий боловсролын сургалтад шаардлагатай ном, сурах бичиг, сургалтын орчныг шаардах;

201.10.3.элсэлтийн ерөнхий шалгалтад бэлтгэх, шалгалт өгөх;

201.10.4.энэ хуульд заасны дагуу чөлөө авах.

201.11.Сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагын нийгмийн ажилтан шинээр ирсэн өсвөр насны хүнд байгууллагын дотоод журам, цагийн хуваарь, нийгэмшүүлэх хөтөлбөр, түүний үр дагавар, эрх, үүргийн талаар мэдээлэл өгнө.”

2 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуулийн дараах хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/18 дугаар зүйлийн 18.4 дэх хэсэг:

“18.4.Тэжээн тэтгэх үүрэгтэй холбоотой, эсхүл төлбөр төлөгчид тодорхой хугацааны туршид давтамжтай төлбөр төлөх болон бусад үүрэг хүлээлгэсэн хуулийн хүчин төгөлдөр шүүхийн шийдвэрээр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэхэд энэ хуулийн 18.1.4, 18.5-д заасан хугацаа хамаарахгүй бөгөөд үүрэг хүлээлгэсэн бүхий л хугацааны туршид албадан гүйцэтгэж болно.”

2/90 дүгээр зүйлийн 90.2 дахь хэсэг:

“90.2.Хүүхдийн тэтгэлгийг төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлого, мөнгөн болон бусад эд хөрөнгөөс гаргуулахад энэ хуульд заасан журмыг баримтлах бөгөөд нийгмийн даатгалын шимтгэл болон татварт ногдох хэсгийг хассан үнийн дүнгээс тэргүүн ээлжид олгоно.”

3/201 дүгээр зүйлийн 201.3 дахь хэсэг:

“201.3.Өсвөр насны хүн арван найман насанд хүрсэн тохиолдолд ялыг нь сургалт-хүмүүжлийн байгууллагад үргэлжлүүлэн эдлүүлэх, эсхүл ялыг нь нээлттэй хорих ангид шилжүүлэн эдлүүлэх эсэх асуудлаар өсвөр насны хүнийг арван найман насанд хүрэхээс 3 сарын өмнө сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагын дарга прокурорт санал гаргах бөгөөд прокурорын дүгнэлтийг үндэслэн шүүх шийдвэрлэнэ.”

3 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуулийн 201 дүгээр зүйлийн 201.1, 201.6 дахь хэсгийн “хоригдлын” гэснийг “хүний” гэж, 220.1 дэх хэсгийн “хоригдлыг” гэснийг “хүнийг” гэж, 201.6 дахь хэсгийн дугаарыг “201.12” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

4 дүгээр зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуулийн 236 дугаар зүйлийн 236.1 дэх хэсгийн “хорих ялын 50-иас доошгүй хувийг эдэлсэн,” гэснийг хассугай.

5 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуулийн 201 дүгээр зүйлийн 201.4, 201.5 дахь хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

6 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

᠒᠐᠒.᠑᠐.ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠬᠤ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠭᠠᠳᠠᠭᠠᠳᠤ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ ᠢ ᠪᠢᠴᠢᠭᠯᠡᠨ ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠬᠦ:

᠒᠐᠒.᠑᠐.᠑.ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠯ᠂ ᠰᠢᠯᠭᠠᠨ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠠᠯᠪᠠ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠡᠷᠬᠡ ᠦᠦᠷᠭᠡ ᠶᠢ ᠲᠣᠳᠤᠷᠬᠠᠶᠢᠯᠠᠨ᠎ᠠ:
ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠪᠡᠷ ᠲᠥᠯᠥᠪᠯᠡᠭᠰᠡᠨ᠂ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤ᠂ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠪᠣᠯᠭᠠᠬᠤ᠂ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠭᠠᠨ᠂ ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠪᠣᠯᠭᠠᠬᠤ᠂ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠬᠤ:

᠒᠐᠒.᠑᠐.᠒.ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠷᠥᠯ ᠢ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠬᠢᠨᠠᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ᠂ ᠬᠢᠨᠠᠬᠤ ᠪᠠᠷ᠂
ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠬᠤ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠤ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ:

᠒᠐᠒.᠑᠐.᠓.ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠤ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠦᠢᠯᠡ ᠠᠵᠢᠯᠯᠠᠭᠠ᠂ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ:
᠒᠐᠒.᠑᠐.᠒.ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠤᠳᠤᠷᠢᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ:

᠒᠐᠑.᠑᠑.ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠯᠭ᠎ᠠ – ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠷᠥᠯ ᠪᠡᠷ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠶᠢᠨ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠬᠢᠵᠦ᠂ ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠪᠣᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠤ ᠵᠢᠷᠤᠮ ᠢ ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠᠯᠠᠬᠤ ᠳᠤ
ᠬᠣᠷᠢᠭᠯᠠᠨ᠎ᠠ ..»

ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠬᠦ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠨᠢ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠬᠤ ᠭᠡᠵᠦ ᠨᠡᠷᠡᠳᠦᠯᠡᠨ
ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠦᠨ᠎ᠡ:

᠑/᠑᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠒.᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ:

«᠑᠒.᠖.ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠬᠤ ᠠᠯᠪᠠᠨ ᠤ ᠬᠡᠷᠡᠭ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠬᠦᠮᠦᠨ ᠦ᠂ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠯᠭ᠎ᠠ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠨ ᠪᠡᠷ ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠬᠦ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠥᠷᠥ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠯᠭ᠎ᠠ
ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠰᠠᠨᠠᠯ ᠬᠦᠷᠭᠡᠬᠦ ᠶᠢᠨ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠯᠪᠠ ᠳᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠪᠠᠷ ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠᠯᠠᠬᠤ ᠪᠠ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ
ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠣᠯᠤᠨ᠎ᠠ..»

᠙/᠕᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠕᠐.᠙ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠠᠭᠠᠯᠲᠠ:

«᠙᠐·᠓·ᠳᠣᠷᠣᠭᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠮᠢᠶᠠᠷᠤᠯ ᠤᠨ ᠬᠠᠮᠲᠤᠷᠠᠯᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠬᠤᠷᠠᠯᠳᠠᠭᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠠᠯᠪᠢᠭᠳᠠᠭᠰᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ · ᠪᠢᠴᠢᠭ ᠮᠠᠲ᠋ᠧᠷᠢᠶᠠᠯ · ᠰᠠᠨᠠᠯ ᠪᠢᠴᠢᠭ ᠪᠢᠴᠢᠭ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤ ᠳᠠᠭᠠᠨ ᠪᠠᠷᠢᠮᠲᠠ ᠲᠠᠢ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠲᠡᠳᠡᠭᠡᠷ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠬᠠᠮᠢᠶᠠᠷᠠᠬᠤ ᠪᠢᠴᠢᠭ ᠮᠠᠲ᠋ᠧᠷᠢᠶᠠᠯ ᠢ ᠬᠠᠮᠲᠤ ᠬᠦᠷᠭᠡᠨ ᠬᠦᠭᠦᠯᠦᠨ᠎ᠡ ᠃»

᠔/᠒᠐᠒᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠐᠒᠖·᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠄

«᠒᠐᠒᠖·᠔·ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ ᠢ ᠲᠠᠯᠪᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ ᠳᠤ ᠲᠡᠭᠦᠨ ᠦ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ ᠪᠡᠶ᠎ᠡ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠬᠦᠯᠢᠶᠡᠬᠦ ᠪᠡᠷ ᠲᠠᠯᠪᠢᠭᠰᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ ᠢ ᠪᠡᠶ᠎ᠡ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ — ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠲᠠᠢ ᠬᠠᠮᠲᠤ ᠬᠦᠷᠭᠡᠬᠦ ᠪᠡᠷ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠨ᠎ᠠ ᠃»

᠓ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠲᠠ ᠰᠠᠯᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠒᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐·᠑·᠒᠐·᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠪᠠᠶᠢᠭ᠎ᠠ ᠢ» ᠬᠡᠯᠡᠪᠡᠷ · ᠒᠙᠐·᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ «ᠪᠠᠶᠢᠭ᠎ᠠ ᠪᠠ» ᠬᠡᠯᠡᠪᠡᠷ · ᠒᠐·᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠢ «᠒᠐·᠑᠓» ᠬᠡᠯᠡᠪᠡᠷ ᠦᠭᠡ ᠦᠭᠡ ᠪᠠᠷ ᠤᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠤᠨ᠎ᠠ ᠃

᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ᠲᠤᠰ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠲᠠ ᠰᠠᠯᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠓᠓᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠓᠓᠖·᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠦᠨ «ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠪᠠᠨ ᠶᠢᠨ ᠤᠯᠠᠮ ᠬᠦᠷᠭᠡᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ» ᠭᠡᠰᠡᠨ ᠢ ᠬᠠᠰᠤᠭᠰᠠᠨ ᠤᠨ᠎ᠠ ᠃

᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ᠲᠤᠰ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠲᠠ ᠰᠠᠯᠠᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠒᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠐·᠓· ᠒᠐·᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠭᠦᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠤᠨ᠎ᠠ ᠃

᠗ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ᠃ᠡᠨᠡ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠕ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠔ — ᠦ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠨ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠦᠨ ᠬᠦᠴᠦᠨ ᠲᠡᠢ ᠪᠣᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠳᠤ ᠲᠣᠭᠠᠴᠠᠭᠤᠯᠤᠨ᠎ᠠ ᠃

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

ᠳᠠ·ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ШҮҮХ БАЙГУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Шүүх байгуулах тухай хуулийн 1 дүгээр зүйлийн Гурав дахь хэсгийн 1 дэх заалтын “Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх” гэсний өмнө “Нийслэл дэх” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Шүүх байгуулах тухай хуулийн 1 дүгээр зүйлийн Гурав дахь хэсгийн 1 дэх заалтын “Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж” гэснийг “Нийслэлийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж” гэж, 2 дугаар зүйлийн Дөрөв дэх хэсгийн 1 дэх заалтын “Нийслэлийн Баянгол, Баянзүрх, Сонгинохайрхан, Сүхбаатар, Чингэлтэй, Хан-Уул дүүргийн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн бүх нэгж” гэснийг “Нийслэлийн Багануур дүүргээс бусад засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж” гэж, мөн заалтын “анхан шатны тойргийн шүүх” гэснийг “анхан шатны шүүх” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ [illegible]

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ [illegible] ᠓᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ [illegible] ᠬᠣᠲᠠ

[illegible]

᠑ [illegible]

᠒ [illegible]

᠓ [illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ [illegible]

[illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ГЭР БҮЛИЙН ХЭРЭГ ШҮҮХЭД ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛИЙГ ДАГАЖ МӨРДӨХ ЖУРМЫН ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.11 дэх заалтыг, 21, 22, 23, 24, 25 дугаар зүйлийг, Дөрөвдүгээр бүлгийг 2027 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

2 дугаар зүйл.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болохоос өмнө үүсгэсэн гэр бүлийн хэрэг, хүлээн авсан нэхэмжлэлийг энэ хуулиас өмнө тухайн харилцааг зохицуулж байсан хуулиар хянан шийдвэрлэх бөгөөд нэхэмжлэлийг хүлээн авсан, иргэний хэрэг үүсгэсэн тухайн шүүх хэргийг анхан шатны журмаар, тус шүүхийг харьяалах давж заалдах шатны шүүх давж заалдах журмаар тус тус хянан шийдвэрлэнэ.

3 дугаар зүйл.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуультай хамт баталсан Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөхөөс өмнө үүсгэсэн өсвөр насны хүн холбогдсон эрүүгийн хэргийг энэ хуулиас өмнө тухайн харилцааг зохицуулж байсан хуулиар хянан шийдвэрлэх бөгөөд эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн шүүх анхан шатны журмаар, тус шүүхийг харьяалах давж заалдах шатны шүүх давж заалдах журмаар тус тус хянан шийдвэрлэнэ.

4 дүгээр зүйл.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуультай хамт баталсан Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийг дагаж мөрдөхөөс өмнө үүсгэсэн хүүхэд холбогдсон зөрчлийн хэргийг энэ хуулиас өмнө тухайн харилцааг зохицуулж байсан хуулиар хянан шийдвэрлэх бөгөөд зөрчлийн хэрэг үүсгэсэн шүүх анхан шатны журмаар, тус шүүхийг харьяалах давж заалдах шатны шүүх давж заалдах журмаар тус тус хянан шийдвэрлэнэ.

5 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠓᠐ – ᠦ ᠡᠳᠦᠷ

ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ХҮҮХЭД ХАМГААЛЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 31.1 дэх хэсгийн “бүх шатны Засаг дарга,” гэсний дараа “Улсын дээд шүүх, Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны шүүх, Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн давж заалдах шатны шүүх, эрүү, иргэний хэргийн анхан болон давж заалдах шатны шүүх,” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.5.б дахь дэд заалтын “өсвөр насны сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч” гэснийг “гэмт хэрэгт холбогдсон өсвөр насны хүн” гэж, 41 дүгээр зүйлийн 41.1.6, 41.1.7, 41.1.13 дахь заалтын “өсвөр насны сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч” гэснийг “өсвөр насны хүн” гэж, 43 дугаар зүйлийн 43.1.1 дэх заалтын “өсвөр насны сэжигтэн, яллагдагч” гэснийг “өсвөр насны хүн” гэж, 43.1.2 дахь заалтын “өсвөр насны яллагдагч” гэснийг “өсвөр насны хүн” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠓᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠬᠠᠷᠢᠶᠠᠯᠠᠩ ᠤᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ ᠶᠢ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠑ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠡᠴᠡ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ: «ᠪᠠᠶᠢᠭᠠᠯ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠣᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ», «ᠡᠳ᠋ ᠦᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ», «ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ ᠵᠦᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ» ᠶᠢ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠤᠭᠠᠢ.

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠒᠒ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠒᠒.᠒.᠗ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ «ᠡᠳ᠋ ᠦᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ», ᠒᠒.᠒.᠑᠐ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ «ᠪᠠᠶᠢᠭᠠᠯ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠣᠳᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ», ᠒᠒.᠒.᠑᠑ ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ «ᠬᠠᠭᠤᠯᠢ ᠵᠦᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠠᠶᠢᠩᠭ᠎ᠠ ᠬᠣᠷᠢᠶ᠎ᠠ» ᠭᠡᠵᠦ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠲᠠᠢ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠠᠯᠳᠠᠭᠤᠯᠤᠨ ᠡᠨᠡ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠖ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠓᠐ — ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠡᠴᠡ ᠡᠬᠢᠯᠡᠨ ᠳᠠᠭᠠᠵᠤ ᠮᠥᠷᠳᠡᠬᠦ ᠪᠡᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠰᠤᠭᠠᠢ.

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ
ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

ᠳ᠋ᠠ. ᠠᠮᠤᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠭᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЦАГДААГИЙН АЛБАНЫ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Цагдаагийн албаны тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг нэмсүгэй:

1/38 дугаар зүйлийн 38.5 дахь хэсэг:

“38.5.Цагдаагийн байгууллага Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 11.3-т заасны дагуу хариуцагчийг эрэн сурвалжлах ажиллагааг дараалал харгалзахгүй шуурхай эхлүүлж, 30 хоногийн дотор гүйцэтгэнэ.”

2/61 дүгээр зүйлийн 61.11-61.13 дахь хэсэг:

“61.11.Өсвөр насны хүний ял шийтгүүлсэн, ял хойшлуулсан, эрүүгийн хариуцлагаас чөлөөлөгдсөн, өршөөл, уучлалд хамрагдсан талаарх лавлагааг өөрт нь болон бусад хүн, хуулийн этгээдэд олгохгүй.

61.12.Өсвөр насны хүний ял шийтгэгдсэн талаарх лавлагааг төрийн цахим мэдээллийн нэгдсэн санд харагдахгүй байх технологийн боломжийг цагдаагийн байгууллага хариуцна.

61.13.Энэ хуулийн 61.11-д заасан лавлагааг Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд тусгайлан заасан үндэслэл, журмаас гадуур өөрт нь болон бусдад задруулахыг хориглоно.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ**

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠒ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠓

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар сарын 07-ны өдөр | Дугаар 17 | Улаанбаатар хот

Хуулийн төсөл буцаах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.12 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Чинбүрэн нарын 4 гишүүнээс 2025 оны 03 дугаар сарын 31-ний өдөр Монгол Улсын Их Хуралд Цусны донорын тухай хуулийн төсөлтэй хамт өргөн мэдүүлсэн Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай, Донорын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслүүдийг Байнгын хороо буцаах нь зүйтэй гэсэн санал, дүгнэлт гаргасныг нэгдсэн хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн тул хууль санаачлагчид нь буцаасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар сарын 15-ны өдөр | Дугаар 20 | Улаанбаатар хот

Хууль баталсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 44 дүгээр зүйлийн 44.5 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хуулийг баталсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Н.Учрал/-т даалгасугай:

1/Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хуулийг баталсантай холбогдуулан Зөрчлийн тухай хууль болон холбогдох хуулийн төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасны дагуу боловсруулж, Улсын Их Хурлын 2026 оны намрын ээлжит чуулганы хугацаанд багтаан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

2/Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хуулийг баталсантай холбогдуулан эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагаанд оролцож байгаа эрүүл мэндийн байгууллага болон холбогдох бусад байгууллагын албан хаагч, ажилтан, иргэн, хуулийн этгээдэд хуулийг сурталчлан таниулах, сургалт зохион байгуулах арга хэмжээг 2026 онд багтаан зохион байгуулах;

3/Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлд заасан эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагыг байгуулах ажлыг холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд зохион байгуулах;

4/эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах асуудал хариуцсан эрүүл мэндийн байгууллагыг байгуулах хүртэлх хугацаанд хуульд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэхийг Эрүүл мэндийн яамны харьяа Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвийн Эрхтэн шилжүүлэн суулгах үйл ажиллагааг зохицуулах албанд хариуцуулах;

5/Эрхтэн, эд, эс шилжүүлэн суулгах тухай хуульд нийцүүлэн Эрүүл мэндийг дэмжих сангийн хөрөнгийг төвлөрүүлэн зарцуулах, хяналт тавих журам болон Нийгмийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2025 оны 11 дүгээр тогтоолыг шинэчлэн батлах.

2.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Хүний хөгжил, нийгмийн бодлогын байнгын хороо /П.Ганзориг/-нд даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠒ - ᠤ ᠡᠳᠦᠷ　　ᠳ᠋ᠤᠭᠠᠷ ᠐᠕　　ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠪᠠᠲᠤᠯᠠᠭᠰᠠᠨ ᠲᠠᠢ ᠬᠣᠯᠪᠣᠭᠳᠠᠭᠤᠯᠤᠨ ᠠᠪᠬᠤ ᠠᠷᠭ᠎ᠠ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠶᠢᠨ ᠲᠤᠬᠠᠢ

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

3. [illegible]

4. [illegible]

5. [illegible]

[illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ
ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ

ᠳ.ᠠᠮᠠᠷᠪᠠᠶᠠᠰᠬᠤᠯᠠᠩ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2026 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдөр | Дугаар 47 | Улаанбаатар хот

“Импортын барааны гаалийн албан татварын хувь, хэмжээ батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.3 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.“Импортын барааны гаалийн албан татварын хувь, хэмжээ батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 1999 оны 06 дугаар сарын 03-ны өдрийн 27 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Импортын барааны гаалийн албан татварын хувь, хэмжээ”-ний 24 дүгээр бүлгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

24	24.01		Түүхий тамхи; тамхины хаягдал.	30
	24.02		Тамхи, эсхүл тамхи орлуулагч агуулсан сигар, үзүүрийг нь тайрсан сигар (cheroots) болон нарийн ороосон сигар (сигарилл) болон янжуур.	0
	24.03		Боловсруулсан бусад тамхи болон тамхи орлуулагч; “нэгэн төрлийн болгосон” буюу “сэлбэгдсэн” тамхи; тамхины ханд болон охь.	0
	24.04		Тамхи, дахин боловсруулсан тамхи, никотин агуулсан, эсхүл тамхи, никотин орлуулагч агуулсан, асаахгүйгээр сорж татах зориулалттай бүтээгдэхүүн; хүний биед никотин өгөх зориулалттай, никотин агуулсан бусад бүтээгдэхүүн.	5
		2404.11	Тамхи, эсхүл дахин боловсруулсан тамхи агуулсан:	0

2.Энэ тогтоолыг 2026 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдөр баталсан Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠒ – ᠨ ᠡᠳᠦᠷ　　ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠑᠗　　ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

«ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠣᠷ ᠢ ᠬᠢᠨᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ
ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠲᠤᠬᠠᠢ» ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ
ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ ᠳᠤ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠯᠲᠡ ᠣᠷᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ

ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠣᠷ ᠢ ᠬᠢᠨᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠑᠒ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠒.᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠦᠭ ᠢ ᠦᠨᠳᠦᠰᠦᠯᠡᠨ ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠠᠴᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠬᠤ ᠨᠢ:

᠑. «ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠣᠷ ᠢ ᠬᠢᠨᠠᠬᠤ ᠲᠤᠬᠠᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠲᠤᠬᠠᠢ» ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠒᠐᠒᠐ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠕ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠖ – ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠦᠨ ᠑᠑᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ «ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠦᠲᠦᠭᠡᠭᠳᠡᠬᠦᠨ ᠦ ᠨᠡᠷ᠎ᠡ ᠲᠥᠷᠦᠯ · ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ» ᠶᠢ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ ᠶᠢᠨ ᠶᠣᠰᠣᠭᠠᠷ ᠥᠭᠡᠷᠡᠴᠢᠯᠡᠨ ᠨᠠᠶᠢᠷᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠤᠭᠠᠢ:

᠒. ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠶᠢ ᠡᠷᠦᠭᠦᠯ ᠮᠡᠨᠳᠦ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠶᠢᠳ ᠲᠤ ᠳᠠᠯᠠᠯᠠᠭᠰᠠᠭᠠᠢ:

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠷᠦᠩᠬᠡᠢ ᠰᠠᠶᠢᠳ

ᠵᠠᠰᠠᠭ ᠤᠨ ᠭᠠᠵᠠᠷ ᠤᠨ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠐᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠐᠒ – ᠨ ᠡᠳᠦᠷ ᠦᠨ ᠑᠗ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ

ᠬᠠᠪᠰᠤᠷᠤᠯᠲᠠ

ᠳᠤᠭᠠᠷ				
᠐	ᠨᠠᠪᠴᠢ · ᠰᠢᠷᠬᠡᠭ ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠶᠢᠨ ᠣᠷᠣᠯᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠴᠢ:	᠒᠔᠐᠑.᠑᠑		᠒᠔
᠘	ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠦᠲᠦᠭᠡᠭᠳᠡᠬᠦᠨ · ᠬᠣᠣᠷ ᠲᠠᠢ ᠪᠣᠳᠠᠰ ᠪᠠᠭᠤᠷᠠᠭᠤᠯᠬᠤ: ᠨᠠᠪᠴᠢ · ᠰᠢᠷᠬᠡᠭ ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠶᠢᠨ ᠣᠷᠣᠯᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠴᠢ ᠢ ᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠪᠦᠲᠦᠭᠡᠭᠳᠡᠬᠦᠨ		᠒᠔.᠐᠒	
᠐	«ᠰᠢᠭᠠᠷ᠎ᠠ ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ» ᠨᠠᠪᠴᠢ: ᠨᠠᠪᠴᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠣᠣᠷ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠨᠠᠪᠴᠢ ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠣᠷᠣᠯᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠴᠢ: «ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠶᠢᠨ ᠪᠦᠲᠦᠭᠡᠭᠳᠡᠬᠦᠨ» ᠪᠣᠯᠤᠨ		᠒᠔.᠐᠓	
᠐	ᠨᠠᠪᠴᠢ · ᠰᠢᠷᠬᠡᠭ ᠨᠠᠪᠴᠢ ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ ᠶᠢᠨ ᠣᠷᠣᠯᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠴᠢ ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ · ᠦᠵᠦᠭᠦᠷ ᠢ ᠨᠢ ᠣᠢᠯᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠠᠨ ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ (cheroots) ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠰᠢᠷᠬᠡᠭ ᠲᠠᠮᠠᠬᠢ (ᠰᠢᠭᠠᠷᠢᠯᠯᠣ) ᠪᠣᠯᠤᠨ ᠪᠣᠯᠪᠠᠰᠤᠷᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠰᠠᠨ:		᠒᠔.᠐᠓	
᠔᠐	ᠪᠤᠰᠤᠳ ᠨᠠᠪᠴᠢ: ᠨᠠᠪᠴᠢ ᠶᠢᠨ ᠣᠷᠣᠯᠠᠭᠤᠯᠤᠭᠴᠢ:		᠒᠔.᠐᠑	

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2026 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдөр | Дугаар 50 | Улаанбаатар хот

Монгол Улсын 2025 оны төсвийн гүйцэтгэл батлах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 74 дүгээр зүйлийн 74.6 дахь хэсэг, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.10.4 дэх заалт, 9 дүгээр зүйлийн 9.1.3 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын 2025 оны төсвийн гүйцэтгэлийн тэнцвэржүүлсэн орлогын хэмжээг 18,987,977.9 сая /арван найман их наяд есөн зуун наян долоон тэрбум есөн зуун далан долоон сая есөн зуун мянга/ төгрөгөөр баталсугай.

2.Монгол Улсын 2025 оны төсвийн гүйцэтгэлийн зарлагын /тэнцвэржүүлсэн орлогод нийцүүлсэн/ хэмжээг 20,414,286.0 сая /хорин их наяд дөрвөн зуун арван дөрвөн тэрбум хоёр зуун наян зургаан сая/ төгрөгөөр баталсугай.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

2026 ᠣᠨ [illegible] [illegible] ᠤᠯᠠᠭᠠᠨᠪᠠᠭᠠᠲᠤᠷ ᠬᠣᠲᠠ

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]

2. [illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ [illegible]

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2026 оны 07 дугаар сарын 02-ны өдөр | Дугаар 51 | Улаанбаатар хот

Монгол Улсын 2025 оны төсвийн гүйцэтгэл баталсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 74 дүгээр зүйлийн 74.7 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын 2025 оны төсвийн гүйцэтгэл баталсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Н.Учрал/-т даалгасугай:

1/төсвийн тусгай шаардлагыг зөрчсөн тохиолдол бүрийг бодитой илрүүлж, хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх арга хэмжээг авах, Монгол Улсын 2025 оны нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэл, Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитын тайланд дурдагдсан дүгнэлт, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах;

2/энэ тогтоолын 1.1 дэх дэд заалтад заасан хууль зөрчсөн үйлдэл, аудитын дүгнэлтэд дурдсан давтагдаж байгаа болон нийтлэг алдаа, зөрчлийн бодит шалтгааныг судлан, түүнийг арилгах арга хэмжээг авах, цаашид давтан гаргахгүйгээр төсвийн сахилга батыг бэхжүүлж, хариуцлагыг сайжруулах;

3/холбогдох хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох шаардлагатай дараах асуудлаар санал боловсруулж, Монгол Улсын 2027 оны төсвийн төслийн хамт Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх:

а/Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийж, дүгнэлт гаргах, түүнийг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх, хэлэлцүүлж, батлуулах хугацааны цаглаварт дүн шинжилгээ хийж, бодит нөхцөл байдалтай уялдуулан өөрчлөлт оруулах;

б/төсвийн гүйцэтгэлийн үр дүнг бодитой тодорхойлохын тулд хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн баримт бичигт тусгагдсан төсвийн захирагч бүрийн хүрэх үр дүнгийн төлөвлөлттэй гүйцэтгэлийг харьцуулан үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг бий болгох, салбар бүрээр ил тод, нээлттэй хэлбэрээр хэлэлцүүлдэг байх шаардлага тогтоож, түүнд нийцүүлэн төсвийн гүйцэтгэлийг тайлагнадаг байх;

в/Төсвийн болон Төсвийн тогтвортой байдлын хууль тогтоомжоор нэгдсэн төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, тайлагналтад тавигдаж байгаа төсвийн тусгай шаардлагыг нэгэн зэрэг хангахад зөрчил үүсгэж болзошгүй зарим зохицуулалтыг судалж, хууль тогтоомжийн нийцлийг бүрэн хангуулах;

г/Монголбанкны жилийн төсөв болон түүний гүйцэтгэлийг Улсын Их Хурлын холбогдох Байнгын хороогоор хэлэлцүүлдэг байх;

д/Улсын Их Хурлын хэлэлцүүлгийг бодит үр дүнтэй болгохын тулд төсвийн гүйцэтгэлийг төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, түүнд хийсэн аудитын дүгнэлт, бусад төсөвт байгууллагуудын төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан, түүнд хийсэн аудит, Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, түүнд хийсэн аудит гэсэн ангилалтайгаар хэлэлцдэг байх;

е/төсвөөс санхүүжүүлэх урсгал зардлын эдийн засгийн ангилал, бүтцийг оновчтой тогтоох.

4/төсвийн орлогын тогтвортой өсөлтийг хангах зорилгоор хөрөнгийн зах зээлийг хөгжүүлэх чиглэлээр үр нөлөө бүхий цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлж, дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулагчдын хөрөнгө оруулалтыг эдийн засгийн өндөр өгөөжтэй, хөгжлийг дэмжих төсөл, хөтөлбөрт чиглүүлэх, Засгийн газрын өрийн удирдлагыг эрсдэлийг бууруулсан, оновчтой, тогтвортой зарчимд нийцүүлэн хэрэгжүүлэх;

5/төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн үндсэн үйл ажиллагааны онцлогоос хамааран валютын ханшийн эрсдэлийг бууруулах зорилгоор валютын ханшийн эрсдэлээс хамгаалах санхүүгийн шинэ бүтээгдэхүүн бий болгох, хөгжүүлэх асуудлаар Монголбанктай хамтран судалж, шаардлагатай эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох санал боловсруулах;

6/төрийн өмчит банкны хугацаа нь дууссан зээлийн гэрээний дагуу төлөгдөх эргэн төлөлт, авлагыг үе шаттай барагдуулах төлөвлөгөөг жил бүрийн улсын төсөвт тусган батлуулах, хэрэгжилт, үр дүнг тогтмол тайлагнадаг тогтолцоог бүрдүүлэх;

7/төрийн байгууллага, төрийн өмчит компанийн засаглал, ил тод байдал, төсөв, санхүүгийн сахилга хариуцлагыг сайжруулах, ашигт ажиллагааг нэмэгдүүлэх, тухайн хуулийн этгээдэд хууль тогтоомжоор болон хувьцаа эзэмшигч, үүсгэн байгуулагчаас баталсан дүрмээр зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд дараах үйл ажиллагааг санхүүжүүлэхийг хязгаарлах:

а/хувийн хэвшилтэй өрсөлдөх арилжааны шинжтэй үйл ажиллагааг эрхлэх;

б/нийгмийн хариуцлагын хүрээнд үндсэн үйл ажиллагаанаас бусад чиглэлээр зарлага, санхүүжилт гаргах.

8/Улсын Их Хурлаар шийдвэрлэж, зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд төрийн өмчит хуулийн этгээдээс харилцан хамааралгүй бусад төрийн өмчит хуулийн этгээдэд, эсхүл төсвийн байгууллагад зээл олгохыг хязгаарлах;

9/төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн цалин хөлсний тогтолцоог тухайн этгээдийн санхүүгийн үйл ажиллагааны үр дүн, бизнес төлөвлөгөө болон техник, эдийн засгийн зорилтот түвшний хүрсэн үр дүн, өрсөлдөх чадвар ба үйл ажиллагааны цар хүрээ, эдийн засаг, нийгэмд үзүүлэх үр өгөөж зэрэг хүчин зүйлийг харгалзан гүйцэтгэлийн шалгуур үзүүлэлтэд үндэслэн тооцдог аргачлалд суурилан, уян хатан тогтоох зохицуулалтыг бий болгож нэвтрүүлэх.

2.Төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн олон жилийн насжилттай, зээлийн хугацаа нь хэтэрсэн болон найдваргүй болох эрсдэлтэй зээлийн авлагын үлдэгдлийг бодитоор тодорхойлж, аудит хийхдээ аудитын стандарт, холбогдох хууль тогтоомжийн нийцлийг хангаж ажиллахыг Үндэсний аудитын газар /С.Магнайсүрэн/-т даалгасугай.

3.Энэ тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Төсвийн байнгын хороо /Н.Наранбаатар/-нд даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА С.БЯМБАЦОГТ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠤᠨ ᠶᠡᠬᠡ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠤᠨ ᠳᠠᠷᠤᠭ᠎ᠠ ᠨᠠ᠂ ᠤᠴᠠᠷᠠᠯ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2026 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр | Дугаар 55 | Улаанбаатар хот

Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль батлалсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 44 дүгээр зүйлийн 44.5 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Шүүх байгуулах тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн 1 дүгээр зүйлийн Гурав дахь хэсэг, 2 дугаар зүйлийн Дөрөв дэх хэсгийн хэрэгжилтийг хангуулах, Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль баталсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Н.Учрал/-т даалгасугай:

1/Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан болон давж заалдах шатны шүүхийн онцлог, зориулалтад нийцсэн, стандартын шаардлага хангасан шүүхийн барилга байгууламж шинээр барих байршил, газрын асуудлыг судалж, шийдвэрлэх;

2/Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны болон давж заалдах шатны шүүхийн барилга байгууламжийг барихад шаардагдах зардал болон гэр бүлийн хэргийг хянан шийдвэрлэх бусад шүүхийн барилгад зориулалтын шүүх хуралдааны танхим, хүүхдээс мэдүүлэг авах тусгай өрөө байгуулах асуудлыг судалж, зардлыг Монгол Улсын 2027 оны төсвийн төсөлд тусган санхүүжүүлэх арга хэмжээг авах;

3/Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1 дэх хэсэгт заасан хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтэн, гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх ажиллагаан дахь эвлэрүүлэн зуучлах багийн сэтгэл зүйч, мэргэжилтнийг бэлтгэх, тэдгээрийн цалин хөлс, үйл ажиллагааны болон чиг үүрэгтэй нь холбогдуулан гарах шаардлагатай зардлыг Монгол Улсын 2027 оны төсвийн төсөлд тусган санхүүжүүлэх;

4/гэр бүлийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг цахимжуулах, шүүхийн цахим үйлчилгээний үр нөлөө, хүртээмжийг дээшлүүлж, хэрэг, маргааныг шуурхай, үр дүнтэй шийдвэрлэх нөхцөлийг бүрдүүлэхэд шаардагдах зардлыг Монгол Улсын 2027 оны төсвийн төсөлд тусгаж, санхүүжүүлэх.

5/Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 39.2 дахь хэсэгт заасан эвлэрүүлэн зуучлах багийн сэтгэл зүйчийн ажиллах журмыг 2026 оны 10 дугаар сарын 30-ны өдрийн дотор баталж, хэрэгжүүлэх.

2.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуультай хамт өргөн мэдүүлсэн Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль болон Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль баталсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Н.Учрал/-т даалгасугай:

1/сургалт-хүмүүжлийн тусгай байгууллагад хорих ял эдэлж байгаа болович хугацаанаас өмнө суллагдах боломжтой өсвөр насны хүний талаарх мэдээллийг хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хороотой хамтран гаргаж, шаардлагатай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

2/өсвөр насны хүнд авсан хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээг хүүхдийн эрхийн хууль зүйн хороотой хамтран хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг баталж, бэлтгэл ажил хангах;

3/Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.5 дахь хэсэгт заасан хүүхдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол хөндөгдсөн хэрэг, маргаанд шинжээчийн дүгнэлт гаргах мэргэжилтнийг 2026 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн дотор бэлтгэх, сургах, гэрчилгээжүүлэх ажлыг хэрэгжүүлэх;

4/Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.6 дахь хэсэгт заасан “Хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаан дахь хүүхэд хамгааллын журам”-ыг 2026 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн дотор баталж, хэрэгжүүлэх;

5/Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 25.3 дугаар зүйлийн 8 дахь хэсэгт заасны дагуу арван зургаан насанд хүрээгүй хүнээс мэдүүлэг авах ажиллагааг явуулахад шаардагдах дуу-дүрсний бичлэг хийх зориулалтын техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийг бэлтгэх, шинэчлэх асуудлыг судалж, Монгол Улсын 2027 оны төсвийн төсөлд тусгаж, шийдвэрлэх арга хэмжээ авах.

3.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль баталсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Шүүхийн ерөнхий зөвлөл /П.Золзаяа/-д даалгасугай:

1/Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1 дэх хэсэгт заасан хүүхэд, гэр бүлийн мэргэжилтнийг сургах;

2/гэр бүлийн хэргийн эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаа явуулах эвлэрүүлэн зуучлагчийг мэргэшүүлэн сургах;

3/гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх ажиллагаан дахь эвлэрүүлэн зуучлах багийн сэтгэл зүйчийг мэргэшүүлэх, давтан сургах сургалтын хөтөлбөрийг хүүхэд, гэр бүлийн хөгжлийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй хамтран баталж, хэрэгжүүлэх.

4.Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль батлалсантай холбогдуулан дараах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг Шүүхийн сургалт, судалгаа, мэдээллийн академи /Д.Эрдэнэчимэг/-д даалгасугай:

1/гэр бүлийн хэргийг хянан шийдвэрлэх анхан болон давж заалдах шатны шүүхийн шүүгчдийг мэргэшүүлэн шинээр батлагдсан хууль тогтоомж, хүүхэд, гэр бүлийн чиглэлээр сургаж, бэлтгэх;

2/Нийслэл дэх Гэр бүл, хүүхдийн хэргийн анхан шатны шүүх болон дүүргийн, сум, сум дундын анхан шатны шүүхийн эвлэрүүлэн зуучлалын багт ажиллах шүүгчийг бэлтгэх, шаардлагатай сургалтад хамруулах.

5.Шүүх байгуулах тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-ийн 1 дүгээр зүйлийн Гурав дахь хэсэг, 2 дугаар зүйлийн Дөрөв дэх хэсгийн хэрэгжилтийг хангуулах, Гэр бүлийн хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль баталсантай холбогдуулан гэрлэлт цуцлах, хүүхдийн асрамж, эцэг, эсхүл эх хүүхэдтэй уулзах хуваарь, тэтгэлэг тогтоох, хөрөнгөтэй холбоотой болон бусад гэр бүл, хүүхдийн хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцох хуульч, өмгөөлөгчийг мэргэшүүлэн сургах, хууль тогтоомжийг сурталчлах зэрэг арга хэмжээ авахыг Монголын Хуульчдын холбооны ерөнхийлөгч /М.Мөнхбат/, Монголын Өмгөөлөгчдийн холбооны ерөнхийлөгч /Л.Данзанноров/-д зөвлөсүгэй.

6.Энэ тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Хууль зүйн байнгын хороо /Л.Мөнхбаатар/-нд даалгасугай.

7.Энэ тогтоолыг 2026 оны 07 дугаар сарын 15-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **С.БЯМБАЦОГТ**

᠒/ᠲᠤᠰ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠩᠭᠠᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠦᠦᠷᠭᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠑᠙ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠙᠂᠙ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ ᠵᠠᠰᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠰᠠᠶᠢᠳ ᠲᠤᠰᠬᠠᠢ ᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠬᠤᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠪᠠᠷ ᠣᠯᠭᠤᠬᠤ ᠪᠡᠷ ᠂ ᠲᠤᠰ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠲᠥᠰᠦᠪ ᠦᠨ ᠡᠬᠢ ᠪᠠᠷ ᠡᠭᠦᠰᠬᠡᠨ ᠂ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠑᠐ ᠳᠤᠭᠠᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠦᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠳᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠨ ᠬᠡᠯᠡᠯᠴᠡᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ ::

᠓᠂ᠲᠤᠰ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠩᠭᠠᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠲᠤᠰᠠᠯᠠᠮᠵᠢ ᠦᠵᠡᠭᠦᠯᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠲᠤᠰ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠲᠡᠷᠢᠭᠦᠨ ᠳᠦ ᠳᠠᠭᠠᠯᠭᠠᠬᠤ ᠶᠢ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ ᠂ ᠳᠠᠭᠠᠯᠳᠤᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠰᠠᠶᠢᠳ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠬᠡᠮᠵᠢᠶ᠎ᠡ ᠶᠢ /᠕᠂᠑᠓/ – ᠲᠤ ᠲᠤᠰᠬᠠᠢᠯᠠᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠨ᠎ᠠ ::

᠖/ᠲᠤᠰᠬᠠᠢ – ᠲᠥᠰᠦᠪ ᠦᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠯᠲᠡᠢ ᠪᠠ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠳᠤ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠲᠠᠯᠪᠢᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠩᠭᠠᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠳᠠᠭᠠᠯᠳᠤᠭᠤᠯᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ ::

᠔/ᠲᠤᠰᠬᠠᠢ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠪᠠ ᠲᠥᠰᠦᠪ ᠦᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠲᠠᠯᠪᠢᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ ᠂ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠬᠠᠮᠲᠤ ᠪᠠᠷ ᠵᠣᠬᠢᠶᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠨ᠎ᠠ ::

᠔/ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠑᠙ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠙᠂᠔ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ ᠵᠠᠰᠠᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠂ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ ᠲᠠᠯᠪᠢᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ – ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠦᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠳᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠨ ᠂ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ ::

᠖/ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠑᠙ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠙᠂᠖ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ ᠵᠠᠰᠠᠨ «ᠲᠤᠰ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢᠨ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠢᠨᠠᠯᠲᠠ» – ᠶᠢ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠑᠒ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠑᠐ – ᠤ ᠡᠳᠦᠷ ᠦᠨ ᠬᠤᠷᠠᠯ ᠳᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠨ ᠂ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ ::

᠗/ᠲᠤᠰ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠩᠭᠠᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠑᠙ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠵᠦᠢᠯ ᠦᠨ ᠑᠙᠂᠗ ᠳᠠᠬᠢ ᠬᠡᠰᠡᠭ ᠲᠦ ᠵᠠᠰᠠᠨ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠂ ᠲᠣᠭᠲᠠᠭᠠᠯ ᠤᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠩᠭᠠᠬᠤ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠒᠐᠒᠖ ᠣᠨ ᠤ ᠑ ᠳᠦᠭᠡᠷ ᠰᠠᠷ᠎ᠠ ᠶᠢᠨ ᠬᠤᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠵᠦ ᠂ ᠪᠦᠷᠢᠳᠬᠡᠨ ᠲᠤᠰᠬᠠᠢ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ ::

᠓᠂ᠲᠤᠰ ᠬᠠᠤᠯᠢ ᠶᠢᠨ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠯᠲᠡ ᠶᠢ ᠬᠠᠩᠭᠠᠬᠤ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠲᠤᠰᠠᠯᠠᠮᠵᠢ ᠦᠵᠡᠭᠦᠯᠬᠦ ᠠᠵᠢᠯ ᠢ ᠲᠤᠰᠬᠠᠢ ᠵᠢᠯ ᠤᠨ ᠬᠤᠭᠤᠴᠠᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠬᠡᠷᠡᠭᠵᠢᠭᠦᠯᠬᠦ ᠶᠢ ᠲᠤᠰ ᠪᠠᠶᠢᠭᠤᠯᠤᠯᠭ᠎ᠠ ᠳᠤ ᠳᠠᠭᠠᠯᠭᠠᠬᠤ /᠙᠂ᠲᠤᠰᠬᠠᠢ/ – ᠲᠤ ᠬᠠᠷᠢᠭᠤᠴᠠᠨ᠎ᠠ ::

Хаяг:
“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeelel@parliament.mn
Утас: 262420
Хэвлэлийн хуудас: 15
Индекс: 200003